

Evaluatie van de crisisbeheersing rond de brand op de Willem van der Zwan

Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement

Drs. M. Zannoni, drs. S. Schaap, M. Matthijs,
drs. J. Jochmann, prof. mr. dr. E.R. Muller
Inhoudelijke begeleiding: dr. M.J. van Duin

NEDERLANDS INSTITUUT
FYSIEKE VEILIGHEID Nibra

Deelrapportage technische
brandbestrijding
bc. H. Schreurs MSHE

11 juni 2007

Den Haag, 11 juni 2007

Voor vragen of opmerkingen naar aanleiding van deze evaluatie kunt u schriftelijk, telefonisch of per e-mail contact opnemen met de auteurs via:

COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement
Koninginnegracht 26
2514 AB Den Haag

Telefoon: 070-3122020
E-mail: cot@cot.nl

Internet: www.cot.nl

Foto omslag: Mike Bergshoeff & Niels Folkers

Inhoudsopgave

1	INTRODUCTIE	4
1.1	AANLEIDING	4
1.2	EVALUATIEVERZOEK	4
1.3	METHODEN VAN ONDERZOEK	4
1.4	INPUT VOOR ANALYSE EN BEOORDELING	5
1.5	LEESWIJZER	6
2	ACHTERGRONDINFORMATIE: PREPARATIE	8
2.1	INLEIDING	8
2.2	VERANTWOORDELIJKHEIDSVERDELING	8
2.3	ORGANISATIE VAN DE CRISISBEHEERSING	10
2.4	GECOÖRDINEERDE REGIONALE INCIDENTBESTRIJDINGSPROCEDURE (GRIP)	13
2.5	DEELPROCESSEN	14
2.6	ALARMERING	15
2.7	PLANVORMING	16
2.8	OEFENBELEID	17
2.9	ONDERLINGE GEMEENTELIJKE BIJSTAND	18
2.10	TOELICHTING PROCES VOORLICHTING	18
2.11	SCHEEPSBRANDBESTRIJDING	20
3	SAMENVATTENDE RECONSTRUCTIE VAN DE GEBEURTENISSEN	23
3.1	TOELICHTING	23
3.2	DAG 1: DINSDAG 30 JANUARI 2007	23
3.3	DAG 2: WOENSDAG 31 JANUARI	33
3.4	DAG 3: DONDERDAG 1 FEBRUARI	37
3.5	DAG 4: VRIJDAG 2 FEBRUARI	40
3.6	NAFASE	42
4	OBSERVATIES	44
4.1	INLEIDING	44
4.2	SCHETS INCIDENT	44
4.3	ALARMERING	46
4.4	OPSCHALING: GRIP EN ICP	48
4.5	FUNCTIONEREN CRISISBEHEERSINGSORGANISATIE	50
4.6	BRANDBESTRIJDING (DEELRAPPORTAGE NIFV)	54
4.7	VEILIGHEID HULPVERLENERS	60
4.8	EXTERNE COMMUNICATIE	61
4.9	NAZORG	70
5	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	72
	BIJLAGE 1 RESPONDENTEN	82
	BIJLAGE 2 OVERZICHT BRONNEN	84
	BIJLAGE 3 BESCHRIJVING WILLEM VAN DER ZWAN	86
	EINDNOTEN	88

1 Introductie

1.1 Aanleiding

Op dinsdag 30 januari 2007 wordt rond tien voor negen in de ochtend aan de alarmcentrale een brand gemeld aan boord van een schip in de haven van Velsen. Het blijkt te gaan om een groot vissersschip, een zogenoemde 'diepvrieshektrawler'.

De brand blijkt hevig en moeilijk te bedwingen. Daarbij komen er stoffen vrij die een mogelijk gevaar opleveren voor de omgeving. Hulpverleningsdiensten rukken grootschalig uit en de incidentbestrijding wordt opgeschaald tot GRIP 3.ⁱ De gemeente Velsen is de brongemeente, maar de effecten zijn vooral merkbaar in de gemeente Beverwijk. De burgemeesters van beide gemeenten geven samen leiding aan de crisisbeheersingsoperatie.

De brand woedt lange tijd. Op vrijdag 2 februari, vier dagen na het ontstaan van de brand, wordt het sein 'brand meester' gegeven. Dit sluit een intensieve periode af voor de betrokken gemeenten en hulpverleningsdiensten. Maar ook voor bewoners en ondernemers in de directe en minder directe omgeving van het schip heeft deze brand stevige implicaties.

De gemeenten Velsen en Beverwijk hebben al tijdens de fase van crisisbeheersing (responsfase) besloten tot het laten uitvoeren van een evaluatie van de crisisbeheersing.

1.2 Evaluatieverzoek

De gemeenten Beverwijk en Velsen en de Hulpverleningsdienst Kennemerland (HDK) hebben het COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement (COT) opdracht gegeven een bestuurlijke evaluatie uit te voeren van de crisisbeheersing rond de scheepsbrand. De opdrachtgevers hebben hierbij expliciet aangegeven dat de volgende aspecten moeten worden geëvalueerd:

- de alarmering;
- de opschaling;
- de interne communicatie/informatievoorziening;
- de externe communicatie/informatievoorziening (bevolking, pers en overige instanties);
- de (inter)regionale coördinatie van de crisisbeheersing.

Het Nederlands Instituut voor Fysieke Veiligheid *Nibra* (NIFV) heeft opdracht gekregen een deelonderzoek uit te voeren naar de (technische) brandbestrijding.

In deze rapportage presenteren COT en NIFV de bevindingen van de evaluatie. De nadruk ligt op het benoemen van leerpunten. Deze leerpunten moeten een bijdrage leveren aan de versterking van de crisisbeheersing, zowel voor de gemeenten Beverwijk en Velsen als voor de regionale crisisbeheersingspartners.

1.3 Methoden van onderzoek

Ten behoeve van de evaluatie hebben COT en NIFV zo veel mogelijk relevante documenten verzameld. Het betreft primair de in de praktijk ontwikkel(en)de en gebruikte documenten zoals logboeken, verslagen van vergaderingen, persberichten en dergelijke. De onderzoekers hebben hierbij ruime medewerking gekregen van alle betrokken partners. De ontvangen informatie heeft het COT in staat gesteld tot het opstellen van een feitenreconstructie.

Aanvullend heeft het COT de in het kader van de preparatie opgestelde documenten verzameld. Dit betreft relevante procedures en plannen die beschikbaar gesteld konden worden.ⁱⁱ Andere schriftelijke bronnen betreffen onder meer oefenverslagen.

Het hart van het bronmateriaal bestaat uit de gesprekken die gevoerd zijn met direct betrokken functionarissen van operationele diensten, gemeenten en private partners (bergingsbedrijf, rederij). In totaal hebben de onderzoekers met bijna vijftig respondenten gesproken. Met de respondenten

zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop de in de gesprekken verkregen informatie wordt benut in de eindrapportage. De onderzoekers hebben bij de start van de evaluatie aangegeven met welk type functionarissen eerste gesprekken moesten worden gevoerd. De opdrachtgevers hebben de onderzoekers voorzien van namen van mogelijke respondenten. Dit eerste overzicht is tijdens de evaluatie stap voor stap aangevuld, vooral op basis van suggesties van respondenten. Verscheidene respondenten hebben zelfstandig het COT benaderd voor een interview, om een bijdrage te leveren aan het completeren van het totaalbeeld.

Tijdens de evaluatie zijn op momenten aanvullende vragen gesteld aan specifieke respondenten, telefonisch of per email. Dit betrof soms inhoudelijke vragen (hoe werkt dat; hoe is dat bij jullie geregeld), soms vragen over feiten en soms een verzoek om aanvullende informatie.

1.4 Input voor analyse en beoordeling

Het COT focust, als gezegd, op de lessen die kunnen worden getrokken. Bij de analyse en beoordeling staan de daadwerkelijke situatie en de ondernomen activiteiten centraal. De bestuurlijke evaluatie betreft primair een expert-opinie door het COT, gebaseerd op de binnen het COT aanwezige ervaring en expertise op het gebied van crisisbeheersing. Het COT let hierbij onder meer op:

- de wijze waarop de crisisbeheersingsorganisatie heeft gefunctioneerd en de effectiviteit hiervan voor zover mogelijk;
- de wijze van voorbereiding op dergelijke gebeurtenissen algemeen en specifiek in deze situatie;
- de wijze waarop de betrokken partners om zijn gegaan met de beoordeling van de situatie en eventuele (significante) wijzigingen in de situatie;
- de samenwerking binnen en tussen de teams van de crisisbeheersingsorganisatie, operationeel en bestuurlijk;
- de wijze waarop afweging van verschillende en soms tegenstrijdige belangen heeft plaatsgevonden;
- de wijze waarop (voor)genomen besluiten ten uitvoer zijn gebracht;
- de toereikendheid van de interne communicatie waarbij de voor de besluitvorming en uitvoering benodigde informatie tijdig op de juiste plaats moet zijn, binnen de beperkingen die iedere crisissituatie met zich meebrengt (informatietekort en informatieoverschot);
- de wijze waarop de externe communicatie vorm en inhoud heeft gekregen;
- de wijze waarop en mate waarin de beschikbare personele capaciteit, middelen, ervaring en expertise zijn benut bij de crisisbeheersing.

Op onderdelen in de evaluatie wordt (waar mogelijk en nodig) gebruik gemaakt van referentiedocumenten. Het vertrekpunt is de werkelijke situatie waarbij referenties worden benut voor analyse en beoordeling. In de tekst wordt expliciet verwezen naar de eventueel gebruikte referentie(s). Het betreft de volgende type referentie(kader)s:

- wettelijke kaders. De wettelijke kaders voor de crisisbeheersing betreffen de hoofdlijnen van de crisisbeheersing omdat hierin de verantwoordelijkheidsverdeling is vastgelegd. Voor veel aspecten van de crisisbeheersing geldt dat er geen wettelijke normen zijn. Het betreft onder meer de Wet Rampen en Zware Ongevallen (Wrzo) en de Wet Kwaliteitsbevordering Rampenbestrijding (WKR);
- regionale en/of lokale plannen, procedures waarin is aangegeven op welke wijze voorzien is in de uitvoering van de crisisbeheersingsactiviteiten. Het COT benut onder meer het regionaal rampenplan, uitgewerkte deelplannen per proces, het handboek Regionaal Coördinatie Centrum (RCC) en het Interregionaal Coördinatieplan Noordzeekanaal (ICP). De in de plannen beschreven werkwijze wordt benut bij de analyse van de crisisbeheersing. Hierbij is sprake van een zachte toets: een afwijking van plannen wordt niet per definitie negatief beoordeeld, maar wordt gezien in het licht van de acute crisisbeheersing van dat moment. De planvorming wordt benut als input, maar het handelen in een daadwerkelijke ongevalsituatie wordt door zoveel factoren bepaald dat ook het (bewust) afwijken van plannen nodig kan zijn. Ook kan blijken dat plannen en procedures in de praktijk mogelijk niet werken;
- inhoudelijke documenten waarin adviezen worden gegeven over de preparatie en uitvoering van de crisisbeheersing. Het COT benut onder meer het handboek Voorbereiding Rampenbestrijding van het ministerie van BZK, de Leidraad Operationele Prestaties (LOP), het

- referentiekader GRIP en de door het NIFV ontwikkelde leidraad voor Ongevalsbestrijding gevaarlijke stoffen. Ook hierbij is sprake van een zachte toetsing;
- eerdere onderzoeken naar en evaluaties van de crisisbeheersing in de regio en met name de hierbij geformuleerde lessen. Het COT benut op onderdelen onder meer de in het kader van de territoriale congruentie opgestelde rapportage(s) van de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (IOOV) waarin onder meer toetsingsnormen zijn geformuleerd. Deze zijn afgeleid van de door IOOV uitgevoerde Algemene Doorlichting Rampenbestrijding (ADR). Ook dit betreft een vorm van zachte toetsing waarbij niet de normen, maar de werkelijke situatie centraal staat en ook de normen mogelijk aanpassing behoeven;
  - verslagen van gehouden (regionale en lokale) oefeningen en de naar aanleiding hiervan geformuleerde lessen en verbeterpunten. Het gaat hierbij meer specifiek om die lessen die relevant zijn in het licht van de scheepsbrand;
  - evaluaties van vergelijkbare eerdere incidenten. In dit geval kan verwezen worden naar de eerder door het COT verrichte evaluatie van de brand op het schip De Friesland in Vlaardingen/Schiedam.

In de deelevaluatie van de technische brandbestrijding benut het NIFV verscheidende referentiedocumenten. Als referentiekader voor de analyse benut het NIFV de bestaande relevante les- en leerstof voor de brandweer. In aanvulling op interviews zijn ook kaartmateriaal en foto's van de brand benut. Daar waar het referentiekader niet uit les en leerstof te verkrijgen is, is door een interne NIFV-klankbordgroep een invulling gegeven aan de 'maatlat'.

Om evaluatie van deze specifieke aspecten van de crisisbeheersing mogelijk te maken heeft het COT de feiten rond de crisisbeheersing zo volledig mogelijk gereconstrueerd, op basis waarvan de analyse heeft plaatsgevonden. Het COT heeft een verkorte versie van deze feitenreconstructie opgenomen in hoofdstuk 3. Het NIFV heeft specifiek voor de deelevaluatie een deelreconstructie opgesteld.

In totaal zijn vijftig personen geïnterviewd voor dit onderzoek. In de gesprekken zijn naast de feitelijke gebeurtenissen vooral ook eventuele leerpunten besproken.

Het onderzoek is begeleid door een bestuurlijke klankbordgroep bestaande uit de burgemeesters van Beverwijk en Velsen en de directeurs van de Hulpverleningsdienst Kennemerland (HDK). Een medewerker van de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (IOOV) heeft als toehoorder plaatsgenomen in de klankbordgroep. In de klankbordgroep is de voortgang van het onderzoek besproken.

Het NIFV heeft op onderdelen deskundigen uit het veld (brandweer Amsterdam en Omstreken, gezamenlijke brandweer Rotterdam-Rijnmond) en interne deskundigen geraadpleegd als klankbord.

1.5 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 behandelt de referentiekaders die – naast de eigen expertise van het COT op het gebied van crisisbeheersing – mede gebruikt zijn om de crisisbeheersing te analyseren. Hierin zijn onder meer relevante onderdelen van plannen van de regionale hulpverleningsdiensten en gemeenten opgenomen. Tevens bevat dit hoofdstuk een beschrijving van de les- en leerstof van de brandweer en overige relevante referentiekaders die zijn benut voor de analyse van de scheepsbrandbestrijding zelf.

In hoofdstuk 3 is een reconstructie van de gebeurtenissen opgenomen. Deze reconstructie bevat de voornaamste punten die aan de orde zijn geweest tijdens de acute fase – van 30 januari tot en met 1 februari – en tijdens de nafase. Doel van de reconstructie is om een beknopt totaalbeeld te geven van de gebeurtenissen. De voor de analyse meest relevante feiten zijn hier in ieder geval in opgenomen.

In hoofdstuk 4 bespreken wij onze observaties. Daarbij behandelen we de meest relevante thema's die zijn voortgekomen uit het onderzoek. Ook worden hier de observaties van het NIFV ten aanzien van de scheepsbrandbestrijding behandeld.

Hoofdstuk 5 bevat de conclusies en aanbevelingen. Wij hebben ervoor gekozen om de conclusies direct te koppelen aan de daarvoor relevante aanbevelingen.

In de bijlagen zijn opgenomen: de respondentenlijst, de lijst van gebruikte bronnen, een beschrijving van de SCH 302 Willem van der Zwan en een lijst van gebruikte afkortingen.

De deevaluatie van het NIFV is verwerkt in hoofdstuk 2.4, in hoofdstuk 4 (onderdeel brandbestrijding) en hoofdstuk 5 (onderdeel brandbestrijding) en in bijlagen van dit hoofddocument.

2 Achtergrondinformatie: preparatie

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven wij de hoofdlijnen van de organisatie en preparatie van de crisisbeheersing in de regio Kennemerland. Aan de orde komen achtereenvolgens de verantwoordelijkheidsverdeling, de organisatie van de crisisbeheersing, opschalingsprocedure (GRIP), het regionaal coördinatiecentrum, de deelprocessen binnen de crisisbeheersing, alarmering, de planvorming en het oefenbeleid. Gelet op de aard van het incident en de aard van de evaluatieopdracht besteden wij in dit hoofdstuk ook expliciet aandacht aan de preparatie van de externe communicatie en aan de preparatie van de scheepsbrandbestrijding. In de latere hoofdstukken wordt de hier beschreven preparatie benut als referentiekader voor de analyse.

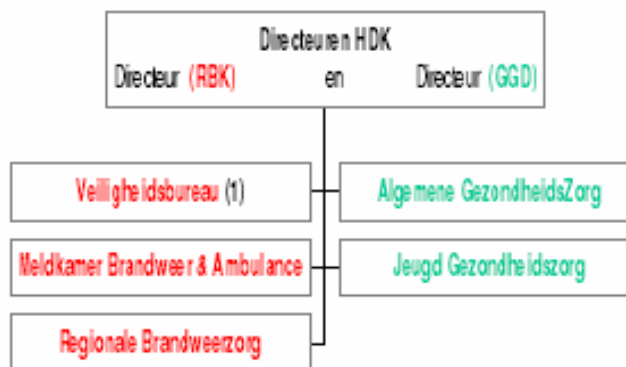
2.2 Verantwoordelijkheidsverdeling

De regio Kennemerland telt tien gemeenten. De elfde gemeente, Haarlemmermeer (inclusief Schiphol) wordt op dit moment aangesloten bij de regio in het kader van het realiseren van de zogenoemde territoriale congruentie.

De Colleges van B&W van de betrokken gemeenten zijn eindverantwoordelijk voor een goede voorbereiding op de rampenbestrijding binnen hun gemeente. De voorbereiding wordt namens de gemeente deels uitgevoerd door de Hulpverleningsdienst Kennemerland (HDK). De HDK is een rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam. Het is ingesteld bij gemeenschappelijke regeling op basis van artikel 2, eerste lid van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen door de gemeenten in de regio Kennemerland. Deze hulpverleningsdienst omvat de Regionale Brandweer Kennemerland en de GGD Kennemerland (waaronder de GHOR, deze is ondergebracht binnen

Lijnorganogram HulpverleningsDienst Kennemerland

Ingangsdatum 01-01-2005

1) Beleidscoördinatie door
Veiligheidsdirectie

het Veiligheidsbureau Kennemerland). De HDK kent een directie bestaande uit de directeur van de regionale brandweer en de directeur GDD. In het Dagelijks Bestuur van de HDK zitten vier burgemeesters en vier portefeuillehouders volksgezondheid. Het Algemeen Bestuur bestaat uit alle burgemeesters en portefeuillehouders volksgezondheid uit de regio.

Regionale Brandweezorg

De Regionale Brandweezorg ondersteunt de lokale korpsen in de regio Kennemerland en verricht taken die de gemeentelijke (lokale) korpsen niet kunnen doen. De Regionale Brandweezorg schaft regionaal materiaal aan en onderhoudt dat; biedt faciliteiten voor alarmering, inclusief de sirenes; verzorgt cursussen Bedrijfshulpverlening en Kleine blusmiddelen; heeft een belangrijke rol in de voorbereiding op de rampenbestrijding. De daadwerkelijk brandbestrijding en hulpverlening (repressie) wordt uitgevoerd door de lokale brandweerkorpsen waarvan er negen zijn binnen de regio (uitgezonderd Haarlemmermeer en Schiphol).

De Regionale Brandweezorg beschikt over voertuigen die in de hele regio kunnen worden ingezet. Ze zijn te duur voor de lokale korpsen om allemaal apart aan te schaffen. Het gaat om:

- een verbindings/commandowagen;
- een hulpverleningswagen;
- een waterongevallenwagen;
- een meetwagen;
- een waarnemingsvoertuig;
- en een haakarmvoertuig.

Regionaal Veiligheidsbureau

De voorbereiding van het multidisciplinaire grootschalige optreden binnen de regio is belegd bij het Veiligheidsbureau Kennemerland (VBK) van de HDK.ⁱⁱⁱ Het VBK is samengesteld uit medewerkers die afkomstig zijn vanuit de brandweer, GHOR, politie en uit een aantal algemene divers opgeleide medewerkers. De belangrijkste taken betreffen: evenementenadvisering, ontwikkelen van plannen en het geven van onderwijs (regionaal multidisciplinair opleiden, trainen en oefenen).

Meldkamer

De 112-meldingen voor brandweer en ambulancediensten komen binnen op één gezamenlijke meldkamer, de MBA. De politie heeft een eigen meldkamer. Door middel van een dataverbinding van het Gemeenschappelijk Meldkamer Systeem (GMS) zijn de beide meldkamers on-line met elkaar verbonden (virtuele co-locatie). Ook kunnen beide meldkamers informatie delen via het zogenoemde 'kladblok'. Binnen de MBA hebben de medewerkers een aparte specialisatie voor brandweer- dan wel ambulancetaken. De opschaling voor het optreden bij grootschalige incidenten en rampen (het alarmeren van mensen) wordt ondersteund vanuit de MBA. De politieorganisatie verzorgt dit zelf.

Opperbevel

De burgemeester is bestuurlijk verantwoordelijk voor de daadwerkelijke bestrijding van rampen en heeft overeenkomstig de Wet Rampen en Zware Ongevallen het opperbevel (artikel 11, lid 1 WRZO).

Coördinerend burgemeester

Voor de bestuurlijke coördinatie bij een ramp of een zwaar ongeval van meer dan plaatselijke betekenis is een bestuurlijk convenant afgesloten tussen de burgemeesters van de tien gemeenten in de regio. In dit op 7 juli 2005 vastgestelde convenant zijn onder meer de volgende afspraken vastgelegd:

- in geval van een ramp c.q. zwaar ongeval of een ernstige dreiging voor het ontstaan daarvan, waarbij de gevolgen zich uitstrekken of dreigen uit te strekken tot het grondgebied van méér dan een gemeente, stemmen de betrokken burgemeesters de uitoefening van hun opperbevel onderling af in het Beleidsteam van het Regionaal Coördinatie Centrum (artikel 1);
- met de bestuurlijke coördinatie is de Coördinerend Burgemeester belast. Hij staat ten dienste van de collega-burgemeesters, zonder hiërarchische lijn of structuur. Elke burgemeester blijft verantwoordelijk voor het in zijn gemeente gevoerde beleid (art. 2.1);
- de Coördinerend Burgemeester wordt, zoals bepaald in het rampenplan voor de gemeenten in Kennemerland, bijgestaan door het Regionaal Coördinatie Centrum met een vaste kernbezetting, bestaande uit een Beleidsteam en een Operationeel Team (art. 2.2);
- bij een ramp of ernstige dreiging voor het ontstaan daarvan, als bedoeld in artikel 1, is de voorzitter van het Dagelijks Bestuur van de Hulpverleningsdienst Kennemerland met de bestuurlijke coördinatie belast. Er zijn drie mogelijke vervangers aangewezen. Wanneer de

- gevolgen van de ramp of zwaar ongeval zich uitstrekken of dreigen uit te strekken over een of meer gemeenten welke zijn gelegen in een andere brandweerregio, voert de Coördinerende Burgemeester in het belang van de bestuurlijke coördinatie overleg met de Coördinerende Burgemeester dan wel de als zodanig optredende functionaris van die andere regio (art. 6.1);
- omdat er sprake is van één organisatie voor de gehele regio, zal deze, ook indien de ramp zich geheel zou beperken tot een gemeente, actief zijn, en daarmee ook de Coördinerend Burgemeester. Van afstemmen van bestuurlijk opperbevel zal dan geen sprake zijn en de inhoud van de functie kan beperkt blijven tot het aansturen van het Regionale Coördinatie Centrum en als zodanig terzijde staan van de verantwoordelijke burgemeester^{iv};
  - in een rampsituatie of bij een zwaar ongeval formuleert de Coördinerend Burgemeester samen met het regionaal beleidsteam het bestrijdingsbeleid. Dat beleid koppelt hij zo snel mogelijk terug naar de betrokken burgemeesters. Deze moeten akkoord gaan voor hun eigen gemeente, aangezien zij verantwoordelijk blijven voor het beleid in de eigen gemeente. In situaties waarin meer tijd voor overleg beschikbaar is, kunnen de betrokken burgemeesters er de voorkeur aan geven bijeen te komen in het Regionaal Coördinatie Centrum;
  - indien onverhoopt geen overeenstemming over de Bestuurlijke Coördinatie bij rampen of zware ongevallen kan worden bereikt, kan de Commissaris van de Koningin gebruik maken van zijn bevoegdheden ex artikel 12 van de Wet rampen en zware ongevallen. Dit artikel verschaft de Commissaris van de Koningin de bevoegdheid om bij een ramp of zwaar ongeval van meer dan plaatselijke betekenis of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan de burgemeesters in de provincie, zoveel mogelijk na overleg met hen, de nodige aanwijzingen te geven voor het beleid inzake de rampenbestrijding. Hij kan alsdan in de operationele leiding van de rampenbestrijding voorzien.

2.3 Organisatie van de crisisbeheersing

De organisatie van de crisisbeheersing in Kennemerland is vastgelegd in het regionaal rampenplan, versie februari 2006.^v

Commando Plaats Incident (COPI)

Het Commando Plaats Incident heeft als taken en verantwoordelijkheden:

- het bepalen van de te volgen tactiek om te komen tot een snelle en gecoördineerde hulpverlening en incidentbestrijding;
- het gevraagd en ongevraagd periodiek informeren van de Leider OT (indien operationeel) over de ontwikkelingen op het terrein;
- het inzetten van eenheden in het terrein;
- het geven van leiding aan de ingezette eenheden;
- het bij het Operationeel Team (OT) aanvragen van personeel en materieel;
- het coördineren tussen verschillende COPI's, indien er een zwaar COPI is aangewezen (coördineren vindt doorgaans plaats door OT).

Operationeel Team (OT)

Het Operationeel Team heeft onder meer als taak:

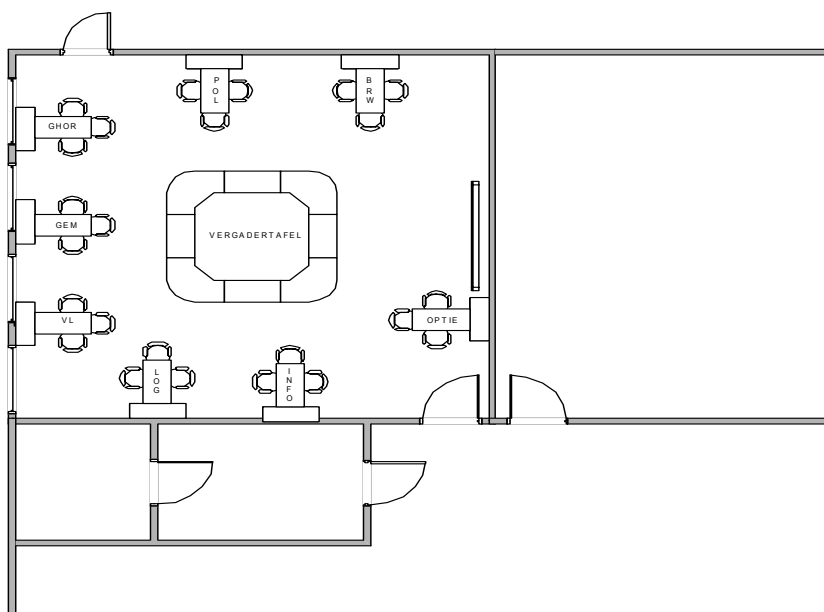
- het uitvoeren van het vastgestelde beleid;
- het gevraagd en ongevraagd adviseren van het Beleidsteam;
- het verzamelen en verwerken van informatie;
- het aansturen van alle bij de rampenbestrijding betrokken diensten en organisaties;
- het regelen van bijstand, aflossing en logistiek van hulpverlenende eenheden.

Het Operationeel Team staat onder leiding van de Leider Operationeel Team.

Het OT bestaat uit een aantal stafsecties en een ondersteuningsgroep.

	Stafsectie
Brandweer	Coördineert de brandweerorganisatie ter plaatse en houdt zich bezig met het effectgebied en de (lange termijn)effecten van de ramp. Tevens verzamelt de stafsectie Brandweer informatie vanuit het brandweerveld voor bespreking, afweging en zonodig besluitvorming binnen het RCC.
Politie	Coördineert de politieorganisatie ter plaatse en houdt zich bezig met het effectgebied en de (lange termijn)effecten van de ramp. Tevens verzamelt de stafsectie Politie informatie vanuit het politieveld voor bespreking, afweging en zonodig besluitvorming binnen het RCC.
GHOR	Coördineert de GHOR-organisatie ter plaatse en houdt zich bezig met het effectgebied en de (lange termijn)effecten van de ramp. Tevens verzamelt de stafsectie GHOR informatie vanuit het GHOR-veld voor bespreking, afweging en zonodig besluitvorming binnen het RCC.
Gemeente	Draagt zorg dat de besluiten van het RCC worden doorgegeven aan de betrokken Coördinatiecentra Gemeentelijke Diensten (CGD) en verzamelt tevens de informatie uit deze CGD's voor bespreking, afweging en zonodig besluitvorming binnen het RCC.
Voorlichting	Indien nog geen BT geactiveerd is, handelt de stafsectie Voorlichting zelfstandig onder leiding van de LOT. Indien er een BT is, is de stafsectie een uitvoerings- en coördinatieorgaan in opdracht van het BT. Tevens zorgt deze stafsectie dat de mediagevoelige informatie uit het veld verzameld wordt en gepresenteerd wordt aan de leider OT en de communicatieadviseur BT.
Logistiek	Draagt er zorg voor dat de bij de rampenbestrijding betrokken personen, diensten en instanties bevoorrad worden, zowel personeel als materieel. Zorgt tevens voor informatie voor de Leider OT en het BT vanuit het veld over de condities van de voorraden en het personeel.
Informatie-management	De stafsectie vergaart zowel interne als externe informatie en veredelt deze tot relevante en eenduidige informatie voor de leden van het RCC.
Optioneel	Kan aan de hand van de aard van de ramp of het zware ongeval bemenst worden door deskundigen waar op dat moment behoefte aan is. Dit zijn bijvoorbeeld Corus, Defensie, Rijkswaterstaat, Hoogheemraadschap en Centraal Nautisch Beheer.

De stafsecties hebben een eigen 'staftafel' rond de centrale OT-vergadertafel. Er is ruimte voor een 'gastsectie' waar afhankelijk van het specifieke type incident aanvullende partners zitting kunnen nemen.

De ondersteuningsgroep heeft als taken en verantwoordelijkheden:

- het ondersteunen van het BT en het OT;
- het zorgen voor de nodige documentatie en hulpmiddelen;
- het verslagleggen van alle besluitvorming en relevante gebeurtenissen in een logboek;
- het plotten van gegevens;
- het ondersteunen van het berichtenverkeer;
- het zorgen voor de toegangscontrole en toezicht;
- het verzorgen van de ordonnansdiensten en andere ondersteunende werkzaamheden.

Beleidsteam

Het Beleidsteam heeft tot taak het gevraagd en ongevraagd adviseren van de burgemeester(s) van de getroffen gemeente(n) met betrekking tot het door hem (hen) te voeren opperbevel en het gevraagd en ongevraagd adviseren van de Coördinerend Burgemeester met betrekking tot de door hem te geven opdrachten. Wanneer de effecten van een ramp zich uitstrekken over meerdere gemeenten wordt een Regionaal Beleidsteam (RBT) gevormd waarin de betrokken burgemeesters zitting hebben (zie ook par. 2.4). De coördinerend burgemeester is voorzitter van het RBT. De personele bezetting van het BT en het RBT is verder gelijk aan elkaar en komt altijd met regionale bemensing tot stand.

Regionaal Coördinatiecentrum (RCC)

Op de Zijlweg in Haarlem is in de brandweerkazerne een aantal ruimten gereserveerd voor het Regionaal Coördinatiecentrum. Dit is de locatie waar vanuit de operationele en eventueel bestuurlijke coördinatie van de crisisbeheersing plaatsvindt (zie volgende paragraaf). Het OT, het BT en de stafsecties maken onderdeel uit van het RCC.

Foto: www.hdk.nl

Coördinatiecentrum Gemeentelijke Diensten (CGD) en gemeentelijke actiecentra

Het Regionaal Coördinatiecentrum heeft in een gemeente contact met het Coördinatiecentrum Gemeentelijke Diensten (CGD). Vanuit het CGD worden de gemeentelijke actiecentra aangestuurd in overeenstemming met de aanwijzingen vanuit het RCC. In deze actiecentra zijn de betrokken gemeentelijke diensten actief. Het Coördinatiecentrum Gemeentelijke Diensten heeft als taken en verantwoordelijkheden:

- zorgen voor een gecoördineerde uitvoering van alle werkzaamheden door de gemeentelijke diensten;
- aansturen van de actiecentra, zijnde de plaatsen van waaruit de gemeentelijke diensten hun eigen inzet coördineren;
- zorgen voor een afgestemde inzet van de gemeentelijke diensten.

De gemeentelijke diensten werken vanuit gemeentelijke actiecentra in het uitvoeren van de gemeentelijke taken, op basis van opgestelde draaiboeken. De e-mailfunctionaliteit wordt gebruikt voor het uitwisselen van informatie tussen het RCC en de CGD's.^{vi}

2.4 Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure (GRIP)

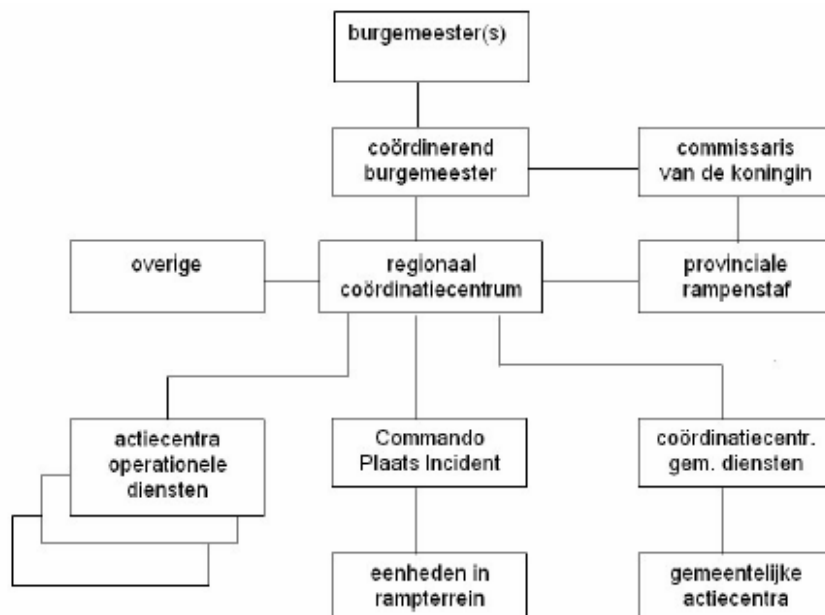
De regio Kennemerland heeft een Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure (GRIP) vastgesteld. Deze procedure voorziet in vier niveaus van opschaling waarbij vooraf is bepaald welke organisatieonderdelen worden geactiveerd, welke type functionarissen deelnemen in de coördinatiecentra en staven.

De opschalingsniveaus zoals vastgelegd in het rampenplan betreffen:

- routine situatie: een incident dat dagelijks en monodisciplinair optreden van de hulpverleningsdiensten vraagt;
- GRIP 1: een incident met effecten tot maximaal in de directe omgeving van het incident, als blijkt dat de aard en de omvang van het incident vraagt om een (nog) meer gestructureerde aanpak dan in de Routinefase;
- GRIP 2: een incident dat een duidelijke uitstraling kan hebben naar de omgeving, dus meer kan omvatten dan alleen de plaats van het incident. Dat vraagt om management van de omgevingseffecten. Ook kan het incident qua bestrijding complex zijn en heeft het COPI behoefte aan ondersteuning op afstand. Als er een effectgebied is of de meetplanorganisatie wordt opgestart.
- GRIP 3: een calamiteit in één gemeente die een bedreiging van het welzijn van (grote) groepen van bevolking vormt.
- GRIP 4: Bij een grote calamiteit in de vorm van een ramp c.q. zwaar ongeval of een ernstige dreiging voor het ontstaan daarvan, waarbij de gevolgen zich uitstrekken of dreigen uit te strekken tot het grondgebied van méér dan een gemeente. Door de verstedelijking van de regio zijn de effecten en gevolgen van een grotere calamiteit al snel merkbaar in meerdere gemeenten.
- GRIP 4 Interregionaal: Bij een grote calamiteit in de vorm van een ramp of zwaar ongeval op of rond het Noordzeekanaal, waarbij de gevolgen zich uitstrekken of dreigen uit te strekken over een of meer gemeenten in een andere regio. Ook de voorbereiding op een risicovolle activiteit of situatie met (mogelijke) bovenregionale effecten valt onder het coördinatieplan NZK.

De GRIP-procedure zoals vastgelegd in het rampenplan is hieronder samengevat weergegeven. Verbindingen/communicatielijnen verlopen als volgt:^{vii}

GRIP 4 - interregionaal	CoPI	OT volle sterkte	Regionaal BT / IRCC
GRIP 4	CoPI	OT volle sterkte	Regionaal BT
GRIP 3	CoPI	OT bezetting op maat	BT
GRIP 2	CoPI	OT kernbezetting	
GRIP 1	CoPI		

2.5 Deelprocessen

De voorbereiding van de rampenbestrijding is mede gericht op het voorbereiden van sets van maatregelen: processen. Deze procesbenadering maakt het mogelijk om voorbereid te zijn op uit te voeren activiteiten, los van de specifieke oorzaak van een ramp. Per proces is vastgesteld welke partner een coördinerende rol heeft en welke partner of partners een uitvoerende rol hebben binnen het proces. De regio Kennemerland onderscheidt de volgende (deel)processen.

Nr.	Proces	Brw	Pol.	GHOR	Gem.
1	Alarmeren van bestuur en uitvoerenden	U	U	U	C
2	Bron- en effectbestrijding	C	U	U	U
3	Voorlichten en informeren	U	U	U	C
4	Waarschuwen van de bevolking	C	U	U	U
5 a	Ontruimen	U	C	U	U
5 b	Evacueren	U	U	U	C
6	Afzetten en afschermen		C		U
7	Verkeer regelen (resp. vooraf en tijdens)		U/C		C/U
8	Handhaven rechtsorde		C		U
9	Ontsmetten van mens en dier	C		U	U
10	Ontsmetten van voertuigen, vaartuigen en infrastructuur	C		U	U
11	Inzamelen van besmette waren			U	C
12	Bewaken volksgezondheid en treffen medisch-milieukundige maatregelen			C	U
13	Geneeskundig hulpverleners	U	U	C	U
14	Opvangen en verzorgen			U	C
15	Registreren van slachtoffers		U	U	C
16	Identificeren van slachtoffers		C	U	
17	Uitvaart verzorgen				C
18	Waarmemen en meten	C	U	U	U
19	Begidsen	U	C	U	
20	Toe gankelijk, beaanbaar maken en opruimen	C			U
21	Logistiek voor rampenbestrijdingspotentieel	C	U	U	U
22	Voorzien in primaire levensbehoeften		U	U	C
23	Strafrechtelijk onderzoeken		C		
24	Psychosociaal hulpverleners			C	U
25	Registreren van schade	U	U		C
26	Milieuzorg	U	U	U	C
27	Verbindingen	C	U	U	U
28	Verslagleggen	U	U	U	C
29	Nazorg	U	U	U	C

In het rampenplan zijn ook twee specifieke waterprocessen benoemd:

Nr.	Proces	Brandweer	Politie	GHOR	Gemeente	CNB	RWS	Waterschap
30	Nautische zorg		U			C	U	
31	Waterstaatszorg	U			U	U	C	C

De deelprocessen zijn planmatig uitgewerkt in deelplannen. De coördinerende discipline verzorgt tevens het opstellen van het deelplan.

De gemeentelijke deelplannen zijn verdeeld over de betrokken gemeente. Elk van de gemeenten is verantwoordelijk voor het beheer van het aan hen toevertrouwde deelplan. Iedere gemeente zorgt voor een gemeentespecifieke invulling van deze regionale modelplannen.

De HDK heeft een handboek RCC opgesteld en een protocol voor de alarmeringscomputer Communicator.

2.6 Alarmering

Bereikbaarheid en beschikbaarheid

Afspraken over de bereikbaarheid en beschikbaarheid van de leden van het Regionaal Coördinatiecentrum en de ondersteuningsgroep zijn vastgelegd in de Regeling Bereikbaarheid en Beschikbaarheid. Deze afspraken betreffen die functies waar geen sprake is van een koppeling tussen de reguliere functie en de functie in de crisisbeheersing. In dat kader is binnen de regio afgesproken dat er dertien kernfuncties in het Beleidsteam, Operationeel Team en de ondersteuningsgroep zowel bereikbaar als beschikbaar dienen te zijn: zogenoemd 'hard' piket.

Orgaan	functies
Beleidsteam	Gemeentesecretaris (1) Voorlichter (1) Ambtenaar Openbare Veiligheid (1)
Operationeel Team	Hoofden van de stafsecties (6) (sedert juni 2005: 7)
Ondersteuningsgroep	Coördinator /Opbouwer RCC (3)

In de regeling is ervan uitgegaan dat vervullen van de functie van Operationeel Leider, Korpschef van Politie en Regionaal Geneeskundig Functionaris in het Beleidsteam 'geregeld' is via de reguliere functies. Ook wordt ervan uitgegaan dat voor het Operationeel Team de Politie Kennemerland en de Hulpverleningsdienst Kennemerland (waaronder de GHOR) de bezetting van de gelijknamige stafsecties reeds is geregeld.

De beschikbaarheid van de voorzitter -de Coördinerend Burgemeester- is vastgelegd in de Regeling Bereikbaarheid / alarmering coördinerend burgemeester.

Voor de beschikbaarheid en inzet van capaciteit is het onderscheid tussen 'hard' en 'zacht' piket relevant. Hard piket houdt in dat personen oproepbaar zijn voor een bepaalde functie waarvoor zij zijn aangewezen en een piketrooster lopen. Zacht piket houdt in dat personen oproepbaar zijn voor een functie, maar alleen eventueel op basis van beschikbaarheid de functie bekleden.

De regio Kennemerland kent met haar Bereikbaarheids- en Beschikbaarheidsregeling niet voor alle door de IOOV gehanteerde 'sleutelfuncties' in COPI, OT, BT en CGD's een hard piket.^{viii} Een inventarisatie van de regio Kennemerland maakt duidelijk dat er geen hard piket geldt voor de functies van BT-lid brandweer (BT), Operationeel Leider (Leider OT), hoofd stafsectie Brandweer en voorlichter in het COPI (deze wordt geleverd vanuit de politie en heeft vanuit de politie wel een piket).^{ix} Het BT-lid brandweer heeft een zacht piket. De brandweer werkt met een Commandant van Dienst (CVD) die deze functie kan vervullen op basis van beschikbaarheid. Voor de functie van Leider OT geldt een zacht piket. Binnen de brandweer is afgesproken dat de vrije HOVD zitting zal nemen als Operationeel leider na tweede alarmering. Voor het hoofd van de stafsectie brandweer geldt ook een zacht piket (evenals voor de medewerker en de ROGS). Bij alarmering wordt deze functie naar beschikbaarheid ingevuld.

Voor de centralisten van de meldkamer bestaat er een beperkte piketregeling, die inhoudt dat er één CPA-centralist en één brandweercentralist op piket staan. Buiten kantooruren is er geen hard piket. Overige inzet van capaciteit moet uit vrije instroom komen, waarbij er wel sprake is van een opkomstverplichting maar niet van een harde opkomsttijd. De politiemeldkamer kent een vergelijkbare regeling zonder hard piket. De IOOV noemt zowel voor de MBA als voor de politiemeldkamer de bezetting "niet adequaat" en constateert met de huidige piket- en vrije instroomregeling risico's, met name wanneer er snel meer capaciteit ingezet moet worden.^x

Opschaling

In het rampenplan is de bevoegdheid tot opschaling beschreven.^{xi}

- De (bestuurlijke) opschaling vindt plaats in opdracht van de betreffende bestuurder(s);
- Voor een snelle reactie hebben de burgemeesters deze bevoegdheid tot (bestuurlijke) opschaling gemandateerd aan de hoogst betrokken leidinggevende van één van de operationele diensten;
- In duidelijke rampsituaties is het meldkamerpersoneel bevoegd maximaal (GRIP 4) op te schalen;
- Opschalingopdrachten staan niet op voorhand ter discussie.

De hoogste leidinggevendenden van de drie operationele diensten zijn verantwoordelijk voor een alerte en adequate opschaling van hun dienst. Zij hebben daartoe regelingen getroffen, aldus het rampenplan. De dienstdoende leidinggevendenden van politie, GHOR en brandweer bepalen per incident de omvang van hun organisatie (aantal en soort eenheden). Binnen de gemeente(n) is de gemeentesecretaris verantwoordelijk voor een adequate opschaling.

Alarmering^{xii}

Medewerkers van de meldkamers (MBA en politiemeldkamer) verrichten de feitelijke alarmeringshandelingen. Zij maken daarvoor gebruik van een alarmeringscomputer: de Communicator. In de alarmeringscomputer van de MBA zijn de benodigde persoons- en alarmeringsgegevens ingevoerd. De betreffende gemeente c.q. operationele dienst is verantwoordelijk voor de tijdigheid, correctheid en actualiteit van aangeleverde gegevens. De betreffende gemeente c.q. operationele dienst controleert driemaandelijks de ingevoerde gegevens op juistheid en volledigheid.

Het systeem Communicator geeft per incidenttype voorgeprogrammeerde inzetcodes. De meldkamermedewerker vinkt in het systeem aan welke kenmerken het incident heeft en welke mate van opschaling is vereist. De Communicator vormt daaruit een overzicht van te alarmeren en in te zetten eenheden en functionarissen. Wel is het mogelijk om handmatig meer mensen op te roepen dan dat automatisch via Communicator gebeurt.

Naast de brandweer, de ambulancediensten en de politie zijn ook de gemeenten aan de Communicator gekoppeld. Voor de gemeenten geldt echter dat in de regio verschillen bestaan ten aanzien van welke functionarissen via Communicator worden gealarmeerd. Een deel van de gemeenten kiest er voor om meer mensen zelf te alarmeren na de initiële alarmering (vaak van de AOV'er). In het beheersprotocol rampenbestrijding van de gemeente Beverwijk is aangegeven dat "elke gemeentelijk medewerker vanaf 1 januari 2006 via de alarmeringscomputer van de meldkamer wordt gealarmeerd."^{xiii} De afdeling Openbare Orde en Veiligheid (OOV) beheert het zogenoemde BAL-boekje: Beverwijkse Alarmerings Lijst. De actuele gegevens worden aangeleverd door verantwoordelijke afdelingen. Het BAL-boekje wordt door de HDK benut voor Communicator. Alarmering in Velsen vindt plaats via de Ambtenaar Openbare Veiligheid (AOV) op basis van het Protocol Lokaal Incidentenoverleg Velsen, de piketmap Bestuur en de intern beschikbare telefoon- en alarmeringslijsten. De OAV'er alarmeert de leden van het kern CGD en de benodigde verantwoordelijk afdelingshoofden. De afdelingshoofden alarmeren hun hoofden actiecentra. De hoofden actiecentra alarmeren de eigen medewerkers actiecentrum.^{xiv}

2.7 Planvorming

De procesverantwoordelijke instantie stelt een deelplan op per deelproces. Specifieke gemeentelijke deelplannen zijn verdeeld over de gemeenten. Eén gemeente is verantwoordelijk voor de uitwerking van een deelproces en deze gemeente stelt dit ter beschikking aan de overige gemeenten. Elk van de 'adoptiegemeenten' (de gemeente die het deelplan opstelt) is verantwoordelijk voor het beheer van het hem toevertrouwde deelplan.

In het rampenplan zijn de volgende bepalingen omtrent het beheer van het plan en de deelplannen opgenomen: "Het Veiligheidsbureau Kennemerland is belast met het beheer van het hoofddeel van het Rampenplan voor de gemeenten in Kennemerland. De gemeentelijke deelplannen worden beheerd door de gemeenten. In gezamenlijkheid, middels het Veiligheidsplatform Kennemerland,

wordt dit beheer daadwerkelijk uitgevoerd. Het Veiligheidsbureau neemt daartoe het initiatief en wordt ondersteund door de deelnemende gemeenten”

De gemeenten onderkennen dat het werken met een regionaal rampenplan en het regionaal opstellen van deelplannen heeft geresulteerd in uniformiteit in de planvorming binnen de regio. Er zijn echter ook aandachtspunten. In het beheersprotocol rampenbestrijding van de gemeente Beverwijk wordt onderkend dat “de plannen onderling niet altijd even goed op elkaar aansluiten” en dat “bij de ontwikkeling niet altijd gebruik is gemaakt van de kennis en ervaring van de gemeentelijk medewerkers.”^{xv} Regionaal is afgesproken een groeimodel te hanteren waarbij tussentijds lessen en aanvullingen moeten worden verwerkt.

De beheerder van een plan is verplicht stelselmatig “zijn” plannen te actualiseren. Minimaal één maal per jaar worden alle plannen in het Veiligheidsplatform Kennemerland gecontroleerd en waar nodig door de beheerder geactualiseerd.”^{xvi} Laatste wijzigingen in 2006 betroffen minimale wijzigingen. De plannen zijn niet opnieuw bestuurlijk vastgesteld, naar verluidt vanwege de geringe aard en implicaties van de mutaties. De afspraak in 2005 was dat de AOV’ers een maal per jaar bijeenkomen om de deelplannen te actualiseren. Op verzoek van Velsen is voor 2007 afgesproken dat het uit de gemeente die het deelplan heeft opgesteld het hoofd van het desbetreffende actiecentrum per deelplan de collega’s in de andere gemeenten uitnodigt voor het actualiseren van de plannen. Dit moet voor 1 juli 2007 zijn gebeurd. Dit betreft zowel de jaarlijkse actualisatie als een activiteit in het kader van het proces van territoriale congruentie en het vergelijken van de regionale plannen met de plannen van de gemeente Haarlemmermeer. Dit moet tevens bijdragen aan de voorbereiding van regionale poolvorming voor de gemeentelijke processen.

2.8 Oefenbeleid

In het rampenplan van de regio Kennemerland zijn de volgende afspraken vastgelegd over de verdeling van verantwoordelijkheden voor het oefenen:

Er is een deelplan ‘Opleiden en oefenen gemeenten’ (versie mei 2006). Hierin zijn de gemeentelijke opleidings- en oefenambities vastgelegd. Hierin wordt een onderscheid gemaakt in verschillende niveaus van opleidingen (basis- en vervolgmodes) en oefeningen (workshops, oefenen deelprocessen, vaardigheidstraining, multidisciplinaire oefeningen).

De HDK beheert een regionale oefenkalender. COPI-, OT- en BT-oefeningen worden georganiseerd door de HDK. Daarnaast biedt het Veiligheidsbureau gemeenten diensten (verwoord in de zogenaamde pluspakketten), die erop zijn gericht gemeentelijke actiecentra en het CGD te oefenen en op te leiden. Per instructie of oefening betalen de gemeenten een vergoeding aan de HDK.^{xvii} In het rampenplan zijn geen afspraken vastgelegd over de oefenfrequentie van COPI, OT en BT.

De laatste oefening op GRIP 3-niveau vóór dit incident vond plaats in 2005. Voor 2007 was reeds een GRIP 3-oefening gepland, die inmiddels ook heeft plaatsgevonden. Voor 2007 zijn volgens de opgestelde oefenkalender meerdere bestuurlijke oefeningen gepland. De HDK beheert een zogenoemde oefenkalender waarop de geplande oefeningen zijn opgenomen. De oefenkalender maakt geen melding van gemeentelijke oefeningen, anders dan bestuurlijke oefeningen.

In 2005 zijn de medewerkers van de gemeente Beverwijk met een taak in de rampenbestrijding twee workshops Basiskennis Rampenbestrijding verzorgd.^{xviii} In februari 2006 werd een derde en laatste workshop over hetzelfde onderwerp gehouden. Hieruit kwam onder meer naar voren dat de kennis over de rol van de HDK beperkt is, dat de eigen deelplannen niet altijd bekend zijn en dat de rol van het CGD verduidelijking behoeft. In 2006 is het Oefenplan Rampenbestrijding 2006 vastgesteld. Er is gestart met een workshop voor leidinggevenden op 5 april 2006, gevolgd door een opkomstoefening op 19 april 2006. De oefening van 5 april maakte onder meer duidelijk dat de regionale deelplannen nog niet voldoende als eigen plannen ‘voelden’ en deels onbekend waren. Ook het feit dat meerdere processen onder een functionaris vallen bleek een potentieel knelpunt. De oefening van 19 april maakte onder meer inzichtelijk dat het werken in het CGD nadere aandacht behoeft, evenals de verslaglegging hiervan. Ook bracht de oefening aandachtspunten

aan het licht met betrekking tot het gebruik van Communicator als alarmeringsmethode. Op 23 mei 2006 is een bijeenkomst gehouden voor de processen CRIB, Opvang en Verzorging, Uitvaartverzorging en Voorlichting. Op 13 juni is een bijeenkomst gehouden voor medewerkers van CRAS, Inzamelen Besmette Waren en Nazorg en Milieu. Als afsluiting van het Oefenplan 2006 is op 10 oktober 2006 een *realtime* oefening CRIB georganiseerd.

Op 17 oktober 2006 hebben de gemeente Beverwijk en PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland een oefening gehouden rondom de inzet van nooddrinkwater en noodwater. Een van de bevindingen in deze laatste oefening was dat de "kennis en vaardigheden bij de deelnemers aan de oefening op een adequaat peil zijn."^{xix} Een andere bevinding is dat "in de regio Kennemerland de capaciteit, voorbereiding en werking van de voorlichterspool (overigens nog niet actief) en de aansluiting op externe voorlichtingsorganen (zoals de website www.crisis.nl) een belangrijk aandachtspunt is."

Vanwege aanpassingen van de organisatie heeft de gemeente Velsen in 2006 geen eigen oefeningen gehouden, zo geeft de gemeente aan. Wel hebben medewerkers deelgenomen aan regionale oefeningen. Bij daadwerkelijk incidenten is een deel van de crisisbeheersingsorganisatie ingezet. In 2006 was dit het geval bij elf incidenten. Sinds dit jaar wordt in de introductiebijeenkomst voor nieuwe medewerkers expliciet aandacht besteed aan crisisbeheersing.

2.9 Onderlinge gemeentelijke bijstand

In een convenant dat in december 2005 is vastgesteld zijn afspraken gemaakt over onderlinge gemeentelijke bijstand.^{xx}

- Als een gemeente binnen de HDK wordt geconfronteerd met (de effecten van) een incident, calamiteit of ramp waarbij wordt opgeschaald tot GRIP 2, 3 of 4 en het eigen potentieel van de getroffen gemeente niet toereikend is voor het uitvoeren van de gemeentelijke taken, kan daarvoor hulp worden gevraagd aan (een) andere gemeente(n) binnen de HDK (art. 1). Dit kan zowel betrekking hebben op personeel als op materieel (art. 2).
- Een verzoek als genoemd in artikel 1 wordt gedaan door of namens de burgemeester van de getroffen gemeente aan de burgemeester(s) van de aangezochte gemeente(n) (art. 3). De gemeenten verlenen hulp en bijstand naar vermogen (art. 4).

2.10 Toelichting proces Voorlichting

De voorbereiding van de voorlichting is vastgelegd in het regionaal rampenplan. In dit plan is het deelproces voorlichting op hoofdlijnen beschreven. Ook in het handboek RCC is het proces Voorlichting beschreven. Het betreft primair de mogelijkheid van het instellen van een stafsectie voorlichting in het RCC. Het proces Voorlichting is uitgewerkt in een regionaal model deelplan. De gemeente is 'proceseigenaar' voor de voorlichting en vervult hierin een coördinerende rol. Eén van de in het rampenplan benoemde uitgangspunten is dat 'in eerste instantie de voorlichter van de getroffen gemeente de aangewezen is voor de coördinatie van de voorlichting.'^{xxi} Voorbeelden van taken zijn het beschikbaar krijgen van personeel en middelen, het opstellen van persberichten en het inrichten van een perscentrum.

Zowel in het COPI, OT, BT als CGD zijn medewerkers Voorlichting actief.^{xxii} In de onderstaande tabel worden enkele voorbeelden gegeven van taken van de voorlichters op de verschillende niveaus:

COPI	<p>Een <i>Voorlichter COPI</i> is bij het Commando Plaats Incident als vertegenwoordiger van het deelproces Voorlichting aanwezig. De voorlichter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ondersteunt COPI-team in alle communicatieaangelegenheden en is hun spreekbuis - informeert media na elk plenair COPI-overleg over voortgang, voornemens en ontwikkelingen - stemt te openbaren informatie af met <i>Coördinator Persvoorlichting</i> - informeert media ter plaatse over berichten uit Beleidsteam; verspreidt geen nieuwe, ongeautoriseerde berichten - informeert media over plaats en aard van eerstvolgende officiële persmomenten
------	--

	<ul style="list-style-type: none"> - reageert op mediaverzoeken conform afgegeven richtlijnen of na overleg met <i>Perscoördinator</i>
OT	<p>Een <i>Voorlichter ROT</i> is in het Regionaal Operationeel Team aanwezig om de leden van het ROT te ondersteunen. De voorlichter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - brengt verslag uit van de actuele stand van zaken inzake communicatie: actualiteit, activiteiten, voornemens - draagt er zorg voor dat het ROT op de hoogte is van de kernboodschappen die namens het Regionaal Beleidsteam naar buiten worden gebracht (bewaakt eenduidigheid in de communicatie) - legt opdrachten, vragen en wensen vanuit Regionaal Beleidsteam en Actiecentrum Voorlichting (ACV) voor aan ROT - onderhoudt contact met de Voorlichter COPI en met de voorlichters bij opvangcentra/ziekenhuizen
BT	<p>Een <i>Voorlichter Beleidsteam</i> is in het (Regionaal) Beleidsteam aanwezig om de leden van het (Regionaal) Beleidsteam daartoe te ondersteunen. Deze voorlichter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Formuleert (vanuit voorlichtingsoogpunt) kaders, uitgangspunten, randvoorwaarden, activiteiten - Rapporteert resultaten <i>Mediawatching</i>: gebeurtenissen, reacties, opinie, beeldvorming, gevoeligheden - Rapporteert aan Beleidsteam over ACV-werkzaamheden (voortgang, productie, prioriteiten, effectiviteit) - Verwoordt communicatiebelangen betrokkenen (informatie, meevoelend) en media (informatie, openheid) - Is technisch voorzitter van mediabijeenkomsten waarbij Beleidsteam betrokken is - Informeert continu <i>Coördinator ACV</i> en <i>Voorlichting ROT</i> - Accordeert (overleg in Beleidsteam) keuze & inhoud van communicatiemiddelen die <i>Coördinator ACV</i> voorlegt - Instrueert <i>Coördinator ACV</i> over communicatieactiviteiten en productie van middelen waartoe is besloten
CGD	<p>Een <i>Voorlichter CGD</i> is in de rol van <i>Coördinator Actiecentrum Voorlichting</i> in het Coördinatiecentrum Gemeentelijke Diensten aanwezig. De voorlichter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Is oog en oor van het ACV voor alle relevante communicatiefeiten en -gebeurtenissen en rapporteert er over - Richt werkplekken in en zorgt voor alle benodigde faciliteiten - Ontvangt medewerkers ACV, wijst rollen toe (bemensing) door het uitreiken van de taakkaarten en wijst werkplek - Geeft leiding aan voorlichtingsorganisatie (inhoud, personeelsbezetting, onderlinge afstemming, financieel) - Vertaalt beslissingen van het Regionaal Beleidsteam in voorlichtingsactiviteiten voor de overige voorlichters - Zorgt voor interne afstemming van alle voorlichtingswerkzaamheden

De uit te voeren activiteiten worden gecoördineerd in het Gemeentelijke Actiecentrum Voorlichting. Dit actiecentrum 'hangt' onder het CGD. De informatievoorziening aan het publiek is in eerste instantie telefonisch en kan later vanuit een publieksinformatiecentrum worden verzorgd. In het deelplan wordt aangegeven dat een perscentrum kan worden ingericht. De locaties van deze voorzieningen staan niet vast in het plan.

In het deelplan Voorlichting wordt expliciet stilgestaan bij de raakvlakken met het proces 'Waarschuwen van de bevolking'. Hierin is vastgesteld dat er vanuit het proces Voorlichting aandacht moet zijn voor het:

- erop toezien dat de waarschuwingen efficiënt en effectief worden verspreid;
- ervoor zorgen dat wijze van waarschuwen rekening houdt met fysieke en psychische beperkingen bij bevolking(sgroepen);
- controleren of de gewaarschuwden het gewenste / vereiste gedrag vertonen;
- aanvullende maatregelen voorstellen als waarschuwendenden of gewaarschuwden zich anders dan gewenst gedragen;
- alert zijn op noodzaak doelgroepspecifieke mededelingen, waarschuwingen en aanwijzingen.

Binnen het actiecentrum is een functionaris belast met de afstemming met de calamiteitenzender – of 'crisiszender' – RTV Noord-Holland (zie volgende passage).

Calamiteitenzender

In het *Convenant inzake inschakeling RTV N-H bij rampen* zijn in september 2006 afspraken vastgelegd tussen RTV N-H, de provincie Noord-Holland en de voorzitters van de in de provincie gelegen veiligheidsregio's in oprichting. Voor Kennemerland is het convenant getekend door de burgemeester van Haarlem. Dit convenant geeft de burgemeester en de commissaris de bevoegdheid om in crisissituaties berichten uit te zenden via radio en een tv-tekstbalk van de regionale omroep. Het doel van het convenant is het informeren van de bevolking via RTV N-H binnen enkele minuten nadat de bevolking door middel van de sirene of anderszins is gewaarschuwd, dan wel het informeren van de bevolking in andere bijzondere omstandigheden. Daarnaast blijft de regionale omroep zijn journalistieke taak uitoefenen. Deze verplichting om mededelingen van de burgemeester of commissaris uit te zenden 'levert de regionale omroep geen voorrangpositie op bij de vrije nieuwsgaring', aldus het convenant. In het convenant is onder meer vastgelegd dat indien de commissaris of de burgemeester dan wel diens gemandateerden het doen van een mededeling voor de bevolking noodzakelijk acht (in bijzondere omstandigheden), hij in alle gevallen in ieder geval gebruik maakt van de zenddiensten van RTV N-H.

2.11 Scheepsbrandbestrijding

Om de brandweerinzet te kunnen analyseren en beoordelen wordt in het analysehoofdstuk gebruik gemaakt van een referentiekader zoals uitgewerkt in deze paragraaf. Het NIFV heeft hiervoor de bestaande les- en leerstof en overige referentiedocumenten in relatie tot deze inzet als uitgangspunt voor het referentiekader gebruikt.

(Onder)brandmeester

Op het niveau van (onder)brandmeester mag worden opgetreden als bevelvoerder van een tankautospuiter. Dit is één zelfstandige eenheid bestaande uit vijf manschappen, te weten één chauffeur/pompbediener en vier manschappen. Elke bevelvoerder moet de module "Onderbrandmeester Repressie (404)" hebben gevolgd. In deze module komt het optreden van de bevelvoerder bij brandbestrijding en technische hulpverlening aan de orde. Naast de verplichte module (404) is er de mogelijkheid om de module (Onder)Brandmeester Repressie keuze (410/508) te volgen, het is per korps afhankelijk of deze module gevolgd is.

Module Onderbrandmeester Repressie (404)

Deze module wordt gegeven door de regionale opleidingsinstituten. In deze module staat de tactische en technische vorming van de toekomstige leidinggevende centraal. Aan zaken als risicogebieden, gedrag van bouwmaterialen, aanvalsplannen en Arbowetgeving wordt in deze module aandacht besteed, evenals aan de inzet in het kader van de rampenbestrijding. In de les- en leerstof wordt zeer summier ingegaan op de specifieke inzetmethoden. In het gehele lesboek is scheepsbrandbestrijding slechts één alinea. Hierin staat beschreven dat de brandbestrijding bestaat uit het sluiten van de ruimen en het afblussen als vervolgens de temperatuur wat gezakt is. Hierbij moet worden opgepast dat het schip instabiel kan worden als er te veel water wordt ingepompt.

Module (Onder)Brandmeester Repressie keuze (410/508)

De module wordt gegeven door de regionale opleidingsinstituten. Deze module is ontwikkeld voor degenen die leiding geven bij de repressieve taak van de brandweer en gaat over diverse soorten branden^{xxiii}. In de les- en leerstof wordt dieper ingegaan op scheepsbrandbestrijding dan in de module (404). Verschillende scheepstypen worden uitgelegd en tevens wordt er aandacht besteed aan de verschillende preventieve voorzieningen aan boord van een schip en het effect van water op de stabiliteit van het schip.

Adjunct hoofdbrandmeester

Een Officier van Dienst Brandweer (OvD-B) is bij regulier optreden eindverantwoordelijk voor de bestrijding van het incident. Hij is als eerste leidinggevende officier ter plaatse verantwoordelijk voor de inzet van maximaal 4 blusvoertuigen, inclusief bijzondere voertuigen. De OvD geeft direct leiding aan de eenheden bij de bestrijding van de incidenten. Hij stelt een inzetplan op, bepaalt voor welk deel van het incident de verschillende blusvoertuigen verantwoordelijk zijn en draagt zorg voor de communicatie tussen de verschillende blusvoertuigen. Verder bepaalt hij of de inzet van meer blusvoertuigen noodzakelijk is. Een OvD heeft in zijn opleiding in ieder geval kennis genomen van de Module (Onder)Brandmeester Repressie keuze (410/508) in de vorm van de module 613 Basisrepressie II of door dat hij daadwerkelijk de desbetreffende module heeft gevolgd.

Module 606 repressie

In deze module leert de aanstaande officier aan de hand van zowel theoretische informatie als praktische basisvaardigheden de taken en verantwoordelijkheden van een OVD en als OVD op te kunnen treden. In deze module staat het operationeel grootschalig optreden centraal. Als basis hiervoor wordt de "Leidraad Brandweercompagnie" gebruikt.

Overige referentie documenten

Aandachtskaarten

In 2005 zijn er door brandweer Amsterdam zogenoemde 'aandachtskaarten' ontwikkeld. De kaarten zijn bedoeld als praktisch hulpmiddel en geheugensteuntje ter ondersteuning van operationeel leidinggevend bij niet routinematige inzetten. Zij kunnen met behulp van deze aandachtskaarten tijdens het aanrijden en tijdens de inzet mede de wijze van de inzet bepalen of aanpassen. Deze aandachtskaarten zijn gevalideerd door het netwerk OGS van de NVBR en heeft verificatieniveau 'best practice'. De kaarten zijn voor alle brandweerkorpsen beschikbaar gesteld via "brandweerkennisnet.nl". Er zijn onder andere aandachtskaarten voor scheepsbrandbestrijding en voor complexe gebouwen. In het onderzoek is door respondenten aangegeven dat zij zelf mede gebruik maken van deze aandachtskaart scheepsbrandbestrijding. De aandachtskaart scheepsbrandbestrijding verwijst naar complexe gebouwen. Tevens is uit de gesprekken met respondenten naar voren gekomen dat er op bepaalde momenten in de geest van "complexe gebouwen" is gehandeld. Deze procedure complexe gebouwen is dan ook als onderdeel in dit referentiekader opgenomen (zie hieronder).

No. 7	Scheepsbrand	
TAKTIEK		GEVAREN
<ul style="list-style-type: none"> *Proc. Complexe geb. *Altijd overleggen met kapitein en havendienst Over bijv. lading, stabiliteit en afvoer bluswater *Koeling van scheepswand vanaf buitenzijde *Wegpompen bluswater *Stationaire blusinstallaties alleen na overleg met scheepsleiding inzetten 		<ul style="list-style-type: none"> *Complex: insluitingsgevaar *Onvoorziene branduitbreiding *Flash-over *Zuurstofgebrek in besloten Ruimten *Bij broei, let op brandstof-Tanks *Verlies stabiliteit *Gebrekkige communicatie *Risico's van de lading *Begassing lading

MIDDELEN	OVERIG
*Expl./CO-meter	*1 blauw licht of kegel = brandbare stof
*Blusboten	*2 blauwe lichten of kegels = brandbare en giftige stoffen
*Duikers stand-by zetten	*3 blauwe lichten of kegels = ontplobbare stof
*Denk aan scheepsplan	*Welke stoffen aan boord zijn is bekend bij havenmeester
*Bij inzet schuim, altijd beginnen met zwaar schuim	
Versie datum: 14/12/04 Regionale Brandweer Amsterdam en omstreken	

Procedure Complexe objecten

De procedure 'Complexe objecten' is een werksysteem waarmee een inzet in complexe gebouwen veiliger kan gebeuren, het is een systeem om o.a. desoriëntatie bij grote rookontwikkeling in complexe objecten te voorkomen. Er is sprake van een complex object wanneer er moeilijke of lange aanvalswegen zijn, er grote vloeroppervlakten per compartiment zijn, er grote kans is op het verliezen van de oriëntatie als gevolg van rook of (automatische) deurvergrendeling of wanneer het moeilijk is wandgericht te oriënteren. Hierbij kan gedacht worden aan ziekenhuizen, verpleegthuizen, grote (fabrieks)hallen en (ondergrondse)parkeerruimtes, maar ook schepen.

Leidraad Brandweercompagnie

Het model voor de brandweercompagnie beschrijft een standaard- of organieke compagnie. Er is ruimte voor regionale variatie, onder voorwaarde dat deze passen binnen de in deze Leidraad beschreven filosofie en uitgangspunten voor de brandweercompagnie. Zo kan bijvoorbeeld door toevoeging van personeel en/of materieel de slagkracht worden vergroot (met speciale aandacht voor de "span of control" van de leiding); de slagkracht mag echter niet worden verkleind. Grootschalig optreden bij een grootschalig incident is een grotere en complexere klus die wordt uitgevoerd met meer mensen en meer materieel en zo veel mogelijk 'meer van hetzelfde'. Daarbij zullen bovendien ook meerdere disciplines zijn betrokken. Dit heeft invloed op de wijze waarop de brandweer met andere hulpverleningsorganisaties afstemt en samenwerkt, maar is niet direct van invloed op de wijze waarop de brandweer haar eigen taken uitvoert. De essentie van de brandweercompagnie (CIE) is dat er niet langer sprake is van afzonderlijke organisatie-eenheden voor technische hulpverlening (waaronder redding) en brandbestrijding, maar van een nieuw geïntegreerd organisatorisch verband. Een brandweercompagnie bestaat uit een commando, twee brandweerpelotons en een ondersteuningspeloton. De brandweerpelotons kunnen worden ingezet voor zowel technische hulpverlening als voor brandbestrijding. De logistieke ondersteuning van de brandweerpelotons wordt verzorgd door een ondersteuningspeloton. Dit is in principe ook het geval indien er slechts één peloton voor bijstand wordt weggestuurd. Tankautospuiten (TS) vormen de basis van het brandweerpeloton.

3 Samenvattende reconstructie van de gebeurtenissen

3.1 Toelichting

In dit hoofdstuk geven wij een samenvattende reconstructie van de gebeurtenissen. De reconstructie beslaat de periode vanaf het moment dat er brand ontstaat tot en met de nafase. De nadruk ligt hier op een beschrijving van de activiteiten van de partners in de brandbestrijding en verdere crisisbeheersingspartners.

De reconstructie beschrijft de gebeurtenissen chronologisch per dag. De reconstructie wordt afgesloten met een beschrijving van gebeurtenissen in de nafase. De activiteiten die in de periode na afschaling van de crisisbeheersingsorganisatie hebben plaatsgevonden worden tot de nafase gerekend.

Ten behoeve van de leesbaarheid werken wij met een niet alomvattende, robuuste reconstructie. Het is niet mogelijk om alle details te beschrijven en dit betekent dat wij op momenten een selectie hebben moeten doen van feiten. In de analyse in hoofdstuk 4 worden waar nodig aanvullende feiten gepresenteerd ter onderbouwing van het desbetreffende analysepunt. In deze feitenreconstructie gebruikte afkortingen zijn terug te vinden in bijlage 4.

3.2 Dag 1: dinsdag 30 januari 2007

De vistrawler SCH 302 Willem van der Zwan ligt aan de Velserkade in het Zijkanaal A in Velsen-Noord. Er vinden al enige tijd werkzaamheden plaats op het schip. In de ochtend van 30 januari ontstaat er een brand binnen in het schip. Deze wordt vermoedelijk veroorzaakt door laswerkzaamheden. Onduidelijk is op welk tijdstip deze brand precies ontstaat. Na detectie door aanwezig personeel doen door de rederij ingehuurde en reeds aanwezige brandwachten een poging om het vuur te doven. Er zijn zes brandwachten aanwezig op het schip.^{xxiv} Het sein wordt gegeven om het schip te verlaten.

Om 08.41 uur wordt de brand door een bij het schip aanwezige medewerker (waarschijnlijk een medewerker beveiliging) gemeld aan de gemeenschappelijke meldkamer van brandweer en ambulancediensten (MBA). Een verpleegkundig centralist (CPA-centralist) die op piketdienst staat (en dus geen actieve dienst draait) is toevallig aanwezig. Zij neemt de melding aan omdat de enige aanwezige brandweercentralist bezet is met een andere melding. "Wij hebben brandweer nodig" [...] "er staat een schip de Scheveningen 302 er zijn brandwachten aan boord er is brand uitgebroken en dat kunnen ze waarschijnlijk niet meer blussen." [...] De CPA-centralist vraagt: "En weet u of daar ook nog bemanning bij betrokken is? En of er een explosie is geweest of zo?" Melder: "nee eh ze zijn hier aan het lassen en aan het snijbranden en waarschijnlijk is er daar iets fout gegaan." De centralist vraagt daarna nog naar de naam van het schip en of er slachtoffers bij betrokken zijn. De melder antwoordt: "voor zover bekend is nog niet". De centralist vraagt of iedereen veilig is. De melder antwoordt: "het schip wordt nu geëvacueerd dus eh ja iedereen komt van boord af nu". De centralist vraagt de melder om terug te bellen als hij wat meer weet. De melder zegt toe dat te doen. De centralist vraagt of het schip aan de wal ligt. De melder bevestigt dit.

De CPA-centralist alarmeert met Communicator de eerste eenheden (brandweer en ambulance) en geeft de melding door deze in te voeren in GMS automatisch door aan de politiemeldkamer. De melding in GMS luidt "brand op een schip aan wal".^{xxv} Hiermee wordt de politiemeldkamer ook direct geïnformeerd. Er is nog weinig informatie beschikbaar over de brand. Duidelijk is wel dat het schip aan de kade ligt. Er lijken geen slachtoffers te zijn. Uit de contacten met de melder krijgt de centralist de indruk dat de brand al enige tijd woedt.

De eerste brandweereenheden komen om 08.48 uur ter plaatse en maken er direct 'middelbrand' en al snel 'grote brand' van. Dit geeft aanleiding om extra eenheden te alarmeren en ook voor de meldkamer wordt extra personeel opgeroepen. De hulpverleningsdiensten treffen ter plaatse enkele brandwachten en een tankautospuiter (TS) aan. Deze assisteren de brandweer bij de inzet,

met name door te begidsen. Er wordt verzocht om een tweede tankautospuit en er wordt extra personeel opgeroepen voor de meldkamer.^{xxvi xxvii}

Een ambulancemedewerker die dichtbij gestationeerd is pakt ter plaatse snel de functie van OVD-G op. Even na 09.00 uur meldt zij vanaf de plaats incident aan de meldkamer dat er mogelijk blauwzuurgas vrijkomt en dat de brandweer metingen gaat verrichten op het bedrijventerrein aan de overkant van het Zijkanaal A, dat vanwege de windrichting het effectgebied vormt. De meldkamer stuurt op verzoek van de OVD-G ter plaatse twee extra ambulances naar de plaats incident (er was er één naartoe gestuurd) in verband met de metingen en de mogelijke ontruiming. Om 09.09 uur wordt opdracht gegeven tot opschaling naar GRIP 1 door de eenheden ter plaatse. Om 9.13 uur geeft de OVD-B van Velsen officieel door aan de meldkamer dat het GRIP 1 is, en dat het een zeer grote brand betreft.

Rond deze tijd zoeken de media ook contact met de gemeente Velsen met verzoeken om meer informatie. Bij de gemeente Velsen is op dat moment nog vrijwel niets bekend over de brand. Ook de meldkamer wordt gebeld over de rook, door onder meer bedrijven aan de overkant van het Zijkanaal. Kort hierop bellen steeds meer mensen bellen met de meldkamer en dit roept bij de meldkamer het beeld op dat het escaleert. De vragen van externen die bellen met de meldkamer worden genoteerd en doorgegeven aan de bevelvoerder van de brandweer ter plaatse.

Het lukt de meldkamer niet om contact te krijgen met de dienstdoend HOVD die dienst heeft als Leider COPI. De tweede HOVD wordt gealarmeerd en hem wordt verzocht naar het COPI te gaan. Ook de HS-GHOR wordt gealarmeerd en meldt zich bij de meldkamer. Enkele personen besluiten nu om verdere opschaling niet af te wachten en af te reizen naar het RCC in Haarlem. Dit zijn onder meer de HS-GHOR en de tweede HOVD (later Operationeel Leider), die oorspronkelijk gealarmeerd was als Leider COPI. Omdat de HOVD die dienstdoend Leider COPI is inmiddels bereikt is en naar het COPI gaat, kan de tweede HOVD naar het RCC gaan om daar bij een GRIP 2 Operationeel Leider te kunnen worden. De Leider Meetplan Organisatie (LMPO) meldt zich bij de meldkamer.^{xxviii} Ook de meldkamer van de regio Zaanstreek-Waterland meldt zich bij de meldkamer in Kennemerland naar aanleiding van de berichten over de scheepsbrand. De meldkamer bevestigt het bericht en geeft aan er mee bezig te zijn.

Ter plaatse wordt een COPI ingericht. De leider COPI stuurt een aantal mensen weg uit het COPI en geeft aan dat er per discipline een functionaris deel kan nemen aan het overleg. Zelf neemt hij namens de brandweer deel aan het COPI. Bij het COPI zit ook een medewerker namens de rederij. Er vindt overleg plaats met de aanwezige brandwachten.^{xxix} De brand is dan al uitslaand. Om 09.27 uur besluit het COPI daarop om GRIP 2 af te kondigen. Met opschaling naar GRIP 2 wordt het Operationeel Team (OT) gealarmeerd.

Geleidelijk komt er vanaf de locatie meer informatie over de brand. Om 9.28 uur geeft de OVD van Velsen aan de meldkamer door dat de vlammen uit de achterkant van het schip slaan. Ook geeft hij aan dat er een kar met gasflessen op het dek van het schip staat. De Leider COPI stelt voor deze weg te halen met een hijskraan die er staat. Om 9.29 uur geeft een ambulancemedewerker door aan de meldkamer dat er één persoon naar het ziekenhuis wordt vervoerd in verband met roet in zijn keel (inhalatietrauma).

Duidelijk is voor veel betrokkenen dat het effectgebied van deze brand groot zal zijn. De rook komt al tot in Zaandam. De brandweer inventariseert nog welke stoffen erin zitten, zo geeft de OVD-G aan de meldkamer door. Het aantal ambulances lijkt nu toereikend, aldus de OVD-G.^{xxx} Met behulp van Google-earth wordt in het COPI een kaart getekend van het bron- en effectgebied. Dit wordt afgestemd met het OT.^{xxxi} Het Havenbedrijf Amsterdam ontvang om 09.42 uur een melding van brand van de havenmeester van Beverwijk. Het verzoek is om Zijkanaal A in verband met de hevige rookontwikkeling te stremmen voor overige scheepvaart en dit gebeurt ook.

Om 9.44 uur meldt de Verkeersleiding Nederland zich bij de meldkamer. Men vraagt zich af of de A9 moet worden afgesloten in verband met gevaarlijke stoffen. De meldkamer geeft aan dat door sluiting van de A9 de voertuigen van de hulpverleningsdiensten er niet meer zouden kunnen komen. Enkele minuten later geeft de Algemeen Commandant politie aan de Verkeerscentrale

door dat niet bekend is of er giftige stoffen in de rook zitten en of dus de A9 dicht moet. Er is verwarring over de Velsertunnel en de Wijkertunnel. In de Wijkertunnel is volgens de verkeerscentrale rook. Besloten wordt de Wijkertunnel te sluiten; zolang niet zeker is dat er geen gevaarlijke stoffen zijn. De tweede HOVD (operationeel leider) geeft bij de meldkamer aan dat hij het Interregionaal Coördinatieplan Noordzeekanaal wil opstarten.

Uit het slachtofferbeeld van de GHOR blijkt rond 09.46 uur dat er één persoon met inhalatieproblemen naar het ziekenhuis is gebracht en dat vijf personen onder toezicht worden gehouden van de ambulance in afwachting van de meetresultaten ter plaatse.^{xxxii}

De AOV van Beverwijk hoort van ander functionarissen dat er sprake zou zijn van een GRIP 3-situatie in het Zijkanaal A tussen Beverwijk en Velsen. Zij besluit haar burgemeester en gemeentesecretaris te waarschuwen. Die vertrekken direct met de auto naar het RCC in Haarlem. De AOV van Beverwijk geeft deze informatie per telefoon door aan de AOV van Velsen. Ook hij besluit zijn burgemeester te waarschuwen. De AOV van Beverwijk hoort even later dat er nog geen sprake is van GRIP 3 maar van GRIP 2. Zij geeft dit door aan de burgemeester, die daarop weer terugkeert naar Beverwijk.

Het COPI verzoekt even voor 10.00 uur om een blusboot uit Amsterdam. Deze blijkt niet geleverd te kunnen worden. De Hd-7 is vanwege een technisch probleem niet inzetbaar. Een andere boot, de Pa-8 is wel beschikbaar maar er is alsnog intern geen toestemming voor de inzet.^{xxxiii} Even voor 10.00 uur is de VC paraat in het COPI. Er ontstaat rond deze tijd een situatie die het naar inschatting van het COPI te gevaarlijk maakt om te blussen. Door de grote hitte (schoenen van hulpverleners op het schip smelten weg), door mogelijk gevaarlijke stoffen die vrijkomen en mede door de aanwezigheid van gasflessen aan boord acht het COPI dit onverantwoord. Op het schip zijn diverse luiken open en er zijn nieuwe luiken gecreëerd tijdens de verbouwing. De brandweer moet slangen in luiken leggen om per ruimte te koelen.

Om 10.04 uur komt het OT voor het eerst bijeen in het RCC in Haarlem. Namens iedere discipline is een functionaris aanwezig behalve van Voorlichting: een hoofd stafsectie Voorlichting ontbreekt, maar een medewerker van de stafsectie Informatie fungeert tijdelijk als hoofd stafsectie Voorlichting. Nadat het actuele beeld is gedeeld besluit het OT unaniem om op te schalen tot GRIP 3. Op dat moment speelt het gevaar van mogelijk vrijgekomen gevaarlijke stoffen voor het directe effectgebied en de verdere omgeving: dichtbij het schip worden acrylnitryl (mogelijk blauwzuur), freon en hoge concentraties CO gemeten.^{xxxiv} Grip 4 wordt overwogen, maar hier wordt niet toe besloten. De overweging is dat dit aan de orde is bij een regiogrensoverschrijdend incident en dit incident is niet als zodanig betiteld.^{xxxv} Om 10.09 uur wordt door het OT formeel GRIP 3 afgekondigd.^{xxxvi}

Met de opschaling naar GRIP 3 worden de leden van het Beleidsteam (BT), de burgemeesters van Velsen en Beverwijk en de sleutelfunctionarissen van de gemeente Velsen gealarmeerd. Uit contacten tussen de AOV van Velsen en de meldkamer blijkt dat het voor de meldkamer onduidelijk is of medewerkers van de gemeente nu wel of niet mee gealarmeerd moeten worden door de meldkamer.

De AOV en de overige CGD-leden van Beverwijk worden niet gealarmeerd. Zodra zij via onderling contact met anderen horen dat er daadwerkelijk sprake is van GRIP 3 zetten zij de alarmering binnen de gemeente ook in gang. Het gealarmeerde hoofd Voorlichting van Velsen besluit om ondanks zijn piket voor de functie van voorlichter in het BT het alarm te volgen en zich te melden voor het CGD in Velsen.^{xxxvii}

Opstarten voorlichting

Rond 10.00 uur belt een journalist met de dienst Communicatie van de politie. Deze vraagt om bevestiging van de brandmelding en vraagt of er meer details zijn. De journalist wordt doorverwezen naar de gemeente Velsen.^{xxxviii} Om 10.06 uur meldt de AOV van Velsen de AC dat Velsen “platgebeld” wordt door media. De MBA geeft aan nog niks door te kunnen geven aan informatie over dit punt. In Velsen worden de telefoontjes aangenomen en wordt aangegeven dat er teruggebeld zal worden. De medewerkers ervaren dat er verwarring en irritatie ontstaat bij de

bellende media.^{xxxixxi} De politievoorlichter heeft contact met de leider COPI en zij maken de afspraak dat de boodschap aan de media wordt afgestemd met de leider COPI op basis van input van leden van het COPI. Ook spreken zij af dat het kader voor communicatie moet worden gesteld in afstemming met het BT.

Om 10.15 uur arriveren twee politievoorlichters in het COPI. De media zijn ondertussen ter plekke. De politiewoordvoerder geeft rond half elf een eerste update. Hij geeft aan dat uit metingen blijkt dat er op dit moment geen gevaar is voor de volksgezondheid. Hij geeft aan dat alle bedrijven en bewoners binnen het effectgebied in Kennemerland (Velsen en Beverwijk) zijn gewaarschuwd.^{xlii}

In het OT komt het inrichten van de stafsectie Voorlichting nog niet op gang. Politimedewerkers maken een eerste concept persbericht.

Om 10.24 uur wordt de Hoofdofficier van Justitie (HovJ) via de Communicator gealarmeerd voor GRIP 3.^{xliii}

Vanuit het OT wordt contact opgenomen met de calamiteitencoördinator van Rijkswaterstaat (RWS).^{xliiii} Ter plaatse meldt een medewerker van RWS zich bij de VC-wagen en vraagt of er olieschermen nodig zijn. Ook wordt rond 10.24 uur contact gelegd met Centraal Nautisch Beheer (CNB) Het CNB geeft aan dat er geen consequenties zijn voor het Noordzeekanaal. Kort hierna informeert het OT de AOV van Zaanstad. Deze geeft aan reeds op de hoogte zijn. Zaanstad werkt conform GRIP 2 (Operationeel Team) vanwege de effecten van de rook. Het zicht is op plaatsen beperkt tot 30 à 40 meter. De rook die bij de brand vrijkomt gaat over de A9, Zaandam en Purmerend. Om 10.28 uur meldt het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC) zich bij de MBA. De MBA vraagt om contact op te nemen met het OT.

Rond half elf besluit de brandweer in het COPI om het schip te verlaten. Op het schip is sprake van extreme hitte en explosiegevaar.

Om 10.37 uur belt de AOV van Velsen naar de meldkamer. Hij is opgepiept om naar het RCC in Haarlem te komen in verband met GRIP 3, maar het incident is in Velsen en er moet ook een CGD opgestart worden. Hij verzoekt de meldkamer om een andere AOV op te piepen voor het BT. Hierbij moet rekening worden gehouden met het feit dat vermoedelijk ook in Beverwijk het CGD zal worden opgestart, aldus de AOV. Als de meldkamer weigert een vervangende AOV voor het RCC te regelen, regelt de AOV van Velsen dit zelf door te bellen met zijn AOV-collega's in de regio.

Door de stafsectie Informatie is gewerkt aan een eerste concept persbericht ten behoeve van Radio Televisie Noord-Holland (RTV N-H). Het bericht is om 10.38 uur naar de redactie verzonden zo blijkt uit het eerste RCC journaal.

Persbericht 1

Rond 09.00 uur deze morgen is er een brand ontstaan in een schip aan de Velserkade te Velsen. Op dit moment staat het achterschip in de brand en is er veel rookontwikkeling. Gelet op deze rookontwikkeling en de mogelijkheid dat de rook irriterende stoffen bevat wordt geadviseerd ramen en deuren te sluiten. Tevens wordt ten zeerste aanbevolen om mechanische ventilatie in gebouwen uit te zetten. De rook verspreidt zich in westelijk richting industrieterrein Kagerweg (Beverwijk) en Zaanstad.

Op dit moment is de A 246 (weg langs het Noordzeekanaal) afgesloten. De A9 is in beide richtingen afgesloten.

Er vindt telefonisch contact plaats vanuit het RCC met RTV N-H. In dit bericht blijft de precieze omvang van het gebied waarvoor een waarschuwing geldt onduidelijk. Vanaf dat moment probeert RTV N-H meerdere malen contact te krijgen met het RCC. Dit lukt in veel gevallen niet. RTV N-H zet informatie in een tekstbalk. Later moet deze tekst worden aangepast op verzoek van de Geneeskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen (GAGS), via het RCC.

Rond 10.50 uur legt het Nationaal Coördinatie Centrum (NCC) contact met het Expertisecentrum Risico- en Crisiscommunicatie (ERC) om hen in te lichten over de brand.^{xliv}

Het Beleidsteam komt tegen 11.00 uur voor het eerst bijeen in het RCC in Haarlem. Dubbele piketten van medewerkers van gemeenten voor BT en de CGD's in de getroffen gemeenten blijken problemen op te leveren. Voor de AOV-functie is onderling een vervanger geregeld, maar de BT-voorzitter ontbreekt en wordt daarom uit het OT gehaald. Dit gaat ten koste van de stafsectie Voorlichting in het OT. De Operationeel Leider (OL) meldt het BT dat er veel schadelijke gassen zijn vrijgekomen en er blauwzuur wordt gemeten. De verwachting is dat het incident langdurig zal zijn; momenteel is er sprake van explosiegevaar door de aanwezigheid van gasflessen. De burgemeester van Velsen functioneert als voorzitter van het Beleidsteam (BT).^{xlv} Er is sprake van opschaling naar GRIP 3 conform het vigerend Rampenplan voor de gemeenten in Kennemerland. De OL geeft aan dat er inmiddels blusboten vanuit Amsterdam^{xlvi} en Zaanstad zijn ingezet en dat de meetplanorganisatie Kennemerland operationeel is. Een helikopter van het KLPD is ingeschakeld met een warmtebeeldcamera. Het BT is niet tevreden met de boodschap door de politievoorzitter van 10.30 uur. Het eerste persbericht, dat al eerder is verstuurd, wordt vastgesteld in het BT, het OT wordt om nader advies gevraagd over de communicatieboodschap.

Het tekort aan voorlichters in het OT wordt opgevangen door inzet van een politiemedewerker en door rond te bellen naar collega's uit gemeenten in de regio. Met moeite lukt het om twee voorlichters naar het RCC te krijgen. Deze personen hebben echter weinig tot geen ervaring met het werk in het RCC.

Om 11.00 uur wordt de bezetting van de Staf Grootchalig en Bijzonder Optreden (SGBO) van de politie bepaald. Om 11.10 uur wordt het SGBO gebriefd. In Beverwijk vindt een eerste overleg plaats van het Coördinatieteam Gemeentelijke Diensten (CGD). Het CGD in Velsen is een half uur later compleet en begint dan met het overleg.

De N246, de A9 en twee banen van Schiphol zijn inmiddels gesloten. Om 11.10 uur bereikt de politie het bericht dat er een file ontstaat op de A22/A9.^{xlvii}

Het RCC-journaal van 11.19 uur geeft een weergave van de stand van zaken zoals besproken in het OT. De brandweer geeft aan dat de meteogegevens laten zien dat de wind gaat krimpen naar het noorden. Wormerveer kan hiermee in het effectgebied komen. Op de A9 is het zicht slecht en er is 3 ppm blauwzuur gemeten. Dit komt tegen de voorlichtingsgrens aan, zo geeft de brandweer aan. De rook heeft Purmerend bereikt. De brandweer geeft het advies om rekening houden te met het afkoelen van de rook waardoor ook het brongebied last zal krijgen van hoge concentraties CO. Het BT zal gevraagd worden te beslissen het industriegebied te ontruimen. De gemeente geeft aan dat het Berichtencentrum gemeente Velsen actief is en het CGD Velsen opkomt. Vanuit het BT is aangegeven dat de voorlichting via het BT loopt. De media dringen aan op berichtgeving. Het BT wil weten welke contouren de wolk heeft en welke gevaarsaspecten hieraan kleven.

Het beeld van de brand is in voor de CGD-medewerkers van de gemeente Velsen rond 11.30 uur nog onduidelijk. De aanwezigen in het eerste CGD-overleg spreken onder meer over het aanbod van het ERC om crisis.nl te activeren. Informatie uit het RCC, waaronder het persbericht, informatie over de voorlichtingsstrategie en overige gemeentelijke processen, is dan nog niet in Velsen terechtgekomen. Het ERC bereidt rond 12.15 uur www.crisis.nl voor, maar heeft nog geen officiële opdracht uit de regio. De gemeente Zaanstad neemt om 12.56 uur contact op met het ERC voor de inzet van crisis.nl. Het ERC laat weten dat Zaanstad wordt meegenomen in de Thema-indeling van de website.^{xlviii} Het ERC spreekt rond 14.45 uur ook met Purmerend over de website crisis.nl. Ook zij kunnen communiceren via de website.^{xlix} Rond 13.50 uur is crisis.nl na officiële tekening van het modelbesluit daadwerkelijk operationeel. Het ERC biedt SMS-alertering aan en communicatie Velsen geeft aan dat graag te willen.^l

Een medewerker van het bedrijf Svitzer Wijsmuller, gespecialiseerd in scheepsbrandbestrijding meldt zich op deze dag vanaf 11.30 uur op eigen initiatief verscheidene malen bij de VC en het COPI. Hem wordt medegedeeld dat inzet van Wijsmuller niet nodig is.^{li} Zelf treft Wijsmuller wel in samenwerking met het bedrijf Nutech (RISK) voorbereidende maatregelen voor een eventuele inzet.

Het BT bespreekt rond 11.40 uur de stand van zaken. Onder meer wordt besloten dat de Commissaris van de Koningin officieel moet worden geïnformeerd. Eerder heeft reeds informeel contact plaatsgevonden. Ook de burgemeester van Amsterdam moet nader worden geïnformeerd. De burgemeester van Velsen zal beide bestuurders informeren.

Op verzoek van het OT besluit het BT rond 11.45 uur tot ontruimen van het effectgebied en tot de inzet van geluidswagens van de politie. Dit ligt grotendeels in Beverwijk. Er vindt intensief (mail)contact plaats tussen de stafsectie Gemeente en de gemeenten Velsen en Beverwijk. Met behulp van kaartmateriaal wordt het gebied bepaald. Er wordt een noodverordening opgesteld voor de relevante gebieden in Velsen en Beverwijk, zodat de politie eventueel met dwang kan ontruimen. De politie roept onder meer ME op uit Amsterdam. Opvang en verzorgen wordt opgestart door Beverwijk en Velsen in het Kennemertheater, naar later blijkt voor maximaal 50 mensen. Het Regionaal Informatieknooppunt (RIK) van de politie gaat rond 12.15 uur alle bedrijven in het gebied bellen. De woonboten in Beverwijk liggen dan niet binnen het te ontruimen gebied.

Om 12.30 uur is het beeld in het COPI dat er nog steeds explosiegevaar is, dat het schip niet valt de verslepen, dat het volledig afgetankt is en dat zich 200 ton diesel aan boord bevindt. Door het bluswater maakt het schip slagzij. Er kan niet worden geblust op de boot in verband met de veiligheid van brandweermensen. Deze informatie wordt ook in het OT besproken en opgenomen in het RCC-logboek. De Leider OT meldt onder meer dat de situatie bij het schip precair wordt.ⁱⁱⁱ Er worden concentraties gevaarlijke stoffen gemeten die nog niet de alarmeringsnormen overschrijden, aldus de informatie in het logboek. Oppervlaktewater wordt nu ook gemonsterd/gemeten. Het OT heeft rond 12.30 uur gevraagd om inzet van het Beleidsondersteunend Team Milieu-incidenten (BOT-mi) en metingen door de Milieu Ongevallen Dienst (MOD) van het RIVM, nadat het BOT-mi haar diensten rond 11.00 uur had aangeboden bij de meldkamer. Aan de hand van de metingen van het BOT-mi zal een pluimberekening worden gemaakt. De GHOR geeft aan dat de Psychosociale hulpverlening (PSH) is geactiveerd.

De ontruiming van het effectgebied begint rond 12.35 uur. Tegen 14.00 uur zijn de noodverordening en het noodbevel voor Velsen en Beverwijk – gesteld op 12.00 uur – klaar om bekendgemaakt te worden tijdens de persconferentie. De ontruiming is rond die tijd grotendeels afgerond. Rond 15.30 is het hele gebied in Velsen en Beverwijk ontruimd op basis van de noodverordening, waarbij de politie eenmaal gebruik heeft gemaakt van een noodbevel.

De hele ochtend en tot in de middag blijft er voor de pers onduidelijkheid over het wel of niet vrijkomen van gevaarlijke stoffen. Er gaan geruchten over blauwzuurgas. De gemeenten Velsen en Beverwijk kunnen hier niets over zeggen. Het BT komt na het persbericht van 11.00 uur niet met aanvullende informatie. De onduidelijkheid leidt in de wijde omgeving tot acties, zoals scholen die hun kinderen naar huis sturen en huisartsen die via hun eigen kanalen proberen informatie in te winnen. De pers toont zich ontevreden en wil meer informatie. Rond 13.00 uur wordt de inzet van het ERC formeel bekrachtigd door de burgemeester van Velsen. Hierna wordt crisis.nl geactiveerd, met een landelijk 0800-informatienummer en SMS-alertering (waarvoor mensen zich aan kunnen melden).

Een meetploeg van de MOD kan rond 13.30 uur aan de slag in het effectgebied, nadat men rond 12.30 uur vanuit het OT gevraagd is om te komen. Metingen van de MOD en daarop volgende adviezen door het BOT-mi kunnen preciezere informatie geven over onder meer blauwzuurgas, neergedaalde stoffen en gevaren voor de gezondheid van mens en dier. Om 14.15 uur worden de eerste adviezen door het BOT-mi gegeven, dan nog op basis van eerdere metingen van de brandweer. Deze geven een levensbedreigende waarde voor blauwzuur aan van 300 meter, een alarmeringsgrenswaarde van 500 meter en een voorlichtingswaarde van 1100 meter. De MOD heeft dan nog niet zelf kunnen meten.

Om 12.44 uur vindt een volgend BT-overleg plaats. In het BT komen onder meer de behoefte aan aanvullende communicatiecapaciteit en ondersteuning vanuit het ERC en aandacht voor extra capaciteit publieksinfo aan de orde. De persmededeling moet worden voorbereid en er wordt gewerkt aan een visie op termijn ontwikkeling van de brand en de benodigde aanpak. Het BT spreekt verder over de productieprocessen van de bedrijven in ontruimde gebieden en mogelijke problemen rond toelevering, met name in agrarisch gebied. Ook besluit het BT onder meer tot in werking stellen van het proces CRAS en het inschakelen van Salvage. Via het OT wil het BT een advies van het CNB over de mogelijke last voor het scheepvaartverkeer. Als aandachtspunt wordt het schoonmaken van het effectgebied genoemd (roetaanslag op wegen e.d.).

Om 12.48 uur meldt de waterpolitie (KLPD) zich in het COPI. Ook zullen de spoorwegen nog terugbellen over de gevolgen voor het treinverkeer. Rond 13.00 uur bespreekt het COPI de stand van zaken. Op dat moment is de verwachting dat het gaat om een langdurige inzet. Als knelpunt geldt het blusmiddel voor het blussen van de brand. Een mogelijke oplossing is de inzet van schuim.

In het volgende BT overleg geeft de OL aan dat de situatie "uit de hand dreigt te gaan lopen". Een van de adviezen vanuit het OT luidt om een externe deskundigheid voor scheepsbrandbestrijding in te roepen. Het BT geeft het OT de opdracht om de mogelijkheden hiertoe te verkennen. Ook gaat het BT akkoord met het opgestelde persbericht. Een ander bespreekpunt is de vergunningverlening aan het schip. Het BT besluit om de vergunning- en toezichtgeschiedenis in kaart te laten brengen. Het BT gaat akkoord met een interregionale bijstandaanvraag voor de brandweer.

Direct hierna komt het tweede persbericht naar buiten. Dit wordt naar meerdere media verzonden, nadat het eerste persbericht uitsluitend aan RTV N-H was gestuurd. In dit tweede persbericht wordt onder meer de ontruiming gemeld. "De reden van ontruiming is een te hoge concentratie blauwzuur en koolmonoxide, wat is gemeten in het gebied", zo wordt aangegeven in het persbericht. Hierna roept de politie in het OT twee collega's op om de gemeentelijke voorlichters in de stafsectie te ondersteunen. Een van de politievoorlichters wordt belast met mediawatching.^{liii} Een persconferentie die gepland is om 14.00 uur in het Nova-collega in Haarlem vindt uiteindelijk niet plaats. In contact met RTV N-H wordt verzocht om informatie over de maatregelen die nodig zijn in het gebied buiten het aangewezen effectgebied aan te passen, omdat dit leidt tot verwarring aldaar en genoemde maatregelen volgens de GHOR niet nodig zijn.

Enkele medewerkers van de politie die ingezet zijn bij de afzetting van het ontruimde gebied beginnen zich 's middags zorgen te maken over hun eigen gezondheid. Dit vanwege het feit dat het lijkt alsof de brand en het explosiegevaar toenemen. Ook het verzoek van de brandweer om een schuimtrein lijkt voor politiemedewerkers het beeld te bevestigen dat het gevaar toeneemt. Er ontstaan berichten over gezondheidsklachten van verschillende politiefunctionarissen. Enkele politieagenten hebben klachten in de luchtwegen krijgen door inademen van de rook. Ook de informatie over het vrijkomen van gevaarlijke stoffen die de burgemeester van Beverwijk heeft gegeven in de persconferentie leidt tot zorgen. De Geneeskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen (GAGS) in het OT weet al snel dat hier geen sprake is van blijvende gezondheidsschade en probeert dit via de beleidsmedewerker Veiligheid, Gezondheid en Welzijn (BM VGW) van de politie door te geven aan de politiemedewerkers. Deze informatie komt echter niet geheel door bij de betreffende medewerkers, waardoor diverse agenten zich meerdere uren grote zorgen maken over hun eigen gezondheid en die van anderen. Eerder op de dag is intern de boodschap doorgegeven dat mensen met klachten zich bij het ziekenhuis moeten melden. Via onder meer intranet wordt nu actuele, correcte informatie verspreid binnen de politie.

Op het water worden aanvullende maatregelen getroffen. Schepen moeten zoveel mogelijk aan de zuidzijde van het Noordzeekanaal varen in verband met explosiegevaar. Tankers en schepen groter dan 100 meter mogen niet meer langs het zijkanaal A passeren.^{liv} Het Noordzeekanaal is tijdelijk gestremd voor grote schepen waardoor een aantal schepen vertraging oploopt. De draagvleugelboot krijgt een tijdelijk vaarverbod.^{lv}

Om 15.00 uur vindt COPI-overleg plaats. In het overleg wordt als knelpunt de vaten op de kant met VN 1018 genoemd. De vaten worden verwijderd.^{lvi} Bij het schip komen vanaf ongeveer 15.00 uur schuimtrenten aan uit Amsterdam en later uit Rotterdam om te kunnen blussen met schuim (AFFF). Ook is er een tweede blusboot ter plaatse. Het BOT-mi geeft echter een kwartier later aan dat blussen met AFFF 'zwaar milieubezwaarlijk' is en maatregelen zoals het plaatsen van olieschermen vereist. Verder blijkt dat er met name stikstofdioxide wordt gemeten. Rond half vier wijkt het explosiegevaar door de CO-concentratie bij het schip. Er volgt een nieuw persbericht waarin nog gesproken wordt over "te hoge concentratie blauwzuur" en "ontploffingsgevaar". In het persbericht van 16.15 uur wordt gemeld dat het explosiegevaar is geweken. Inzet van schuim blijkt geen echt soelaas te bieden, de brand blijft uitslaand.

De gemeente Beverwijk overlegt in de middag een aantal keren over de stand van zaken. De gemeente vraagt onder meer aandacht voor het scenario van een draaiende wind en voor het informeren van Corus.

In het BT overleg van 15.28 uur geeft de OL een update van de situatie. Hij geeft onder meer aan dat het explosiegevaar CO-concentratie geweken is. De metingen worden nu steeds verder van de plaats van het incident uitgevoerd. Ook geeft de OL aan bij de betreffende kade de waterdiepte beperkt is waardoor het schip bij zinken of kapseizen grotendeels boven het wateroppervlak zal blijven uitsteken. Het BT verneemt dat het schuim voor blusactiviteiten wordt aangereden en het verkeerscirculatieplan van politie en Rijkswaterstaat gereed is.^{lvii} De politie werkt onder meer aan de bewaking en beveiliging van het bedrijventerrein Beverwijk. Bespreekpunten in het BT zijn onder meer het naar binnen verplaatsen van vee in de getroffen agrarische gebieden in afstemming met het OT in Zaanstad; de opvang van evacués; de beoordeling van het concept persbericht en de persconferentie om 17.00 uur in het Nova-College. De milieueffecten moeten worden beoordeeld en het nazorgtraject moet verder worden ontwikkeld, aldus het BT.

Rond 16.00 uur ontstaan opnieuw problemen met de voorlichting. Velsen kan niet langer uit de voeten met de gang van zaken, omdat men continu om informatie wordt gevraagd maar niets kan melden. Dit leidt tot het besluit om een perscentrum in te richten in Haarlem. Verder is www.crisis.nl even (twee minuten) uit de lucht door serverproblemen. In het RCC is veel pers aanwezig, met veel vragen. Een uur later blijkt dat via de SMS-alertering nog geen informatie is verstuurd. Uiteindelijk wordt om 20.35 uur een afmeldingsbericht naar de aangemelde mensen verstuurd.^{lviii}

Het ERC krijgt zelf onder meer veel nautische vragen. In de loop van de middag worden meerdere persberichten uitgegeven.

Rond 16.00 uur wordt uit MOD-metingen duidelijk dat in het effectgebied geen blauwzuur gemeten wordt. Deze meetresultaten zijn dan echter nog niet bekend bij de GAGS in het OT. Verder wordt duidelijk dat de Onderzoeksraad voor Veiligheid geen onderzoek zal instellen. Om 17.00 uur legt de burgemeester van Velsen een persverklaring af, waarin hij nog meldt dat bij de brand blauwzuurgas en koolmonoxide zijn vrijgekomen, wat heeft geleid tot het besluit tot ontruiming. De waarden die rond 17.15 uur blijken uit nieuwe metingen van de MOD geven echter opnieuw aan dat er in eerdere meldingen een waarschijnlijke overschatting van de werkelijke situatie was.

In het zesde RCC journaal van 16.24 uur wordt aangegeven dat de brand inmiddels uitslaand is en niet te blussen is. ^{lix} Een laatste poging wordt gedaan met schuim door de brandweer uit Rotterdam.

Om 17.00 uur legt de burgemeester van Velsen een verklaring af tijdens een persconferentie in het Nova-college. Er is kritiek vanuit verscheidene media over de locatie van de persconferentie. Dit mede omdat ook de A9 was afgesloten voor verkeer en een lange file voor de Velsertunnel stond.^{lx}

Tegen 17.00 uur begint het schip meer slagzij te maken en komen de trossen onder spanning te staan. Wijsmuller wordt gebeld uit het OT door de regiomanager van het Havenbedrijf Amsterdam met de vraag of men kan komen assisteren. In afwachting van de formele besluitvorming in het BT is de brandweer gestopt met het blussen van het schip in verband met de eigen veiligheid en de

gevolgen van het eventuele kapseizen van het schip. Er wordt nog alleen gekoeld, zo blijkt uit het RCC journaal.^{lxi} In het OT wordt onder gesproken over de publieksvragen die binnenkomen bij de GGD. Daarop wordt het actiecentrum GHOR opgeschaald. Huisartsenposten in de regio worden geïnformeerd over onder meer de effecten van de rook door de GHOR.^{lxii} CNB geeft aan dat er nu vijf schepen liggen te wachten. In het OT wordt aangegeven dat het niet meer nodig is om beperkingen te hanteren voor het scheepvaartverkeer.^{lxiii} De avondspits is goed op gang gekomen, aldus de politie.^{lxiv} De Operationeel Leider in het OT legt de opties 'blussen' en 'niet blussen' rond 18.00 uur voor aan het BT. Op advies van de OL besluit het BT om tijdelijk te stoppen met blussen. Het OT wordt om advies gevraagd over eventueel openstellen van het bedrijventerrein. Eén bedrijf vraagt aan de politie ontheffing om kort het gebied in te gaan vanwege het maatschappelijke belang van zijn functie.

Om 18.15 uur brengt het BOT-mi haar vierde deeladvies uit. De meetresultaten van de MOD geven aan dat er toluene en benzeen worden gemeten. Dit zijn stoffen die vrijkomen als verbrandingsproduct. Het Nationaal Vergiftigingen Informatiecentrum (NVIC) meldt onder meer dat er geen acute toxische effecten zijn te verwachten. Op een vraag aan de Voedsel- en Warenautoriteit (VWA) over blootstelling van vee, wordt gemeld dat er op dit moment niets verontrustends is. In antwoord op de vraag wat de gevolgen zijn van het eventueel (gedeeltelijk) laten zinken van het schip geeft het BOT-mi aan dat er dan stookolie kan vrijkomen. Als deze stookolie ontbrandt zijn de effectafstanden voor warmtestraling klein. Ter bestrijding van een dergelijke brand kan er schuim worden aangevoerd, maar het heeft de voorkeur dit gecontroleerd uit te laten branden om het watermilieu te sparen, aldus het BOT-mi.

In het begin van de avond komen nieuwe signalen over klachten van politiemedewerkers. Een collega uit het ontruimde gebied met hoofdpijn- en misselijkheidsklachten is naar de EHBO verwezen. Er zijn nog twee collega's met dezelfde klachten, zo luidt het bericht. De meldkamer gaat doorgeven aan alle commandanten van dienst dat betrokkenen met klachten direct naar het ziekenhuis moeten worden doorverwezen. Om 18.35 uur is de BM VGW van de politie Kennemerland geïnformeerd en zij meldt zich rond 19.15 uur gemeld bij het SGBO. Vervolgens heeft de BM VGW contact gezocht met de arts van de GGD hoe te handelen met de gemelde gezondheidsklachten en heeft zij de bedrijfsarts geïnformeerd en gevraagd hoe het nazorgtraject vorm te geven. De BM VGW heeft in de volgende dagen ook de ondernemingsraad van de politie van nadere informatie voorzien.^{lxv} De zorgen bij politiefunctionarissen komen aan de orde in een later overleg van het OT en in het overleg van het BT. In een contact later op de avond (rond 20.08 uur) geeft de GAGS aan dat de klachten van politiemedewerkers van voorbijgaande aard zijn. De bedrijfsarts geeft aan dit te zullen doorgeven binnen de politieorganisatie. Hierna komen er geen nieuwe klachten van politiemensen meer binnen.^{lxvi}

In het BT komen om 19.00 uur het risico van kantelen van het schip en de gevaren voor de nabijgelegen woonschepen in Beverwijk aan de orde. Zo zou er een grote vloedgolf kunnen ontstaan. Het BT besluit de woonschepen te gaan ontruimen. Ook plaatst RWS extra olieschermen en wordt het naastgelegen schip versleept naar een andere locatie. Rond 20.00 uur begint de politie met de ontruiming van de woonschepen, waarbij het gaat om ongeveer 55 personen. Om 21.03 uur is de noodverordening aangepast en ondertekend.

Bedrijven willen graag bepaalde werkzaamheden kunnen uitvoeren om bedrijfsprocessen zeker te stellen. Bedrijven mogen daarop van het BT onder begeleiding van de politie kort het gebied in. In de gemeente Beverwijk heerst verwarring over de vraag of het BT de bewoners van het gebied terug laat keren of niet, maar dit blijkt niet het geval. Eerst beslist het OT over verzoeken van bedrijven en mag één bedrijf er in. Later wordt afgesproken dat de dienst EZ van de gemeente Beverwijk aanvragen van bedrijven beoordeelt. Dit proces verloopt vervolgens gestructureerd.

Voor de gemeente Beverwijk betekent de ontruiming van de woonschepen dat de noodverordening moet worden aangepast en er opnieuw vraag kan ontstaan naar opvang en verzorging. Verder belt de gemeente Beverwijk alle ongeveer 140 bedrijven die op haar grondgebied liggen om hen informatie te verschaffen over de situatie. Bedrijven tonen zich daar zeer content mee. Er komen bij de gemeente vragen binnen over het moment van terugkeer. Medewerkers van het callcenter worden benaderd voor ondersteuning.

In het BT wordt die avond de gang van zaken rond de communicatie geëvalueerd. Aan het ERC wordt gevraagd om communicatiecapaciteit te leveren.

Het OT besluit die avond een poging te doen om het schip gecontroleerd te laten afzinken. Het gevolg is dat de hellinghoek snel toeneemt. De Havendienst belt Wijsmuller om advies te vragen. Wijsmuller adviseert om kanteling te voorkomen en het schip te proberen te verslepen naar een andere locatie, naar een plek die minder risico's oplevert voor een effectgebied.

In het COPI-overleg van 20.00 uur komt onder meer aan de orde dat het brandt op de achterkant van het schip. Ook is het schip meer slagzij aan het maken. Er volgt een inspectie die als basis voor vervolgoptreden zal dienen. Er blijft een ambulance ter plaatse op incident. In het effectgebied wil een bedrijf laden.

Om 20.30 uur legt het OT opnieuw de overweging tussen wel en niet blussen voor aan het BT. Besloten wordt om opnieuw te gaan blussen en het bedrijventerrein voorlopig dicht te houden. Het COPI is geen voorstander van blussen.^{lxvii} Om 21.30 uur wordt er alleen gekoeld. Eigen veiligheid staat voorop. Het beeld bij het OT is dan dat blusactiviteiten zijn gestart. Het OT overlegt vervolgens met het COPI over scenario's en extra veiligheidsmaatregelen. Ook bespreekt het OT het risico van het ontstaan van een vloedgolf wanneer het schip kapseist en wordt geadviseerd het spuien te staken vanwege mogelijke risico's voor het Noordzeekanaal wanneer brandende olie vrijkomt.

Om 20.47 uur blijkt na contact tussen de GAGS en het ziekenhuis over de politiemensen met klachten dat er 11 meldingen waren van klachten, en dat er geen blijvende klachten zullen zijn. Aan de BM VVG van de politie wordt ook doorgegeven dat het bijna niet mogelijk is dat langdurige klachten zullen voorkomen. Klachten zijn in ieder geval van voorbijgaande aard. Om 22.09 uur geeft het ziekenhuis door dat zich daar vijf politiemensen hebben gemeld.^{lxviii} Ook de deskundige van de politie heeft contact met het ziekenhuis. Later op de avond geeft de GGD bij de politie aan dat er wel stoffen gevonden zijn maar dat deze onder de voorlichtingswaarde zaten en niet gevaarlijk zijn. De eventuele gezondheidsklachten zijn veroorzaakt door teveel zwaveldioxide. Op basis van de informatie van de GGD-arts heeft de BM VGW bij de stafsectie politie in het OT doorgegeven dat er geen langdurig blijvende klachten verwacht worden. De afdeling Communicatie van de politie Kennemerland heeft mede op basis van deze informatie een eerste bericht voor het personeel s dat na afstemming met de BM VGW om 23.15 uur op het intranet is geplaatst.^{lxix}

Om 21.17 uur blijkt dat toch één bedrijf, dat aan het eind van de middag voor 40 minuten het gebied in mocht, nog staat te laden ondanks dat het gebied voorlopig gesloten moet zijn. Dit is vermoedelijk aan dit specifieke bedrijf toegestaan vanwege het maatschappelijk belang van de uitvoering van de bedrijfsprocessen. Om 21.40 uur wordt het bedrijf opnieuw genoemd in verband met een meting van de brandweer die nodig is en om 22.55 uur blijkt dat het bedrijf geladen heeft en uit het gebied vertrekt.

Tijdens een persconferentie om 21.30 uur legt de burgemeester van Velsen een verklaring af over de stand van zaken. Hij geeft onder meer aan dat er informatiebijeenkomsten worden georganiseerd de volgende dag: een voor betrokken bedrijven en een voor betrokken bewoners.

Het COPI overlegt om 22.00 uur onder leiding van een nieuwe Leider COPI. De situatie is dat de tactiek is om defensief te koelen. De brand is niet uit te krijgen en het betreden van het schip is niet mogelijk, aldus het COPI. Er bestaat het risico dat trossen breken en het schip kan kapseizen. Er is 40 ton freon op de wal in containers maar deze worden niet aangestraald. Er zijn veel milieugevaarlijke stoffen in de lucht en eventueel in water gekomen. Een risico is dat brandstoftanks betrokken raken bij de brand. Een ander risico is dat de accommodatie in brand raak en de brand "heen en weer loopt". De terugkoppeling vanuit het OT luidt dat de opdracht is om te kijken naar het zo beperkt mogelijk houden van de brand. Bij het blussen staat de eigen veiligheid voorop. Een risico is een drijvend brandend schip. De afspraak wordt gemaakt dat iedereen een plan maakt op basis van het risico kapseizen.

Het RCC-journaal van 22.30 uur gaat onder meer over de stand van zaken bij het schip en over de aflossing. De OL geeft onder meer aan dat de overdracht in de stafsecties plaatsvindt en dat ook dit de laatste bijeenkomst is in deze samenstelling. Hij geeft aan dat het COPI de opdracht tot het blussen heeft opgepakt en dat er nu verschillende scenario's worden uitgedacht. Rond dezelfde tijd komt een afgelost BT bijeen om te spreken over de stand van zaken.

In het overleg van het COPI van 23.00 uur wordt aangegeven dat de risico's ongewijzigd zijn en dat het personeel is teruggetrokken tot een aanvaardbare afstand. Het schip is redelijk stabiel omdat er geen extra water meer in komt. Het COPI verzoekt het OT om inzet van Wijsmuller om inzicht te geven in de stabiliteit van het schip en de vraag of blussen mogelijk is. Het OT laat het COPI weten dat het verzoek wordt gehonoreerd en het OT informeert het BT over het feit dat deze deskundigen ter plaatse komen om de situatie te beoordelen.

Het CGD Beverwijk overlegt rond 23.00 uur en spreekt onder meer over de informatiebijeenkomsten van de volgende dag. Bij deze bijeenkomsten wordt ingegaan op de menselijke aspecten, de situatie nu, de persberichten, laatste info, effecten milieu, effecten gezondheid, gevolgen wat nu (delen weer open), specifieke aspecten, CRAS, de noodverordening en publieksinformatie. De burgemeester wordt tijdens de bijeenkomsten bijgestaan door deskundigen en medewerkers.

De CGD's in Velsen en Beverwijk schalen af en informeren het OT over de aanwezigheid, bereikbaarheid en beschikbaarheid van delen van de gemeentelijke organisatie. De aflossing voor de voorlichters in het AC is niet geregeld. Een van de voorlichters heeft in opdracht collega's gebeld voor aflossing van het team voorlichting. Alle voorlichters zijn om 23.00 uur afgelost door collega's uit de regio.

3.3 Dag 2: woensdag 31 januari

Rond middernacht begeven Wijsmuller en de scheepvaartinspectie zich naar het schip. Het COPI maakt zich zorgen over de mogelijke gevolgen van het kapseizen van het schip voor milieu en personeel in het effectgebied, vooral vanwege het mogelijk vrijkomen van zwaveldioxide. Er worden operationele afspraken gemaakt over hoe te handelen bij kapseizen als het gaat om het waarschuwen van hulpverleners in het gebied. Wijsmuller geeft aan dat het schip nog best meer kan hellen zonder te kapseizen. Wijsmuller zet een extra tros bij. De politie gaat wanneer er opnieuw geblust wordt het gebied niet meer in, in verband met eigen veiligheid. Het COPI kiest rond 02.00 uur voor zo het lang mogelijk stabiliseren, al dan niet in combinatie met blussen en niet voor een tweede optie die is gericht op het "volspuiten en kapseizen".

Er verschijnt rond 02.00 uur een nieuw persbericht waarin de inzet van Wijsmuller en de betrokkenheid van de Scheepvaartinspectie wordt gemeld.

Die nacht worden er verschillende metingen gedaan, wordt de stabiliteit in de gaten gehouden en wordt gekeken hoe de brand zich ontwikkelt. De inzet van lichtschuim en middelschuim wordt overwogen. Er vindt ieder uur COPI-overleg plaats gedurende de nacht. Rond 03.00 uur blijkt onder meer dat het "volop" brandt in het schip. Er moest voor even gestopt worden met koelen, en de romp was in een paar minuten droog, zo wordt aangegeven. Een vraag is of het een optie is om de ruimten te vullen met licht schuim. Na volschuimen is het misschien mogelijk water weg te pompen of een gat te branden om het water weg te laten lopen. Het COPI besluit om de opties voor dit laatste uit te zoeken. In het COPI-overleg van 04.00 uur wordt ondermeer gesproken over de diepgang. Het luik op het achterdek is open en er moet achter niet worden geblust. De brandweer geeft aan dat de blusactie achter is gestopt. Het COPI vraagt het OT om voldoende materiaal om het ruim vol te zetten met schuim. Rond 05.00 uur wordt onder meer overlegd over de warmte in het schip. Wijsmuller is op afroep beschikbaar voor het maken van gaten in de scheepshuid. Het algemene beeld is dat er veel minder rook van het schip komt dan zes uur geleden, aldus het COPI. Wijsmuller wilde aan boord, maar de lijn is dat niemand aan boord gaat.

Om 05.00 uur is een volgend persbericht opgesteld. In het bericht wordt onder meer aangegeven dat "nadat het vuur op het visserschip zich van de voorkant geleidelijk naar de achterzijde heeft

verplaatst, de brand sinds ongeveer half drie vannacht gestaag in omvang is afgenomen. Indien er plotseling actief geblust moet worden kan er een dusdanig massale rookontwikkeling optreden, dat er op de A9 ineens sterke zichtproblemen kunnen ontstaan. Daarom is besloten om de A9 tussen het knooppunt Beverwijk en Velsen (het Wijkermeertraject) in de ochtendspits nog niet open te stellen. Ook zijn de industrieterreinen van Beverwijk (De Pijp en Noordwijkermeer) nog niet toegankelijk.”

In overleg met het OT schaalte het BOT-mi rond 05.30 uur af.

De stand van zaken wordt besproken in het COPI-overleg van 06.00 uur. Het lichte schuim zal vermoedelijk niet werken, zo wordt aangegeven. Het voorstel is om middelschuim te gebruiken. Een punt voor het OT en BT is het beslissen over het eventueel openstellen van het bedrijventerrein. In het COPI worden als zwaartepunten voor de komende uren benoemd het bepalen van de inzetstrategie en het opzetten van het aflossingsschema.

De brandweer wil 's ochtends Wijsmuller inzetten voor een verkenning op het schip. Het COPI bespreekt in het overleg van 08.00 uur dat offertes zijn aangevraagd bij Wijsmuller in verband met verkenning en inzetplan. Rond 09.30 uur staat Wijsmuller met Nutech (RISK) klaar voor een inzet. Enige tijd later wordt Wijsmuller dwingend verzocht om naar het RCC in Haarlem te komen om de offerte te bespreken.

's Nachts zijn achttien personen en zeven honden opgevangen, zo geeft de gemeente Beverwijk aan.

Die ochtend komen terugkeer van bewoners en openstelling van het bedrijventerrein aan de orde. In het BT van 08.05 uur licht de OL de situatie toe. Er is een wisselend brandbeeld waarbij momenten van afname gevolgd worden door momenten van toename van de intensiteit van de brand, aldus de OL. Er is veel aandacht voor stabiliteit schip en de bestrijding van de brand is hoofdzakelijk defensief in verband met de omstandigheden en waar mogelijk offensief. De veiligheid van hulpverleners anders dan de brandweer krijgt continue aandacht. In overleg met RWS is besloten om de A9 voorlopig afgesloten te houden. De RGF geeft om 09.00 uur door aan de HS GHOR dat aan CGOR advies wordt gevraagd over de noodzaak tot opstarten van een bevolkingsonderzoek.^{lxx} Om 09.15 uur verschijnt een volgend persbericht.

Tijdens het BT overleg van 09.15 uur licht de OL de stand van zaken toe. Het OT kijkt naar de mogelijkheden voor het gefaseerd vrijgeven van het bedrijventerrein. Het openstellen van de A9 is mogelijk en verantwoord vanaf 10.00 uur, aldus de OL. Bespreekpunten zijn ondermeer: de terugkeer van bewoners en bedrijven; CRAS, het belang van actief communiceren naar media; opdrachtverlening aan Wijsmuller onder meer ter beperking van gevolgschade; de verantwoordelijkheid voor mensen die het schip betreden; de vergunningsplicht van werkzaamheden op het schip; het feitenonderzoek van politie en justitie; de aanwezigheid pers bij bijeenkomsten met bewoners en bedrijven; het nieuwe persbericht; advies over de noodzaak van het uitvoeren van een gezondheidsonderzoek. Het BT besluit onder meer om de A9 open te stellen vanaf 10.00 uur eerst in noord-zuid richting. De N246 blijft afgesloten. Er moet overleg worden opgestart met verzekeraars en met de eigenaar over een inzet van Wijsmuller, aldus het BT.

De GGD geeft om 09.35 uur door aan de HS GHOR dat er diverse klachten binnenkomen van huisartsen.

Tijdens een informatiebijeenkomst voor bewoners om 10.00 uur is de boodschap van de burgemeester van Beverwijk dat het gebied naar verwachting in de middag weer vrij zal zijn. Later is de boodschap dat als het gebied nog niet kan worden vrijgegeven, er een nieuwe informatiebijeenkomst wordt gehouden voor bewoners en bedrijven. Zowel ondernemers als bewoners blijven echter met vragen zitten, onder andere over aansprakelijkheid en over waarom bepaalde woningen wel en andere niet zijn ontruimd in het gebied waarvoor de noodverordening geldt. De gemeenten signaleren dit, geven het door aan het BT, dat besluit hier tijdens de bijeenkomsten om 17.00 uur (bewoners) en 19.00 uur (bedrijven) op terug te komen.

Die ochtend blijft het punt van de gezondheidsrisico's voor politiemedewerkers opspelen. De GAGS stuurt samen met de BM VGW een intern bericht rond over de risico's. Om 10.20 uur start de GHOR een inventarisatieronde langs de ziekenhuizen en huisartsen.^{lxxi} De gemeente gaat de juridische aspecten rond de inzet van Wijsmuller onderzoeken. Het ERC adviseert het uit de lucht halen van het telefoonnummer 0800-1351 en het na enkele uren afschalen van crisis.nl.^{lxxii}

Rond 10.30 uur volgt een persbericht over het gefaseerd (strook voor strook) open stellen van de A9, in eerste instantie van noordelijke naar zuidelijke richting. Dit wordt in een persbericht van 11.15 uur gecorrigeerd waarvoor wordt aangegeven dat het gaat om het open stellen van de A9 van zuidelijke naar noordelijke richting. Om 11.15 uur blijkt dat beide kanten van de Wijkertunnel open zijn. Om 11.20 uur wordt doorgegeven dat de toeritten van de A9 open zijn, de afritten zijn dicht. Om 11.50 uur blijkt dat RWS de hele A9 weer gaat openen, aldus de politie.^{lxxiii}

In het COPI-overleg van 12.00 uur dringen de COPI-leden aan op een versnelling van de besluitvorming over de inzet van Wijsmuller. Dit in reactie op een bericht dat het BT om 14.00 uur 'pas' weer bij elkaar komt. CNB stelt in de ochtend de eigenaar formeel aansprakelijk voor de schade. In het overleg van het CGD van Beverwijk wordt onder meer gesproken over de opvang, vragen vanuit de hotels waar opvang heeft plaatsgevonden en over de reikwijdte van de verordening over de ontruiming.

Om 13.15 uur is bij het ERC bekend dat er totaal 1600 telefoontjes zijn binnengekomen op het 0800-nummer. Sinds middernacht zijn er 300 gesprekken geweest. Op dit moment zijn er 15 á 20 vragen per uur.^{lxxiv}

Het BT spreekt over mogelijkheden om de inzet van Wijsmuller af te dwingen bij de eigenaar. Men besluit deze weg niet meer te bewandelen aangezien de eigenaar van het schip ieder moment een opdrachtbevestiging voor Wijsmuller zal ondertekenen. De eigenaar van het schip heeft de opdrachtbevestiging voor Wijsmuller voor onderzoek inmiddels ondertekend, zo wordt aangegeven tijdens het BT overleg van 14.00 uur, en Wijsmuller start met een verkenning op het schip. Ook spreekt het BT onder meer over de bezoekregeling voor bedrijven en het verzoek van verscheidene bedrijven tot openstelling in verband met bevoorrading winkels (bovenwinds). Een aandachtspunt voor het BT is dat bij het bepalen van het terugkeerbeleid voor bewoners en bedrijven moet worden voorkomen dat er in een later stadium door de ontwikkeling van de brand opnieuw moet worden geëvacueerd.

Vanuit de gemeente Beverwijk volgt een set vragen aan de stafsectie gemeenten in het OT. Beverwijk constateert dat de noodverordening een groter gebied beslaat dan geëffectueerd is. De bewoners van het buitengebied zijn onzeker over waar ze aan toe zijn en maken zich zorgen, zo geeft de gemeente aan. Er is meer uitleg nodig over de gezondheidsrisico's. De hotelovernachtingen voor de tweede nacht zijn reeds geboekt omdat de mensen anders om 12.00 uur uit moeten checken, zo geeft de gemeente aan. In een antwoord op deze vraag wordt vanuit het OT aangegeven dat de bewoners in het gebied niet verplicht zijn om te vertrekken. De gezondheidssituatie is daar niet nijpend. De gemeente Beverwijk maakt een andere inschatting en geeft aan dat mensen wel verplicht zijn om het gebied te verlaten.

In het COPI-overleg van 15.00 uur wordt aangegeven dat weinig veranderingen zijn. Het schip maakt een graad meer slagzij en hangt nu ook meer voorover. Het COPI geeft aan nog te wachten op een besluit aangaande Wijsmuller.

Het BT bespreekt om 15.38 uur de stand van zaken. De algemene situatie van het schip is ongewijzigd, zo geeft de OL aan. De onderzoekstijd van het schip is 4 tot 8 uur. Op basis hiervan wordt een plan van aanpak opgesteld voor de definitieve brandbestrijdingsmethode. Op basis van de eerste inventarisatie heeft het OT vastgesteld dat er 's avonds geen cruciale BT-beslissingen noodzakelijk lijken te zijn. Het advies van het OT is om bewoners van het bedrijventerrein en de woonschepen nog niet terug te laten gaan zolang de keuze aanpak voor de brandbestrijdingsmethode nog niet duidelijk is. Het Dagelijks Bestuur van de HDK heeft besloten tot het laten verrichten van een bestuurlijke evaluatie door het COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement.

In het RCC vindt nog overleg plaats tussen verzekeraars, reder, Wijsmuller en de gemeente over de inzet van Wijsmuller. Het contract wordt rond 16.00 uur door de rederij getekend en kort hierop wordt dit in een persbericht bekend gemaakt. In het persbericht wordt ook aangegeven dat de informatiebijeenkomsten 's avonds doorgaan. In het overleg in Beverwijk wordt benadrukt dat het zaak is om de bezoekers van de bijeenkomsten goed te informeren over het feit dat er geen gevaar is voor de veiligheid en over de regeling voor opvang en voor het bezoeken van bedrijven.

Aan het eind van de middag wordt voor gemeenten en hulpverleningsdiensten duidelijk dat GRIP 3 van kracht blijft en dat zij ook de volgende dag nog actief zullen moeten blijven. Er worden bijeenkomsten gepland voor de volgende ochtend, zowel een interne bijeenkomst als bijeenkomsten voor bewoners en ondernemers. Om 10.00 uur zal er weer een bijeenkomst zijn voor de bewoners in de raadszaal en om 11.00 uur zal opnieuw in het Kennemertheater een bijeenkomst voor de ondernemers zijn.

In de gemeente Velsen is rond 16.00 uur niet duidelijk of de politie richting de bedrijven in Velsen wel of niet heeft opgetreden op basis van de noodverordening. Het OT geeft door dat de ondernemers in Velsen terug kunnen naar hun bedrijf.

Om 16.30 uur is er een nieuwe bijeenkomst van het BT. De OL geeft aan dat deskundigen van Wijsmuller aan boord is voor onderzoek. Verder geeft hij onder meer aan dat bekend is welke ondernemers hun bedrijf willen bezoeken. Bij de beoordeling van de verzoeken moet het OT letten op het uitgangspunt dat het moet gaan om kritische bedrijfsprocessen en een kort bezoek van 20 tot 30 minuten, zo geeft het BT aan.

Rond 17.00 uur is de situatie toch nog niet veilig genoeg om bewoners en ondernemers terug te laten keren naar hun huizen en bedrijven. Hierover verschijnt een persbericht. Het COPI moet aangeven wanneer het schip stabiel genoeg is en er geen gevaar meer dreigt. Het BT geeft het OT het mandaat om te bepalen welke ondernemers wanneer hun bedrijf mogen bezoeken. In het BT van 17.10 uur spreken de BT-leden verder over de bedrijfsbezoeken. Het bezoektijdstip ligt tussen 19.00 uur en 22.00 uur en is ter beoordeling van de politie ter plaatse. Vooraf is er telefonisch overleg met de contactpersonen van de bedrijven. En moet één lijn worden getrokken ten aanzien van verzoeken voor een ruimere openstelling van bedrijven. In de komende periode worden wegen en bedrijventerreinen vrijgegeven. Het OT krijgt het mandaat van het BT om te handelen naar bevind van zaken voor wat betreft het vrijgeven van wegen en bedrijventerreinen. Het volgende BT is de volgende ochtend om 08.00 uur.

Tijdens de informatiebijeenkomsten die middag en avond, waarbij ook de operationele diensten aanwezig zijn, zijn bewoners en ondernemers kritisch over het gevoerde beleid en de informatievoorziening. De burgemeester van Beverwijk beantwoordt de vragen. Ook geven de hulpverleningsdiensten aan dat er mogelijk zal worden geblust met schuim, wat die avond tot extra rookontwikkeling kan leiden.

Wijsmuller voert samen met de brandweer met verkenningen uit op het schip. Om 18.00 uur zijn de resultaten bekend. Er zijn geen hoge concentraties gevaarlijke stoffen gemeten. Er ontstaat meer inzicht in de branden en de hitte op verschillende plaatsen in het schip. Wijsmuller geeft adviezen over de aanpak. Die avond is het beeld dat de tactiek zal bestaan uit het blussen van deelbranden.

In een persbericht van 18.00 uur wordt de stand van zaken beschreven. Om 18.15 uur volgt aanvullende publieksinformatie. De GHOR is voornemens om de volgende dag gericht te communiceren over de gezondheidskundige aspecten. De GHOR gaat met de adviseur gevaarlijke stoffen kijken naar de informatie die ten behoeve van publiek vrijgegeven zou moeten worden. De psychosociale hulpverlening is inmiddels afgeschaald.

In het begin van de avond starten bezoeken van bewoners en ondernemers aan woonschepen en bedrijven. Eén woonboot blijkt niet ontruimd te zijn. Om 19.30 uur wordt echter duidelijk dat de inzet van Wijsmuller en de brandweer zal leiden tot meer rookontwikkeling. Het aantal bedrijven dat het terrein op wil is direct na de bedrijvenbijeenkomst van 19.00 uur dertig. Enkele ondernemers

geven aan dat ondernemers soms verschillend worden behandeld en de een meer mag dan de ander. De politie inventariseert en selecteert welke vier bedrijven als eerste een uur naar binnen mogen.^{lxxv} Er is afgesproken met de ondernemers dat er maximaal vier of vijf bedrijven per uur gefaciliteerd kunnen worden om hun bedrijf te bezoeken. De burgemeester van Beverwijk heeft gezegd dat dit kan tot 22.00 uur. De mogelijkheid bestaat dat er veel rook vrij komt en dat dit gevolgen kan hebben voor de bezoeken. Wijsmuller wijst op de gevolgen van de inzet op het schip voor de omgeving, vanwege de rook die vrijkomt. De politie stemt de bezoeken af met het COPI. De activiteiten van Wijsmuller lopen tot 22.00 uur. Daarna wordt gewacht tot de bedrijfsbezoeken klaar zijn. In het OT geeft de politie aan dat voorwaarde voor de politie is bij het begeleiden van de ondernemers dat er meetploegen in het veld aanwezig zijn. Ondertussen hebben inmiddels vier bedrijven hebben gebeld met het schadenummer van de gemeente.

Er zijn in totaal vijf extra bewoners voor de nachtopvang, zo blijkt in het CGD-overleg in Beverwijk. De opvang verloopt goed, concludeert het CGD. De wethouder zal donderdagochtend naar het hotel gaan om met de bewoners te ontbijten en van gedachten te wisselen. De burgemeester heeft via de mail een brief verstuurd aan de gemeenteraad om de raadsleden te informeren over de stand van zaken.

Die avond wordt de bezoekregeling vanwege de omstandigheden afgebroken. Vanaf de volgende ochtend zal deze worden voortgezet voor ongeveer 50 bedrijven. Dit zal gebeuren in groepjes van 4 a 5 personen onder begeleiding van politie. De ondernemers zullen steeds gebeld worden wanneer zij aan de beurt zijn, zo luidt de afspraak.

Ondernemers geven aan het gevoel te hebben dat er niet één lijn wordt getrokken richting de bedrijven.

Het CGOR-advies is rond 22.00 uur binnen. Het advies van het CGOR luidt om geen bevolkingsonderzoek te doen, maar wel lijsten van alle betrokkenen te bewaren.

's Avonds rond 22.30 uur vindt er een explosie plaats op het schip, bij de accommodatie. De brandweer wordt teruggetrokken. De brug staat volledig in brand. Om bedrijfsbezoeken plaats te laten vinden wordt er voorlopig niet geventileerd. Vanaf 00.00 uur zal worden geventileerd, wat zal leiden tot meer rookontwikkeling. Dit wordt aangekondigd in een persbericht om 23.00 uur. In dit persbericht wordt tevens aangegeven dat er een meetploeg actief is in het gebied. "De metingen geven tot nu toe steeds geen enkele waarde aan van gevaarlijke stoffen", aldus het persbericht. Rond 23.20 uur slaan de vlammen hoog uit het schip, wat gepaard gaat met hevige rook. Dit leidt tot stopzetting van de bedrijfsbezoeken en nieuwe metingen. Ook wordt het effectgebied vergroot en de afzetting verder weg gezet. Tegen 24 bedrijven is gezegd dat zij morgen het gebied in kunnen en elf bedrijven staan te wachten of ze er nu nog in kunnen, zo geeft de politie aan. Op dit moment is het mogelijk dat in één bedrijf nog personeel aanwezig is. Om 23.40 uur is er nieuwe rookontwikkeling en verder oplaaien van het vuur op het bovendeck.^{lxxvi} Dit brengt weer rook het gebied in waar op dat moment motorrijders zijn in verband met begeleiding bedrijven, zo geeft de politie aan. De motorrijders trekken zich terug. In twee bedrijven zijn in totaal nog drie medewerkers binnen.

3.4 Dag 3: donderdag 1 februari

Rond 01.30 uur besluit het COPI om gezien de situatie het schip volledig 'schoon' te laten branden, in combinatie met ventileren. Een binnenaanval leidt tot te hoge risico's. Crisis.nl is niet in de lucht en de gemeenten zijn afgeschaald, waardoor er geen nieuwe berichten op internet geplaatst kunnen worden.

In het COPI-overleg van 03.00 uur wordt ondermeer gemeld dat de ventilatie het gewenste effect heeft gehad en dat de brand zich ontwikkelt zoals gepland. De ROGS geeft aan dat de metingen rondom het schip lagere waardes aangeven dan eerder deze nacht.^{lxxvii} Er wordt rekening gehouden met het mogelijk opnieuw sluiten van de A9. Het scheepvaartverkeer wordt geadviseerd om in de buurt van het incident vaart te minderen, zo wordt besproken in het OT. Het COPI moet nadenken over andere alternatieven gericht op acties om het bedrijventerrein zo snel mogelijk

rookvrij te krijgen en dus toegankelijk, aldus het OT. Ook wordt een advies voorbereid aan bedrijven over wat te doen na een eventuele vrijgave van het bedrijventerrein.

Om 04.50 uur is er een COPI-overleg. Tijdens het overleg wordt onder meer aangegeven dat via het OT benodigd materiaal is aangevraagd (zoals mechanische ventilatoren) en dat de verwachting is dat het vuur zich niet verder naar beneden uitbreidt. Ook wordt geconstateerd dat aan de achterzijde van het schip er veel spanning op de trossen staat. Er worden veiligheidsmaatregelen getroffen.

Om 05.35 uur is er een nieuw RCC-journaal waarin de stand van zaken staat. De brandweer geeft aan dat er vanaf 07.00 uur wordt gestart met actief ventileren en schoon branden. Er wordt niet geblust omdat het blussen van buitenaf de brand niet bereikt en daarmee geen effect heeft. Een alternatief is een binnenaanval, maar dat heeft onacceptabele risico's voor personeel en is derhalve onverantwoord, zo luidt het oordeel. De rook gaat nu omhoog maar door hardere wind komt rook lager te hangen en draait ook richting bedrijventerrein. Er vinden visueel inspecties plaats vanuit de gevaarlijke stoffen organisatie. Een vraag voor het BT is of het BT akkoord gaat met de gewijzigde strategie om niet te blussen. Het voorstel aan het BT is om minimaal tot 12.00 uur door te gaan in GRIP 3. Het OT besluit twee strategieën voor te leggen aan het COPI met de vraag wat de snelste methode is om het bedrijventerrein weer open te kunnen stellen: met of zonder blussen.

De Stafsectie Voorlichting zorgt voor een nieuw persbericht over de situatie, dat om 06.15 uur verschijnt.

Om 06.15 uur overlegt het COPI. Het opgestelde stappenplan is in werking getreden. De eerste vier stappen (verkennen, verkennen level 3, eventueel blussen met handstralen, mechanisch ventileren) zijn doorlopen. Nu wordt besloten level 2 en 3 een uur mechanisch te ventileren (stap 5) om te kijken welk effect dit heeft. Vervolgens moet de stabiliteit van het schip worden hersteld in overleg met Wijsmuller (stap 7). Het Zijkanaal A mag niet worden vrijgegeven voor het schip stabiel is (stap 8). Vervolgens kan het zijkanaal worden vrijgegeven (stap 9).

Het OT en het COPI bereiden 's ochtends scenario's voor een binnenaanval voor. Het schip is te instabiel voor een binnenaanval, zo blijkt in overleg tussen leider COPI en leider OT. Er wordt nagedacht over het wegpompen van het water uit het schip. Om 09.00 uur gaan BT en OT akkoord met het repressieve plan, waarbij er van 12.00 tot 14.00 uur water wordt weggepompt en er een binnenaanval plaatsvindt (blussen). Dit houdt in dat daarna het gebied kan worden vrijgegeven. Er ontstaat bij de politie enige onduidelijkheid over het vrijgeven, omdat het COPI rond 10.30 uur adviseert om het gebied vrij te geven.

Het BT overlegt die ochtend om 09.00 uur weer voor het eerst. Besproken wordt dat ondernemers tot 12.00 uur onder begeleiding worden toegelaten. De ondernemers die zich gisteren hebben aangemeld worden eerst toegelaten. De A9 kan door OT bij noodzaak direct worden afgesloten. In communicatie naar bewoners worden meetgegevens en de locatie meetploegen bekend maken om bewoners benedenwinds gerust te stellen. De metingen in Gaasterland en Salland zijn tot nu toe 0. Ook in de polder wordt gemeten.

Er wordt gewerkt aan een algemene update van het persbericht, de voorbereiding voor de terugkeer bewoners en bedrijven. Woonbootbewoners kunnen volgens de 20-minutenregeling ook langs huis om hun dieren eten te geven.

Het BT spreekt rond 09.15 uur over het verloop van de externe communicatie. Hierin zitten knelpunten. Hierna komt er meer regie op de communicatie vanuit het OT, mede door inzet van een medewerker van het ERC.

Het CGD in Velsen start op. In het RCC wordt de voorlichting capacitair versterkt. Het ERC ontvangt om 10.45 uur het verzoek van de HDK aan het ERC om bijstand te verlenen en advies te geven aan de voorlichter in het BT.^{lxxviii} Op de locatie wordt onder meer gesproken over de beperkingen voor de scheepvaart. Tegen 11.00 uur wil de havenmeester van het COPI weten of de

haven van Beverwijk open kan. Hij vraagt of er boten de haven uit kunnen, die daarmee het brandende schip moeten passeren. Het havenbedrijf wil twee momenten waarop schepen van en naar het Noordzeekanaal kunnen varen. Rijkswaterstaat wil metingen van het water in het Zijkanaal A en van het bluswater dat weggepompt gaat worden. Rijkswaterstaat zal dit samen met Wijsmuller regelen. Zowel het RCC als de gemeenten brengen benodigde capaciteit voor komende dagen in beeld.

Ondernemers en woonbootbewoners krijgen deze ochtend wel de mogelijkheid om toegang te krijgen tot hun bedrijf. Steeds meer ondernemers willen die middag terug naar hun bedrijven. In het BT van 11.00 uur wordt aangegeven dat bezoeken van de bedrijven worden afgerond en dat deze bezoeken naar wens verlopen.

Verder is deze ochtend in het OT en het BT aandacht voor mogelijk draaiende wind en de gevolgen daarvan. De wind draait echter niet. Het RIVM wordt om advies gevraagd over de waterkwaliteit. Om 11.30 uur verschijnt een nieuw persbericht over de tactiek die de brandweer zal volgen en het feit dat het gebied nog dicht blijft.

Om 12.00 uur blijkt het schip stabiel en lijkt de brand beheersbaar voor de brandweer, Wijsmuller en de Scheepvaartinspectie. Er wordt in het OT onder meer gesproken over de stand van zaken met betrekking tot een eventueel sein brandmeester. Vanaf ongeveer 13.30 uur wordt er opnieuw geblust. De dieseltank voorin het schip wordt heet. Een hittebron wordt geblust.

In het overleg van het CGD in Beverwijk van 12.30 uur wordt onder meer nagedacht over gerichte informatie aan eigen medewerkers gemeente en aan scholen. Na verscheidene contacten met het OT wordt vastgesteld dat de noodverordening niet hoeft te worden aangepast bij een draaiende wind. Ook de inzet van veegwagens wordt besproken. Deze moeten worden ingezet om onder meer de roetaanslag op te ruimen.

In Velsen wordt onder meer het proces Nazorg opgestart. Ook in Beverwijk wordt nagedacht over de nazorg in termen van een aanspreekpunt voor mensen die weer thuis zijn. Voorlopig wordt er nog gebruik gemaakt van de site en het callcenter om iedereen van informatie te voorzien.

Actualiteitenrubriek Netwerk heeft vragen gesteld over de brand. Deze vragen volgen op eerdere vragen en antwoorden die de volgende dag zijn behandeld.

Een bedrijf verzoekt die ochtend opnieuw om toestemming om gedurende langere tijd door te kunnen werken, dit vanwege het maatschappelijke belang. Dit bedrijf heeft eerder al een dergelijk verzoek ingediend.

Het BT besluit dat de bijeenkomsten voor bewoners en bedrijven voor die avond worden afgeblazen. Zij worden hierover telefonisch geïnformeerd. Er komt in Beverwijk wel een inloopspreekuur vanaf 18.00 uur in de raadszaal. Het BT besluit om 13.37 uur om het gebied voor bewoners (15.30 uur) en bedrijven (16.00 uur) vrij te geven. Het moet veilig zijn en het gebied moet schoon zijn. Er wordt rond 14.15 uur afgeschaald naar GRIP 2 (met bereikbaarheid van het BT) en het OT laat de gemeente Beverwijk weten dat de noodverordening vanaf 15.30 uur kan worden ingetrokken.

Om 14.00 uur verschijnt een nieuw persbericht met hierin een aankondiging van de persconferentie die om 15.30 uur zal plaatsvinden in het Nova-college. Het onderwerp van de persconferentie betreft "belangrijke ontwikkelingen inzake brand schip in haven van Velsen."

De planning in Beverwijk is dat er tussen 15.30 en 16.00 uur een belronde plaats zal vinden waarin bewoners en bedrijven worden geïnformeerd wat er in de persconferentie is besproken. In het OT verzoekt de politie om vanaf 18.00 uur af te schalen naar GRIP 1 in verband met de verkeerssituatie.

Ook zijn er diverse personen die hebben gehoord dat het 'brand meester' is, hoewel dit nog niet is vastgesteld. Ook in de media zou worden bericht over brand meester. In het BT wordt besloten de term 'brand stabiel' te gebruiken in de communicatie.

Tijdens een persconferentie om 15.30 uur laat de burgemeester van Beverwijk weten dat bewoners en ondernemers snel kunnen terugkeren naar hun woningen en bedrijven, aangezien de rook nihil is en er geen gevaar meer is voor kanteling. Een hierop volgend persbericht geeft ook informatie over de gezondheidseffecten en eventuele klachten van voorbijgaande aard. Het OT laat ook de haven van Beverwijk weer openen.

In een persbericht wordt rond 16.30 uur informatie gegeven over de gezondheidsaspecten. Tien personen zijn gezien in diverse ziekenhuizen (waarvan 1 persoon gepresenteerd is via de ambulance) en 1 persoon heeft telefonisch contact gehad met de spoedeisende hulp, zo is aangegeven in het persbericht. Na behandeling in het ziekenhuis is iedereen dezelfde dag naar huis gezonden. In het persbericht wordt ook aangegeven dat bij diverse huisartsen (Heemskerk, Beverwijk, Assendelft, Purmerend en Krommenie) ongeveer 25 personen zijn geconsulteerd (telefonisch of in de praktijk). De volgende symptomen zijn gemeld, aldus de informatie in het persbericht: hoofdpijn, inhalatieklachten, keelpijn, misselijk, duizelig, hoesten, bloed ophoesten (1x), tranende en branderige ogen. Van de totaal aantal meldingen waren ongeveer 15 meldingen van personen die op de plaats incident of in de nabije omgeving hiervan zijn geweest. Om 17.00 uur volgt een persbericht waarin staat dat de bijeenkomst van 18.00 uur toch doorgaat.

Het OT staat op het punt af te schalen naar GRIP 1, als in het COPI blijkt dat de brand nog niet meester is vanwege lopende onderzoeken in het schip. Het OT laat op dat moment GRIP 3 gehandhaafd. Het spuiregime wordt teruggebracht naar het reguliere regime. De gemeenten trekken de noodverordeningen in.

In een uitzending van actualiteitenrubriek Netwerk wordt met een aanwezige deskundige gesproken over de brand. De uitzending wordt door vele hulpverleners als kritisch ervaren.

Die nacht zullen het OT en het BT op afroep beschikbaar zijn. De stafsecties in het OT schalen ook af en de hoofden zijn telefonisch bereikbaar en beschikbaar. Het OT zal op 2 februari vanaf 09.00 uur weer operationeel zijn. Het volgend OT-overleg is gepland op vrijdag 2 februari 13.00 uur. Om 16.00 uur is een overleg van het BT gepland. De AGS geeft aan dat de meetploegen tevens op afroep beschikbaar zijn.

Om 22.00 uur is de situatie ongewijzigd. Zo blijkt uit het COPI-overleg: de brand is nog niet meester in verband met het onderzoek in het onderste ruim. Om 23.00 uur overlegt het COPI. De blusactie op dek 3 is geslaagd, de brandweer gaat verder met koelen. Om 0.00 uur overlegt het COPI. Wijsmuller heeft twee inzetvakken gemaakt. Omdat het OT 'slappend actief' is, valt het effectgebied nu onder het COPI.

3.5 Dag 4: vrijdag 2 februari

De brandweer en Wijsmuller gaan 's nachts verder met het maken van luiken, blussen en ventileren. Om 1.15 uur overlegt het COPI. Onder andere meldt de politie dat op de Kanaalweg beperkt zicht is. Bovendien is er sprake van stankvorming. De blussing op dek 2 is ingezet om 01.00 uur met schuim. Het gaat hierbij om het blussen van de netten en de trossen. Om 02.00 uur en 04.00 uur overlegt het COPI en er wordt onder meer besproken dat de brandweer nog bezig is op enkele dekken. In het COPI-overleg van 6.00 uur. Er is een brandweerman in een schacht gevallen, maar hij blijft ongedeerd.

Om 7.20 uur overlegt het COPI. De politie controleert het bedrijventerrein. Aan de bakboordzijde op dek 3 smeult er een brand. De brandweer gaat dit blussen. De provisieruimte is open en deze brandt nog.

In het overleg van het COPI van 08.30 uur wordt aangegeven dat om 7.30 uur het sein brand meester is gegeven. De GHOR meldde intern eerder dat dit sein om 06.33 uur is gegeven. In het schip zijn nog diverse brandende ruimtes. De bestrijding van de brand heeft de hoogste prioriteit, het leegpompen van het schip kan later. De verwachting is dat de inzet tot in de avond zal duren. De brandweer streeft ernaar de branden vandaag uit te krijgen. De politie schaaft af naar toegangscontrole bij de poort. De GHOR is afgeschaald naar het stand-by hebben van één ambulance.

Het BT geeft zonder bij elkaar te komen toestemming tot het communiceren over het sein brand meester. In het OT wordt vervolgens een persbericht gemaakt.

In het OT wordt onder meer gesproken over de verdere maatregelen waaronder de maatregelen op het water. Vanuit RWS schuift in het OT een medewerker aan voor de handhaving van de Wet Verontreiniging Oppervlaktewater. Hij geeft aan dat het gemaal in IJmuiden weer normaal functioneert. De olieschermen zijn nu nog alleen om het schip geplaatst. RWS zal Wijsmuller blijven volgen om op milieu gebied te monitoren of zij wet- en regelgeving volgen. De genomen watermonsters bleken schoon, aldus RWS.

De GHOR informeert ketenpartners door middel van het doorsturen van een persbericht en het informeren van bestuurders van ziekenhuizen.^{lxxix}

Om 10.30 uur overlegt het COPI. In het inzetplan richt de brandweer zich op het doven van de kernbranden op een van dekken, dit is waarschijnlijk rond 12.10 uur gereed. De hotspot op een van de andere dekken is groter dan verwacht, maar minder warm. De aandachtspunten tijdens dit overleg zijn de overgang van rampbestrijding naar berging en het moment van aanvang van het justitieel onderzoek door het KLPD. De OVDP is telefonisch bereikbaar en niet blijvend aanwezig op de locatie. Er zijn nog twee politiefunctionarissen aanwezig bij de poort voor de bewaking. De ambulance is niet meer stand-by, maar kan binnen vijf minuten ter plaatse zijn als dat nodig is.

In de gemeente Velsen is die ochtend onduidelijkheid over de GRIP-fase, omdat de avond ervoor vanuit het OT was gesproken over afschaling naar GRIP 1. De vraag is of de situatie nu een Velsense aangelegenheid is geworden. Om 11.30 uur stelt het OT vast dat GRIP 3 nog van kracht is. In Velsen gaat het uitzoeken van de vergunningverlening, waar betrokken instanties al eerder mee waren gestart, verder. Verscheidene media stellen vragen over de vergunningverlening. In het interne overleg in Velsen wordt melding gemaakt van mogelijke overtredingen van de noodverordening in Velsen door bedrijven in Velsen-Noord.

In het OT wordt de stand van zaken besproken, onder meer met betrekking tot de afschaling en de voorlichting. Besloten wordt verder dat RWS niet hoeft deel te nemen aan het BT overleg dat is gepland om 16.00 uur. Het plaats incident zal op enig moment overgaan in plaats delict, zo geeft de politie aan.

Om 11.40 uur verschijnt het persbericht over het sein 'brand meester'. In het persbericht is aangegeven dat "op vrijdagochtend 2 februari 11.00 uur de mededeling 'brand meester' is afgegeven door de Brandweer. De inspanningen van de Brandweer zijn nu gericht op het afronden van de brandbestrijding, zodat het schip geborgen kan worden." Het forensisch onderzoek op het schip, onderdeel van het eerder door het KLPD gestarte strafrechtelijk onderzoek, wordt voorbereid.

Om 13.10 uur is de brand in de accommodatie op een van de dekken geblust, zo blijkt in het COPI-overleg van 14.00 uur. Onder andere is er op een ander dek aan de voorkant nog brand en rook en op weer andere dekken worden ventilatiegaten gemaakt.

Het BT bespreekt de stand van zaken om 16.00 uur. De OL geeft aan dat vrijdag 2 februari om 11.00 uur het sein 'brand meester' is gegeven. Op punten brandt het nog wel, zo geeft hij aan. Het KLPD neemt zitting in het OT en is gestart met het onderzoek naar de oorzaak van de brand. De prognose is dat het COPI om 18.00 uur wordt opgeheven. Het advies sluit dan ook om vanaf 18.00 uur af te schalen van GRIP 3 naar GRIP 0. Het BT gaat hiermee akkoord. Er wordt gesproken over nieuwe bijeenkomsten voor bewoners en bedrijven en het Communiceren over milieueffecten en de gezondheidsaspecten voor betrokkenen. De afvoer van het wrak wordt als aandachtspunt benoemd. De gemeente zal zelf onderzoek doen naar vergunningen. De Voedsel- en warenautoriteit wordt ingeschakeld in verband met voedsel dat uit de omgeving van de ramp dat wordt aangeboden. Logboeken en verslagen OT worden gearchiveerd voor de evaluaties. Besloten wordt dat het OT de volgende dag om 09.00 uur bijeen zal komen en tot die tijd ontbonden maar telefonisch bereikbaar is.

In Velsen blijft een Kern-CGD actief via piketregeling, aangevuld met een functionaris voor de juridische ondersteuning. Communicatie zal morgen oproepbaar zijn van 13.00 uur tot 19.00 uur, zo wordt afgesproken.

Om 17.00 uur belt het ERC naar de HDK met het verzoek om akkoord te krijgen voor het uit de lucht halen crisis.nl. lxxx

Over de afschaling volgt om 18.00 uur nog een persbericht, waarin wordt vermeld dat de brandweer nog wel enkele dagen bezig zal zijn met nablussen. Ook wordt aangegeven dat de publieksinformatie via de landelijke website www.crisis.nl en het publieksinformatienummer (0800-1351) wordt beëindigd. Burgers en bedrijven kunnen voor verdere vragen vanaf maandagochtend terecht bij de gemeenten Velsen en Beverwijk, zo luidt de informatie in het persbericht.

Het OT bespreekt de stand van zaken om 18.05 uur. De OL geeft aan dat het BT heeft besloten om met ingang van 18.00 uur terug te schalen naar GRIP 0. Op de plaats incident zal een OvD-B ter plaatse blijven totdat de brandweer zich van de plaats incident terug trekt. De geplande bijeenkomst van het OT op zaterdag 3 februari 2007 om 09.00 uur komt te vervallen.

In een brief bedankt de directeur van de HDK alle betrokken hulpverleners. De directeur benadrukt 'hoe fantastisch de inzet is geweest'. De directeur geeft aan dat door de inzet van hulpverleners 'een milieuramp' is voorkomen. In de brief gaat de directeur expliciet in op de uitzending van Netwerk van de vorige avond. De directeur noemt het 'verbijsterend en sterk te betreuren dat in de uitzending van Netwerk op 1 februari jl. ten onrechte een beeld is gecreëerd dat geen recht doet aan de medewerkers van de hulpverleningsdiensten.^{lxxxix}

3.6 Nafase

In de dagen en weken na de brand spelen onder meer de volgende zaken: schadeafhandeling, het strafrechtelijk onderzoek, interne evaluaties, verantwoording over tijdens de hulpverlening en tijdens de acute fase genomen besluiten (waarvoor het COT en het NIFV zijn ingeschakeld) en verantwoording over de vergunningverlening. Ook worden er diverse kritische kanttekeningen geplaatst bij de crisisbeheersing:

- Het Noord-Hollands Dagblad bericht op 6 februari over het feit dat de brandweer overwoog om ter bestrijding van de brand het schip te laten zinken.
- Op 7 februari besteedt onder meer de IJmuider Courant aandacht aan de brand in Velsen en de discussie over het wel of niet aanwezig zijn van tekeningen van het schip.
- De Industriegroep IJmond Noord geeft op 13 februari aan dat de schade wordt geschat op 2 miljoen euro.
- Op 15 februari is er veel aandacht voor veiligheid van vooral de politie. De politiebond ACP vraagt om een onderzoek.^{lxxxii}
- Op 3 maart lekt een brief uit van RTV N-H waarin kritiek wordt geuit op het optreden van de crisisbeheersingsorganisatie in de richting van RTV N-H waardoor RTV N-H de rol als calamiteitenzender niet waar heeft kunnen maken.

De burgemeester van Beverwijk informeert op 5 februari 2007 de gemeenteraad middels een brief over de brand. In deze brief gaat de burgemeester onder meer in op de afgegeven noodverordening. Dit is aanvulling op een eerste brief aan de gemeenteraad van 31 januari. In de brief van 31 januari zijn de raadsleden ook uitgenodigd voor de informatiebijeenkomsten.

Om 8 en 13 februari vinden er bijeenkomsten plaats met bewoners en ondernemers. Tijdens de bijeenkomsten geven de gemeenten nadere informatie over onder meer gezondheidsrisico's en de schadeafhandeling. Er wordt tevens een specifieke informatiebijeenkomst voor de politie georganiseerd in samenwerking met de GGD over gezondheidsaspecten. Het RIVM publiceert op 20 maart het eindrapport over de eigen activiteiten met daarin alle definitieve meetresultaten. Op dat moment wordt nog geadviseerd om groenten en fruit uit eigen tuintjes in het gebied nog niet te eten.

Al eerder informeren verschillende betrokken partners de eigen organisatie over de uitkomsten van het RIVM-onderzoek. Een voorbeeld hiervan is het havenbedrijf Amsterdam dat de medewerkers per brief informeert. De gemeente Beverwijk heeft op 7 maart 2007 de betrokken bewoners per brief geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek naar gevaarlijke stoffen van het RIVM. Op 29 maart vindt een bijeenkomst plaats voor betrokken politiefunctionarissen waar onder meer wordt gesproken over de gezondheidsaspecten in aanwezigheid van de GGD.

RTV N-H bericht op 27 februari over vragen van een gemeenteraadslid in Velsen over de aanwezigheid van vergunningen voor het incidentschip en de vraag of het schip past binnen de havenverordening.

Zowel de gemeente Beverwijk als de gemeente Velsen houden een interne evaluatiebijeenkomst. Het ERC en de betrokken voorlichters van hulpverleningsdiensten en gemeenten bespreken de opgedane ervaringen met de voorlichting.

4 Observaties

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk presenteert het COT zijn observaties. Ook de observaties van het NIFV ten aanzien van de brandbestrijding zijn in dit hoofdstuk weergegeven. In de observaties wordt waar nodig en mogelijk verwezen naar referentiedocumenten die zijn benut bij de analyse.

Gelet op onder meer de lange duur van de crisisbeheersing en het aantal betrokken partners is het aantal mogelijke observaties omvangrijk. Het COT heeft er voor gekozen om in dit hoofdstuk de focus te leggen op een aantal belangrijke thema's zoals deze naar voren kwamen uit het onderzoek. In de paragrafen 4.3 t/m 4.9 van dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de volgende thema's behandeld:

- Alarmering;
- Opschaling;
- Functioneren crisisbeheersingsorganisatie,^{lxxxiii}
- Brandbestrijding (deelrapportage NIFV);
- Veiligheid hulpverleners;
- Externe communicatie;
- Nazorg.

Binnen deze hoofdthema's worden tevens waar nodig gerelateerde subthema's behandeld. De conclusies en aanbevelingen volgen in hoofdstuk 5.

Voordat wij onze observaties presenteren, geven wij een korte puntsgewijze typering van het incident en de incidentbestrijding. Deze dient als achtergrond bij de observaties in de rest van dit hoofdstuk.

4.2 Schets incident

De volgende kenmerken van het incident en de bestrijding hiervan zijn bepalend geweest voor de crisisbeheersing.

De bronbestrijding betrof primair een complexe scheepsbrandbestrijdingsoperatie. Deze bestrijding noodzaakte tot een specialistische inzet, zowel wat betreft expertise als wat betreft materieel. Dit heeft geresulteerd in de inzet van zowel private (waaronder een berger en bestrijdingsspecialisten) als publieke partners (waaronder de Scheepvaartinspectie en brandweerspecialisten uit Rotterdam, schuim uit Rotterdam en Amsterdam, inzet van het havenbedrijf Amsterdam en anderen).

De effecten waren dusdanig dat een substantieel deel van de crisisbeheersing gedurende vier dagen was gericht op het beperken van de effecten en op activiteiten in het effectgebied. Deze effecten hebben grotendeels de beeldvorming rond het incident en de incidentbestrijding gedomineerd. Op de eerste dag is besloten tot afsluiten van onder meer de A9. Ook is besloten tot ontruiming van een industrieterrein gevolgd door een besluit enkele uren later tot ontruiming van een groep woonboten. Het scheepvaartverkeer op het Noordzeekanaal in de buurt van de brand (Zijkanaal A) is enkele dagen grotendeels gestremd, waarbij incidenteel schepen toestemming kregen om te varen. Schiphol heeft op de eerste dag gedurende enige tijd twee banen gesloten voor vliegtuigverkeer in verband met de rook en mogelijke gevaarlijke stoffen.

De ingezette brandbestrijdingstechniek had directe gevolgen voor het effectgebied en daarmee op het beleid richting bedrijven en bewoners, zoals de mate van rookontwikkeling. Dit noodzaakte tot adequate afstemming tussen partners in bron- en effectgebied.

Het incident zelf (de brand) heeft niet geresulteerd in doden of gewonden. De bij de brand vrijgekomen stoffen hebben geresulteerd in kortdurende gezondheidsklachten bij enkele tientallen

bewoners en enkele hulpverleners. Deskundigen hebben aangegeven dat dit incident niet zal resulteren in langdurige en/of lange termijn gezondheidsklachten.

De crisisbeheersing heeft geresulteerd in een grootschalige inzet van lokale en regionale hulpverleners en in grootschalige regionale en interregionale bijstand, vooral voor de brandweer en de politie.

De crisisbeheersing vereiste adequate aandacht voor de gezondheid van hulpverleners, zowel in het brongebied als in het effectgebied. Op het schip zelf speelden daarbij extreme hitte, risico's door de staat van het schip (zoals openstaande luiken), mogelijk explosiegevaar, kantelgevaar en het risico van vrijkomende brandende stookolie mee. Daarbij hadden hulpverleners meerdere dagen te maken met stoffen die vrijkwamen bij de brand.

Het incident noodzaakte tot crisisbeheersing in twee gemeenten: Velsen en Beverwijk. Hiermee ontstond de situatie dat coördinatie en samenwerking tussen beide gemeenten noodzakelijk was en enkele activiteiten gezamenlijk zijn uitgevoerd. Voorbeelden van dit laatste zijn de opvang en de publieksinformatie tijdens georganiseerde informatiebijeenkomsten. De effecten maakten dat het zwaartepunt van de gemeentelijke activiteiten in Beverwijk lag.

In reactie op het incident en de effecten hiervan is de crisisbeheersingsorganisatie opgeschaald tot en met het zogenoemde GRIP 3. De burgemeester van Velsen had als brongemeente het opperbevel over de rampenbestrijding. In de praktijk werkten de beide burgemeesters samen in het Beleidsteam van waaruit leiding werd gegeven aan de crisisbeheersingsorganisatie, die verder bestond uit een Operationeel Team (OT) en een Coördinatieteam Plaats Incident (COPI) ter plaatse. In de gemeenten Velsen en Beverwijk werden de activiteiten gecoördineerd door een Coördinatieteam Gemeentelijke Diensten (CGD) per gemeente, dat onderdeel uitmaakte van de totale crisisbeheersingsorganisatie.

Vooraf op de eerste dag zijn enkele cruciale besluiten genomen. Voorbeelden hiervan zijn het besluit om geen sirenes in te zetten, het besluit tot opschaling naar GRIP 3, het afsluiten van de A9, het ontruimen van het bedrijventerrein, het ontruimen van de woonboten, het stoppen met blussen en het onder voorwaarden toestaan van bezoeken van bedrijven aan hun bedrijven in het ontruimde terrein. Een groot deel van deze besluiten is op operationeel niveau, in het veld genomen. Wel zijn de besluiten steeds bestuurlijk bekrachtigd. Voor enkele besluiten is specifiek een oordeel gevraagd van het Beleidsteam (BT).

Vanaf de tweede dag zijn de volgende belangrijke beslissingen genomen: de inzet van externe scheepsbranddeskundige(n), het continueren van de ontruimingsstatus, het vrijgeven van het ontruimde gebied en het besluit tot afschalen.

De beeldvorming rond het incident en de incidentbestrijding is sterk beïnvloed door het bericht dat er blauwzuur zou zijn vrijgekomen bij de brand en door de koppeling die is gemaakt in het Beleidsteam en in persberichten tussen de ontruiming van het effectgebied en het vrijkomen van blauwzuur. De door de brandweer uitgevoerde metingen gaven echter geen zekerheid over blauwzuur. De resultaten van metingen door de Milieu Ongevallen Dienst (MOD) van het RIVM die hierover uitsluitsel konden geven werden later in de middag bekend. Deze hebben toen duidelijk gemaakt dat er geen sprake was van gevaar voor de omgeving vanwege blauwzuur. Het gepercipieerde gevaar voor de volksgezondheid was hiermee achteraf gezien groter dan het feitelijke gevaar. Deze beeldvorming vond ook plaats bij een deel van de ingezette hulpverleners, met name bij de politie.

Zoals bij elke (zeer) grote brand zijn ook bij deze scheepsbrand (gevaarlijke) stoffen vrijgekomen waarbij de concentratie hiervan in het bron- en effectgebied moest worden gemeten om het werkelijke risico vast te stellen. In aanvulling op eigen capaciteit van de brandweer en de interregionale pool voor de WVD-organisatie zijn externe deskundigen ingezet. Er is gebruik gemaakt van het BOT-mi en de MOD van het RIVM. Teneinde nut en noodzaak van eventueel bevolkingsonderzoek vast te stellen is CGOR om advies gevraagd.

De brand heeft geresulteerd in economische schade. De omvang hiervan is nog niet vast gesteld. Bedrijven en bewoners konden en kunnen de onverzekerbare schade melden bij de gemeente, die deze schademeldingen conform het gemeentelijk deelproces CRAS heeft geregistreerd.^{lxxxiv}

De incidentbestrijding is onderwerp geweest van kritiek. Zowel tijdens de bestrijding, op dag drie, als in de dagen en weken na het sein brandmeester zijn in de media berichten verschenen waarin aspecten van de incidentbestrijding werden bekritiseerd door derden. De kritiek betrof onder meer: de wijze van brandbestrijding door de brandweer; de afstemming met RTV-Noord-Holland als calamiteitenzender; het vermeend ontbreken van tekeningen van het schip en de veiligheid van ingezet politiepersoneel.

4.3 Alarmering

De alarmering is in het algemeen adequaat verlopen. Op onderdelen zijn er echter wel belangrijke aandachts- en leerpunten.

Meldkamer

Voor de eerste alarmering is een kerntaak weggelegd voor de Meldkamer voor Brandweer en Ambulance. Deze beide disciplines zijn gevestigd op een locatie en vormen tezamen de MBA. De politiemeldkamer is elders gevestigd. Door middel van GMS staan de meldkamers met elkaar in verbinding.^{lxxxv} Op dit moment wordt in de regio gewerkt aan nieuwbouw voor de geïntegreerde meldkamer.

Gezien de aard van het incident ligt de meeste druk op de meldkamermedewerkers van de brandweer in de gezamenlijke meldkamer van brandweer en ambulancediensten. De belasting van het ambulancedeel is relatief beperkt.

De meldkamer vervult meerdere taken in de alarmeringsfase: alarmeren, informeren en coördineren. De uit te voeren activiteiten zijn gevarieerd: informatie opnemen, alarmeringsprotocollen in gang zetten, aanrijdende eenheden te woord staan, maar ook externen (instanties, andere regio's) te woord staan en vragen en verzoeken uitzetten. Tegelijkertijd kwamen bij de meldkamer ook telefoontjes binnen van verontruste bedrijven die aan de overkant van het Zijkanaal A gevestigd zijn. Het feit dat het mede ging om gevaarlijke stoffen maakte dat de meldkamer in de loop van de ochtend ook een taak had in het kader van het meten van gevaarlijke stoffen. Vanuit de meldkamer werden gegevens verzameld door een Leider Meetplanorganisatie (LMPO). Hiervoor zijn gespecialiseerde functionarissen ingezet.

Direct na de eerste melding om 8.41 uur nam de werklust van de meldkamer toe. Deze druk is enerzijds logisch en voorspelbaar en volgt uit de aard van het werk van de meldkamer. Op dat moment zijn één CPA-centralist en een brandweercentralist in dienst. Dit is conform de reguliere minimumbezetting voor dat tijdstip.^{lxxxvi} Een andere CPA-centralist, die op piketdienst staat, is toevallig aanwezig in de meldkamer. Als de eerste melding binnenkomt bij de brandweer, is de brandweercentralist met een ander incident bezig. Daarom neemt de CPA-centralist zijn taak over aan de brandweertafel en neemt ze de melding aan. Dit is conform een geldende werkafpraak. Direct na de melding is een piketcentralist van de brandweer gealarmeerd voor de alarmering van brandweereenheden. Hierop volgend zijn meerdere collega's gealarmeerd. Niet alle vrijwillige centralisten bleken inzetbaar. Voor sommigen speelden medische redenen mee. Anderen kozen er zelf voor om met een operationele eenheid ingezet te worden. Dit heeft het potentieel aan in te zetten centralisten verkleind. Er is bijstand uit andere regio's ingezet om de meldkamerfunctie uit te voeren.^{lxxxvii} Het alarmeren van extra brandweercentralisten zou zijn vertraagd doordat het systeem Communicator vastliep.^{lxxxviii}

De bezetting van de MBA was conform de eigen vastgestelde minimumbezetting. Deze bezetting bleek voor de brandweer echter kwetsbaar. De eerste brandmelding is aangenomen door een aanwezige CPA-centralist met enige kennis van de brandweeraspecten. Deze centralist heeft ook na de melding de brandweercentralist ondersteund en op momenten overlegd met de collega CPA-centralist die tevens brandweerman is. Ook is na de eerste melding aanvullend personeel opgeroepen waaronder brandweercentralisten. De opkomsttijd is 15 minuten. Wanneer het incident in een vroeg stadium had geresulteerd in een grootschalige inzet vanuit de GHOR dan zou de CPA

aanzienlijk zwaarder zijn belast dan nu het geval is geweest. Dit zou ondersteuning vanuit de CPA-centralist aan de brandweercentralist lastig, zo niet onmogelijk hebben gemaakt. De druk op de brandweercentralist wordt daarmee (te) groot. Hierbij geldt als aandachtspunt dat in gesprekken is aangegeven dat de opkomsttijd niet altijd gehaald wordt en soms dertig minuten bedraagt (in plaats van 15). Het meldkamerpiket is zacht piket. Op basis van improvisatie en collegiale ondersteuning is de meldkamerfunctie zo adequaat mogelijk uitgevoerd. Dit heeft geen nadelige invloed gehad op de incidentbestrijding. Zowel de kwetsbaarheid als de veerkracht en het improvisatievermogen zijn hiermee zichtbaar geworden.

De eerste melding kwam vermoedelijk van een beveiligingsfunctionaris bij het schip. Zij hebben de instructie om 112 te bellen bij brand. Er heeft na dit eerste contact geen contact meer plaatsgevonden tussen de meldkamer en deze medewerkers.

De werkruimte voor de MBA-medewerkers was beperkt en er is geen plaats voor overleg. Dit maakt het uitvoeren van werkzaamheden op momenten lastig.

Alarmering OT, BT en CGD

In Beverwijk werd de burgemeester door de meldkamer geïnformeerd over een GRIP 1-incident. Onduidelijk is of de burgemeester van Velsen hiervoor ook geïpikt is. Na opschaling tot GRIP 2 vond de alarmering van het Operationeel Team plaats. Voor zover onze informatie strekt is dit redelijk goed verlopen; het OT was binnen een uur grotendeels gevuld. De vrije instroom op de piketfunctie voor Leider COPI had al geleid tot de beschikbaarheid van een Operationeel Leider (OL) voor in het OT. Na alarmering van de hoofden van de staven zijn de stafsecties verder ingevuld. Dit bleek voor de stafsectie voorlichting problematisch.

Om 10.09 uur werd opgeschaald tot GRIP 3 en hierop volgde alarmering van het BT. Daarbij wordt de AOV van Velsen gealarmeerd. De AOV van Beverwijk wordt niet gealarmeerd. Omdat de burgemeester van Beverwijk al was geïpikt voor GRIP 1, waren hij en zijn AOV eerder op de hoogte van het incident en besloot de burgemeester om naar het RCC in Haarlem te gaan. Bij alarmering naar GRIP 3 worden de beide burgemeesters en de overige BT-leden met piketdienst gealarmeerd.

Rond 10.52 uur, drie kwartier na alarmering, is het BT voor het eerst bijeen. De voorlichter ontbreekt. De voorlichter in Velsen met piketdienst voor het BT is namelijk gealarmeerd voor dienst in het CGD. Hij besluit na overleg met de burgemeester om ook in het CGD te blijven. De burgemeester van Beverwijk benoemt zijn eigen voorlichter tot voorlichter in het BT. Tot dat moment was deze voorlichter werkzaam bij het OT. Hiermee raakt het OT het hoofd stafsectie Voorlichting kwijt en neemt de medewerker van de stafsectie Informatie deze taak over.

Sleutelfunctionarissen van de gemeente Velsen worden via Communicator gealarmeerd. De AOV'er van Velsen verzorgt de verdere interne doormelding aan de gemeentelijke functionarissen, waaronder de leden van het CGD. De gemeente Beverwijk wordt niet gealarmeerd door de meldkamer, maar heeft inmiddels wel doorgekregen dat het om een GRIP 3-incident gaat met effecten voor Beverwijk. Binnen de gemeente Beverwijk vindt doormelding plaats vanuit OOV. In de preparatie hebben de gemeenten Velsen en Beverwijk ieder andere afspraken gemaakt over de alarmering: de gemeente Velsen heeft ervoor gekozen om via Communicator alleen de sleutelfunctionarissen (burgemeester, gemeentesecretaris, AOV, voorlichter en logistiek) via de meldkamer (Communicator) te laten oproepen, terwijl in Beverwijk alle hoofden actiecentrum ook via de Communicator moeten worden opgeroepen. In Velsen voert de AOV deze alarmering zelf uit. In deze casus zijn de functionarissen van Beverwijk niet via Communicator gealarmeerd. Het alarmeren van de effectgemeente is een aandachtspunt.

4.4 Opschaling: GRIP en ICP

De opschaling van 'middelbrand' naar 'grote brand', 'zeer grote brand' en GRIP 1, GRIP 2 en GRIP 3 is volgens de procedures verlopen: de meldkamer heeft opgeschaald tot aan GRIP 1 op basis van informatie van eenheden in het veld en de HOVD ter plaatse heeft opgeschaald naar GRIP 2 en later naar GRIP 3 in overleg met de Ovd. Dit is bekrachtigd door het OT en later door het BT. Om 10.09 uur besluit het OT op te schalen tot GRIP 3.

Opschaling naar GRIP 3 is één van de mogelijke benaderingen bij een dergelijk incident. Een andere mogelijkheid zou geweest kunnen zijn om te volstaan met een opschaling tot en met GRIP 2. Veel van de benodigde besluiten waren operationele besluiten. Op het moment dat er echter gevreesd wordt voor gevaarlijke stoffen en er mogelijk ontruimd moet gaan worden is bestuurlijke afstemming wenselijk. Ook specifieke besluiten zoals eventueel het inschakelen van sirenes voor het waarschuwen van de bevolking, zijn bestuurlijke besluiten. Dit kan ook via directe contacten met het bestuur zonder dat expliciet bestuurlijke coördinatie in een Beleidsteam aan de orde is. Gelet op het feit dat de zwaarst getroffen gemeente niet de brongemeenste was, dat bedrijven en woningen moesten worden ontruimd, het feit dat het vrijkomen van gevaarlijke stoffen meespeelde en dat daarmee de noodzaak van voorlichting bestond, was er een behoefte aan bestuurlijke coördinatie en is het besluit tot opschaling naar GRIP 3 ons inziens verstandig. Wanneer het zelfde incident in een gebied had plaatsgevonden met weinig tot geen risico's voor burgers of bedrijven in het effectgebied, dan zou GRIP 2 hebben volstaan.

In de gemeente Beverwijk waren met name de effecten van het incident aan de orde. Al snel bleek ook dat de effecten verder reikten dan de regio Kennemerland. Hoe groot of ernstig deze effecten waren, was op dat moment nog niet bekend. Zowel de burgemeester van Velsen als de burgemeester van Beverwijk is gealarmeerd voor GRIP 3. Dit is op zichzelf opvallend omdat in principe GRIP 3 staat voor een ramp of zwaar ongeval in één gemeente. Hierbij wordt de burgemeester van de getroffen gemeente bijgestaan door een verder met regionale functies ingevuld Beleidsteam. In dit geval nam ook de burgemeester van de effectgemeente deel aan het Beleidsteam.

In de planvorming is voorzien in de mogelijkheid dat de burgemeester in een GRIP 3 situatie zich laat ondersteunen door een coördinerend burgemeester. Dit was met de gekozen constructie in principe niet aan de orde. Wel heeft de burgemeester van Haarlem de burgemeester van Beverwijk afgelost, waarna niet voor iedereen in het BT geheel helder was of hij toen als coördinerend burgemeester optrad.

In de regionale GRIP is echter ook voorzien in opschaling in een situatie waarbij de ramp of het zwaar ongeval meerdere gemeenten betreft. In dit geval raakten de effecten van de brand in ieder geval de gemeente Beverwijk. In een dergelijke situatie kan het zogenoemde GRIP 4 worden ingesteld. In de regionale GRIP wordt voor die situatie gesproken over een Regionaal Beleidsteam (RBT). Het verschil met het reguliere BT, is dat in een RBT is voorzien in de deelname van meerdere burgemeesters, te weten de burgemeesters van de betrokken gemeenten. In dat geval is er ook een coördinerend burgemeester die de betrokken burgemeesters ondersteunt.

In deze casus is niet besloten tot het opschalen naar GRIP 4 ondanks het feit dat het incident voldoet aan de criteria zoals vastgelegd in de regionale GRIP. Er kan beredeneerd worden afgeweken van de gemaakte afspraken, dit blijft een besluit van de burgemeester op basis van de situatie die zich voordoet. In de verslaglegging is echter niets terug te vinden van een eventuele discussie over het wel of niet opschalen tot en met GRIP 4. Respondenten geven aan dat het wel aan de orde is geweest, maar niet in een plenair overleg. In meerdere gesprekken zijn verschillende argumenten gegeven voor de keuze om niet uit te gaan van GRIP4. Het meest gehoorde argument is dat het incident niet regiogrensoverschrijdend was. Het richtinggevende criterium zoals voorbereid in de planvorming voor GRIP 4 is echter een andere. In de gesprekken merkten wij dat meerdere respondenten geen scherp beeld hebben van wat een GRIP 4 situatie inhoudt. Ook proefden wij terughoudendheid wat betreft een GRIP 4. Een genoemd argument om geen GRIP 4 'te maken' was dat het incident niet onnodig groter moest worden gemaakt. Dit terwijl de opbouw van de GRIP niet direct betrekking heeft op de omvang en/of ernst maar meer op de

benodigde wijze van aansturing en afstemming. Wel kan het in de beeldvorming lijken alsof GRIP 4 ernstiger is dan GRIP 3. Echter, de beeldvorming rond blauwzuur maakt dat achteraf moet worden geconstateerd dat een eventueel GRIP 4 waarschijnlijk geen grote invloed zou hebben gehad op de beeldvorming. In de persberichten is op momenten wel gesproken over een RBT. Formeel was er geen RBT maar een Beleidsteam.

De gekozen constructie met twee burgemeesters is niet vastgelegd in procedures, maar heeft naar ervaring van de BT-leden wel goed gewerkt. Hiermee is een tussenvariant van GRIP 3 en GRIP 4 gebruikt. De taakafbakening tussen beide burgemeesters was duidelijk. De afspraak was dat de burgemeester van Velsen het BT voorzat als 'coördinerend' burgemeester. In dit geval was er echter geen sprake van een coördinerend burgemeester zoals vastgelegd in het convenant regionale bestuurlijke coördinatie. De burgemeester van Velsen zat het BT voor. Dit is conform de afspraken omdat de burgemeester van Velsen wettelijk gezien het opperbevel heeft over de rampenbestrijding. Wat betreft de bestrijding van de effecten in de eigen gemeente heeft de burgemeester van Beverwijk zijn eigen verantwoordelijkheid. Effecten kunnen immers een (dreigende) ramp betekenen. Juist een coördinerend burgemeester kan een belangrijke rol hebben wanneer er verschillende belangen zijn voor een bron- en een effectgemeente, bijvoorbeeld omdat de wijze van bestrijden bij de bron negatieve consequenties kan hebben voor gemeenten in het effectgebied. Een neutrale derde burgemeester, de coördinerend burgemeester, zou in dit geval voor de hand hebben gelegen. De samenwerking tussen de burgemeesters van Velsen en Beverwijk is goed verlopen, maar dit kon niet bij de start van het incident worden voorzien.

Interregionale coördinatie

Er is gekozen voor het niet overgaan tot interregionale opschaling conform het Interregionaal Coördinatieplan Noordzeekanaal (ICP). De effecten voor het Noordzeekanaal gebied waren niet dusdanig dat dit nodig was. Door de effecten tot ver in de regio's Noord-Holland Noord, Zaanstreek-Waterland en Amsterdam-Amstelland was er wel operationeel contact met deze regio's. Echter, omdat de effecten – het ging hierbij om de schadelijkheid van de stoffen – niet dusdanig alarmerend bleken te zijn dat er een gevaar voor de volksgezondheid in deze regio's ontstond, was door de bank genomen de afstemming op tactisch niveau tussen de regio's toereikend. Het OT van Kennemerland kon informatie delen met de OT's in de overige regio's. Bestuurlijke afstemming was gezien de situatie niet zozeer geboden. Wel heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden met de burgemeester van Amsterdam over het ICP.

Op een punt zou interregionale coördinatie gewenst zijn geweest: de voorlichting aan burgers in het omvangrijke effectgebied, van Beverwijk tot aan Purmerend, is niet onder gezamenlijke coördinatie van de vier betrokken regio's uitgevoerd.^{xxxxix} In de communicatie zijn steeds globaal twee doelgroepen onderscheiden: enerzijds burgers en bedrijven in de directe omgeving, wiens woning of bedrijf ontruimd was; anderzijds het algemeen publiek in Nederland. De vier betrokken regio's zijn niet gezamenlijk opgetrokken in het gericht benaderen van burgers en ondernemers in het grote effectgebied. Hieronder bevonden zich echter wel veel mensen die zich zorgen hebben gemaakt over hun eigen gezondheid en die van hun medeburgers. Er is wel contact geweest tussen de betrokken GAGS en dit heeft goed gewerkt. Meerdere gemeenten hebben persberichten uitgebracht over de scheepsbrand. Ook op www.crisis.nl stonden berichten namens meerdere gemeenten. De inhoud van deze berichten is niet altijd gecoördineerd.

De Commissaris van de Koningin heeft na afstemming met de burgemeester van Velsen besloten om een liaison naar het (toen al opgeroepen) BT in Haarlem te sturen. Deze procedure – het inzetten van een liaison in plaats van het opschalen van de provinciale crisisorganisatie in het PCC – is recent vaker toegepast en de ervaringen hiermee zijn positief. Dit zou reden kunnen zijn om de provinciale planvorming hierop aan te passen.

4.5 Functioneren crisisbeheersingsorganisatie

In het kader van de crisisbeheersing hebben de hulpverleningsdiensten de procedures gevolgd voor regionale coördinatie. Dit hield in dat de meldkamer de eerste coördinatie van de inzet uitvoerde, dat op de plaats incident (na vaststellen van GRIP 1) een COPI werd gevormd, en dat in het Regionaal Crisis Centrum in Haarlem een OT en een BT werden gevormd. In de gemeenten Velsen en Beverwijk is een CGD gevormd. Dit is conform de planvorming

COPI

De brandbestrijding en de daarbij gehanteerde tactiek werd grotendeels bepaald in het COPI. Indien er afwegingen moeten worden gemaakt die consequenties hebben voor het effectgebied, kan een beslissing van het OT of het BT nodig zijn. De OL in het OT kan indien nodig ook een bindende aanwijzing geven aan de Leider COPI en de hoofden van zelfstandige diensten, zie handboek RCC. Door middel van sitraps werd het OT op de hoogte gehouden van het verloop van de brand, de brandbestrijding en eventuele veranderingen in de gehanteerde tactiek. Het COPI overlegde op momenten met het OT over de te kiezen strategie. Er vonden monodisciplinair bilaterale contacten plaats vanuit het COPI met de stafsecties. Het zwaartepunt van de afstemming lag bij het contact tussen de Leider COPI en de OL in het OT (Leider OT).

De eerste Leider COPI formeerde een COPI. Veel functionarissen willen zitting nemen in het COPI. De leider COPI stelt orde op zaken en beperkt het aantal deelnemende functionarissen ten einde overzicht te kunnen behouden. Het COPI wordt naar behoefte aangevuld met de inbreng vanuit externe partners. Het COPI toont zich flexibel op dit punt en benut de mogelijkheid om de benodigde expertise en bevoegdheden in het COPI te krijgen. In de loop van de bestrijding nemen de reder, externe deskundigen scheepsbrandbestrijding, CNB en de Scheepvaartinspectie (Inspectie Verkeer en Waterstaat) deel aan (een deel van) het COPI-overleg. De havenmeester van Beverwijk had geen zitting in het COPI. Deelname door de havenmeester van Beverwijk had een waardevolle aanvulling kunnen betekenen voor het COPI omdat hij specifieke kennis van het gebied en van beschikbaar materieel zou hebben kunnen inbrengen.

Er is voldoende aflossing gerealiseerd voor een adequate en continue inbreng door de partners in het COPI. Dit was mede mogelijk door adequate bijstandsverlening vanuit andere regio's.

Het COPI en het OT komen vrij snel tot een verdeling van bron- en effectgebied. Dit onderscheid wordt grotendeels volgehouden gedurende de hele operatie.

Het COPI werkte met scenario's en verwachtingen, die in samenwerking met deskundigen zijn ontwikkeld en werkte ook zo veel mogelijk met een stappenplan, vooral wanneer er ook bestrijdingsactiviteiten op het schip kunnen worden uitgevoerd.

Het COPI legde verslag van de eigen activiteiten. Dit gebeurde consequent en nagenoeg ieder uur. De wijze van verslaglegging wijzigde in de loop van de dagen. Deze wijze van verslaglegging verdient verdere versterking. De formats zijn goed werkbaar maar de sitraps zijn op ten duur zo ingevuld dat de 'nieuwe punten' in een bijlage worden vermeld, waardoor niet altijd duidelijk is wat oude en wat nieuwe informatie is in het feitelijke sitrap.

In het COPI was een ROGS actief die contact had met een tweede ROGS in het brongebied die een meetploeg aanstuurde. Hiervoor was om praktische redenen gekozen. De praktijk heeft uitgewezen dat dit een goede manier van werken was; de eerste ROGS kon de meetploeg aansturen, terwijl de tweede ROGS zitting had in het COPI en metingen verwerkte, doorgaf in het COPI en doorgaf aan het OT en de LMPO. Deze werkwijze is vooralsnog niet vastgelegd in de plannen en procedures.

Het COPI gaf expliciet aan welke punten ter bespreking en besluitvorming moesten worden voorgelegd aan het OT en via het OT mogelijk aan het BT. Verscheidene respondenten hebben aangegeven dat de terugkoppeling van het OT richting het COPI op momenten traag verliep. Het COPI ontving geen besluitenlijsten/ actielijsten of sitraps vanuit het OT. Het duurde soms geruime tijd voordat het COPI-sitrap werd opgenomen in het RCC-journaal. De vergadercyclus alsmede de

rapportagecyclus lijken niet optimaal te zijn afgestemd tussen COPI, OT en anderen (zoals het CGD). Urgente zaken werden vaak ook via de directe contacten tussen COPI en OT ingebracht.

Aandachtspunt is dat de Leider COPI ook hoofd sectie brandweer is in het COPI. Het is landelijk meer en meer gebruikelijk dat de Leider COPI niet één en dezelfde persoon is als het hoofd sectie brandweer. Dit om hem of haar in staat te stellen zich volledig te wijden aan de multidisciplinaire afstemming alsmede de afstemming met het OT.

Operationeel team

De afstemming in het OT verliep op gestructureerde wijze. Respondenten zijn tevreden over de werkwijze binnen het OT.

Het OT bestond uit de in de planvorming benoemde partners en werd naar behoefte aangevuld met externe partners zoals RWS en het CNB. De RWS partner die verantwoordelijk is voor de 'natte' kant (waaronder waterkwaliteit) besloot om niet naar het OT te gaan. Om zijn aanwezigheid is ook niet expliciet door het OT verzocht. CNB verzorgde namens RWS de inbreng en hield contact met RWS. Achteraf gezien had ook RWS 'nat' deel uit moeten maken van het OT om zodoende voldoende kennis en expertise in te brengen rond waterkwaliteit en rond eventuele benodigde maatregelen op en rond het Noordzeekanaal. Nu was dit milieuaspect niet direct vertegenwoordigd in OT (en BT, zie verder).

Het BOT-mi was tijdens dit incident een belangrijke partner, maar is ook niet vertegenwoordigd geweest in het OT. Er is gewerkt volgens de normale procedure, waarbij het BOT-mi haar rapportages aanleverde aan de AGS in het OT. De communicatie tussen BOT-mi en AGS en die tussen AGS en GAGS is op momenten niet optimaal verlopen. De aanwezigheid van een liaison van het BOT-mi in het OT had mogelijk de doorgifte en analyse van informatie van het BOT-mi wat soepeler kunnen laten verlopen. Daarbij had het BOT-mi ook kunnen adviseren over de communicatieboodschap.

Gedurende de gehele crisisbeheersing worden de activiteiten die de hulpverleningsdiensten in het effectgebied uitvoeren gecoördineerd door het OT. Daarbij lag het zwaartepunt op de politietaken rond de ontruiming, de metingen van gevaarlijke stoffen (en veiligheid hulpverleners) en de gemeentelijke taken op het gebied van opvang en publieksinformatie en communicatie. De belangrijkste politietaken vallen uiteen in 'Afzetten en afschermen' en 'Ontruimen' en mobiliteit (verkeersmaatregelen). De coördinatie van de politie-inzet voor deze taken is verlopen via het SGBO van de politie. Het SGBO had een directe lijn met het OT.

De OL informeerde het BT over de stand van zaken en presenteerde bespreekpunten en eventueel adviespunten. Dit is conform de werkwijze zoals beschreven in het handboek RCC. De geïnterviewde BT-leden warden duidelijk positief over deze wijze van informeren en over de wijze waarop dit werd uitgevoerd door de OL.

De situatie in het effectgebied was gedurende lange tijd direct afhankelijk van de ingezette blusstrategie. De bestrijdingsstrategie was direct van invloed op bijvoorbeeld de rookontwikkeling en neerslag van roetdeeltjes. Dit was direct van invloed op de mogelijkheid van ondernemers om desgewenst hun bedrijven veilig te kunnen bezoeken, op de bezoeken van bewoners aan hun woonboot (onder meer voor het voeren van dieren) en op het moment waarop het ontruimde terrein weer vrij zou kunnen worden gegeven. Hierover zijn nauwe contacten onderhouden tussen COPI en OT, onder meer voor het vaststellen van tijdstippen waarop de genoemde bezoeken konden plaatsvinden.

De verslaglegging door het OT heeft aandacht. De RCC journaals zijn op onderdelen onduidelijk. Voorbeelden hiervan zijn ondermeer: het slachtofferbeeld is onvoldoende genuanceerd (er wordt bijvoorbeeld geen onderscheid gemaakt in verschillende type slachtoffers), de tijdsaanduiding ontbreekt (het moment waarop het sitrap is opgesteld en de periode die het betreft) en vaak ontbreken tijdstippen bij benoemde feiten of activiteiten.

Enkele meer praktische en randvoorwaardelijke zaken leverden voor het OT wat problemen op. Er waren te weinig werkplekken en computers voor de deelnemende aanvullende partners zoals CNB en de GAGS. De beschikbare werkruimte was beperkt. In het RCC is voorzien in 1 optionele sectie met sectietafel. Dit is te weinig.

Beleidsteam

Uit de interviews komt een beeld naar voren van een overwegend strak functionerend BT. Het BT krijgt voldoende informatie en adviezen vanuit het OT en heeft een adequaat beeld van de situatie, aldus de BT-leden. Wij delen dit beeld. Uitgezonderd de eerste uren, lukt het goed om in het BT de stand van zaken weer te geven en tot de benodigde besluitvorming te komen. De taken voor het BT waren, gelet op de aard van het incident, beperkt.

De taakverdeling tussen BT en OT is helder. Op momenten geeft het BT het OT een duidelijk mandaat om te handelen. Het voornaamste voorbeeld hiervan is het mandaat van het OT om te besluiten over het vrijgeven van de wegen en het ontruimde gebied.

Een veelgehoord kritiek punt is dat het BT de persberichten zelf wilde vaststellen en er verder weinig tot geen ruimte was voor het communiceren met de media over de stand van zaken. Dit werkte door tot en met de voorlichter ter plaatse die moest werken met de vastgestelde informatie die op onderdelen beperkte informatie bood en snel verouderde. De grip die het BT wilde houden op de voorlichting is begrijpelijk, gelet op het feit dat het BT een chaotische situatie aantrof aan het begin, juist op het gebied van voorlichting. In de nacht zijn persberichten uitgebreid zonder dat dit hoefde te worden voorgelegd aan het BT dat niet operationeel was. Veel respondenten zouden liever zien dat het OT meer ruimte heeft om te communiceren, onder meer via het COPI. In het huidige deelplan Voorlichting is deze ruimte ook expliciet benoemd, maar in de praktijk heeft dit niet zo gewerkt. Ook was voorstelbaar geweest dat de gemeenten Velsen en Beverwijk zelf meer ruimte hadden gekregen om samen de externe communicatie in te vullen, aangezien dit een gemeentelijk proces is.

Een opvallende component in de taakverdeling tussen COPI, OT en BT vormen de momenten waarop het OT (een) beslissing(en) over de te hanteren strategie voor scheepsbrandbestrijding bij het BT neerlegt. Hiervoor worden twee scenario's naast elkaar gelegd, met de vraag aan het BT om ertussen te kiezen. Het BT besluit op een bepaald moment op advies van het OT om door te gaan met blussen terwijl het advies vanuit het COPI is om het blussen te staken. In de praktijk gebeurt er op korte termijn weinig met het besluit omdat een en ander eerst operationeel moet worden verkend en doordacht en er zich problemen voordoen rond de stabiliteit van het schip.

In de loop van de dagen zijn meerdere burgemeesters en wethouders ingezet ter aflossing van de burgemeesters. Dit betrof vooral de nacht (waarin de aflossende burgemeester bereikbaar en beschikbaar moesten zijn, maar wel op afstand) en de momenten waarop de burgemeester naar de eigen gemeente ging, bijvoorbeeld in het kader van de bewoners- en bedrijvenbijeekomen. Op deze wijze is het gelukt om adequaat invulling te geven aan deze rol gedurende de vier dagen van inzet. De inzet van meerdere loco-burgemeesters in het Beleidsteam verliep goed, al was de voorbereiding op deze rol niet voor iedereen optimaal.

Het BT heeft expliciet aandacht besteed aan milieuaspecten. Op een gegeven moment wordt ook gesproken over het voorkomen van een 'milieuramp'. In het BT had RWS geen zitting. Op het moment dat scenario's worden doordacht zoals het vrijkomen van stookolie dan wel het mogelijk zinken van het schip, moeten ook de milieuaspecten worden belicht. Dit is gebeurd, maar zonder directe participatie op bestuurlijk niveau door RWS. Hier is niet om gevraagd door het BT, maar dit is ook niet ingebracht vanuit RWS zelf.

Coördinatie gemeentelijke processen

De aard van het incident maakte dat er gemeentelijke processen moesten worden opgestart in twee gemeenten: de brongemeente Velsen en de primaire effectgemeente Beverwijk. De processen die in beide gemeenten zijn opgestart zijn: Voorlichting, Opvang en verzorging, Registratie van slachtoffers (CRIB) en schaderegistratie (CRAS). In Velsen is ook het proces

Nazorg opgestart. De beide gemeenten hebben op diverse processen waar mogelijk samenwerking gezocht. Dit is in het algemeen goed voorlopen waardoor dubbel werk zo veel mogelijk is voorkomen. Het proces Opvang en verzorgen is vrij snel door de gemeenten gezamenlijk opgepakt. Er werd één opvanglocatie ingericht, bemenst door medewerkers van Beverwijk. Er is zowel dagopvang als nachtopvang gerealiseerd. Ook de slachtofferregistratie (CRIB), de schaderegistratie (CRAS) en de communicatie naar burgers en ondernemers toe zijn gezamenlijk opgepakt. Bij de informatiebijeenkomsten en evaluatiebijeenkomsten waren zowel medewerkers uit Beverwijk als medewerkers uit Velsen aanwezig.

Op andere punten is in mindere mate samengewerkt en afgestemd tussen de twee gemeenten. Rond de publieksvoorlichting wordt dit vooral duidelijk. De gemeente Beverwijk koos daarin een andere koers dan de gemeente Velsen, maar hierover lijkt geen onderlinge afstemming te hebben bestaan. Van de stafsectie Gemeente in het OT had op momenten een actievere rol verwacht mogen worden, als centrale spil in de afstemming tussen de gemeenten onderling, tussen gemeenten en het RCC en tussen de stafsecties.

De preparatie van de coördinatie van de gemeentelijke processen ligt beperkt vast in lokale plannen. De gemeente Velsen heeft een protocol 'Lokaal Incidentenoverleg' voor incidenten tot GRIP 2 en een 'Piketmap Bestuur', waarin de activiteiten staan beschreven rondom onder meer opschaling en informatie-uitwisseling. De exacte taken van het CGD zijn hier echter niet in opgenomen. De CGD's zijn ongeveer binnen een uur na alarmering operationeel. De CGD's hebben grotendeels naar wens gefunctioneerd. In deze situatie was het incident relatief beperkt voor wat betreft de werklust voor de gemeentelijke processen.

In de planvorming is de werkwijze bij het actief zijn van meerdere CGD's tegelijkertijd niet uitgewerkt. Een dergelijke situatie betekent een extra werkbelasting voor de stafsectie Gemeente. Hiermee moet rekening worden gehouden in de bezetting van het CGD. Ook de wijze van afstemmen tussen gemeenten over gemeentelijke processen verdient nadere aandacht. Dit kan geen taak zijn voor de stafsectie omdat daarin niet elk van de gemeenten is vertegenwoordigd. Een optie is om te werken met één CGD waarin functionarissen van meerdere gemeenten zitten die eigen actiecentra in de eigen gemeenten aansturen. Dit is een mogelijkheid, maar vast staat dat de werkwijze meer structureel doordacht moet worden op dit punt.

Vanaf dag twee is het zwaartepunt voor vooral de gemeente Beverwijk komen te liggen op het informeren van bedrijven (over de ontruiming) en bewoners en op het organiseren van informatiebijeenkomsten voor deze doelgroepen. Vooral de grote inspanning op het gebied van het telefonisch informeren van bedrijven (en op momenten van bewoners) valt op. Dit is geen eenvoudige opgave en lijkt door de bedrijven ook te zijn gewaardeerd.

Ook de juridische aspecten vergen veel tijd en energie van de gemeente. Dit betreft vooral de noodverordeningen en noodbevelen maar ook de juridische inbreng rond het vraagstuk over de inzet van Wijsmuller en de verdeling van verantwoordelijkheden tussen gemeente en eigenaar van het schip. Een ander juridisch punt betreft mogelijk de vergunningverlening, toezicht en handhaving. Een aandachtspunt is dan ook het tijdig beschikbaar hebben van voldoende juridische capaciteit.

De informatiestroom vanuit het OT naar het CGD verloopt op momenten moeizaam. De wijze van communiceren tussen OT (stafsectie Gemeente) en de CGD's is niet voorbereid in de planvorming anders dan de melding dat er per email wordt gecommuniceerd (zie handboek RCC). Er is niet aangegeven op welke wijze een onderscheid kan worden gemaakt in urgente en minder urgente berichten of in berichten die ter informatie zijn, adviezen bevatten dan wel verzoeken bevatten.

Op veel punten in de afstemming tussen CGD's en OT goed verlopen, maar op een aantal andere punten is ruis ontstaan. Dit betrof onder meer voorlichting, de afschaling van het CGD in Velsen en de afschaling van de crisisbeheersingsorganisatie op dag vier. Opvallend is het verschil in werkwijze tussen Velsen en Beverwijk in de afstemming met het OT. Waar Velsen koos voor het meer strikt volgen van procedures, zocht Beverwijk vaker de informele weg in de contacten. Dit

laatste lijkt op punten meer effect te hebben gehad, maar zou niet nodig moeten zijn. De samenwerking tussen CGD's en het RCC is vooralsnog niet voldoende beoefend.

Op momenten is de taakverdeling tussen stafsectie Gemeente, stafsectie Voorlichting en stafsectie Informatie onduidelijk. Wanneer het CGD informatie wilde doorsturen aan de stafsectie Voorlichting, dan moest dit via de stafsectie Gemeente. Dit zorgde op momenten voor vertraging. Bezien moet worden op welke wijze dit kan worden versneld.

Bijstand

Bijstand voor de brandweer is verleend uit vijf regio's. Dit varieerde van extra blusvoertuigen en brandweercentralisten tot de inzet van schuimtreinen uit Rotterdam-Rijnmond en Amsterdam-Amstelland. Alle regio's hebben de aangevraagde bijstand verleend. Ook heeft Amsterdam en Omstreken bijvoorbeeld twee Operationeel Leaders geleverd in de nacht. De interregionale bijstand heeft het mogelijk gemaakt om voldoende capaciteit te realiseren en heeft daarmee een belangrijke bijdrage geleverd aan de crisisbeheersing.

De coördinatie van de inzet van bijstand is op de eerst dag op momenten wisselend vanuit de meldkamer en het OT geregeld, zo is het beeld van enkele respondenten. Anderen spreken dit tegen. Op momenten is er geen totaalbeeld van de ingezette bijstand. Vanuit het OT zou diverse malen rechtstreeks gevraagd zijn om het leveren van bijstand (ook uit andere regio's). De meldkamer werd hier niet van op de hoogte gebracht en pas geconfronteerd met aanrijdende eenheden toen deze zich voor de opstelplaats meldden bij de meldkamer. Hierdoor verloor de meldkamer het zicht op de ingezette eenheden, wat inhield dat het beeld van de dekking in de regio niet meer zuiver was en dat moeilijk te bepalen werd welke eenheden afgelost moesten worden en beschikbaar waren voor aflossing. Een dergelijke situatie is onwenselijk, mede gelet op het feit dat wanneer zich nog een incident voordoet het niet bekend is welke capaciteit waar beschikbaar is.

Aandachtspunt is de registratie van hulpverleners. Wanneer er toch een gezondheidsrisico zou zijn, dan is het achteraf moeilijk om na te gaan wie waar is ingezet. Dit vergt adequate registratie vanaf het begin van de inzet. De registratie van hulpverleners is als activiteit niet standaard belegd binnen de processen van de rampenbestrijding.

4.6 Brandbestrijding (deelrapportage NIFV)

Het functioneren van de al aanwezige BHV-brandwachten voordat de brandweer ter plaatse was maakt geen onderdeel uit van deze analyse. De evaluatie start op het moment van het ter plaatse komen van de brandweer.

Ter ondersteuning van dit deel van de analyse is hieronder een tijdlijn weergegeven^{xc}

8.41 uur	8.48 uur	8.49 uur	8.50 uur	8.57 uur	8.59 uur	9.10 uur	9.15 uur	9.27 uur	10.09 uur	13.17 uur
Melding	TS Beverwijk ter plaatse	Middelbrand	TS Velsen ter plaatse	OVD ter plaatse	Grotebrand	Grip 1	Zeer grote brand + WVD starten	Grip 2	GRIP 3 ^{xc}	Brand uitslaand

Tabel 1 Tijdlijn

Melding en alarmering

De regionale alarmcentrale van de hulpverleningsregio Kennemerland ontvangt op 30 januari 2007 om 8:41 uur de eerste melding van de brand van de SCH302 Willem van der Zwan. De centralist van de alarmcentrale vraagt de melder uit en alarmeert hierop om 8:43 uur de korpsen Velsen en Beverwijk. Bij de alarmering is het direct duidelijk dat het gaat om een schip. Wat echter niet direct duidelijk is, is hoe groot de brand op dat moment eigenlijk is.

De MBA krijgt te horen dat er slijp- en laswerkzaamheden op het schip plaats vinden en dat op het ogenblik het schip ontruimd wordt en dat er "eigen" brandwachten aan boord van het schip zijn. Uit

niets blijkt hoe groot de brand daadwerkelijk is, wel krijgt de RAC te horen dat er al "eigen" brandwachten aan boord van het schip zijn.

De tankautospuit Beverwijk 643 rukt om 8:44 uur uit. De tankautospuit Velsen 648 rukt om 8:45 uur uit en de autoladder Velsen 654 om 8:46 uur. Naar de locatie waar het schip ligt wordt standaard tweezijdig aangereden. De BHV-brandwachten van het schip zijn al met de bestrijding van de brand bezig. De afhandelingsnelheid van de MBA is 1 minuut geweest, dat is conform uitgangspunten "brandbeveiligingsconcepten".

Medio einde vorig jaar is er eveneens een uitruk geweest naar de SCH302 Willem van der Zwan. Er waren enkele werknemers onwel geworden tijdens werkzaamheden in een tank in het voor onder in het schip. De brandweer is er bij geweest om enkele metingen uit te voeren in de tank. Uit interviews is gebleken dat de inzet zich heeft beperkt tot de voorzijde van het schip, de reeds aanwezige BHV-brandwachten hebben de brandweer naar de incident locatie op het schip geleid. Na de inzet is er geen rondleiding op het schip geweest. Bij het nader uitvragen is bij de RAC niet bekend dat het om hetzelfde schip gaat als waar eind vorige jaar ook een inzet van de brandweer is geweest.

De eerst aankomende brandweereenheid Beverwijk 643 is om 8:48^{xcii} uur ter plaatse. Velsen 648 is, twee minuten later, om 8:50^{xcii} uur ter plaatse en de 654 om 8:52^{xcii} uur. De snelheid waarmee de hulpdiensten in actie komen is van groot belang voor de effectiviteit van de bestrijding. Om onder andere die reden zijn er zogenaamde zorgnormen ontwikkeld. Deze normen zijn echter niet één op één toepasbaar op scheepsbrandbestrijding. Wat echter wel mogelijk is in deze zorgnormen een object te zoeken dat te vergelijken is met een schip. Er wordt voor dit onderzoek gekozen om in de zorgnormen "Hoofd functie industrieel" te nemen. Dit benaderd qua inzet het dichtst een schip. De kortste opkomst tijd binnen deze categorie is 8 minuten voor de 1^e TS en 2^e TS. De brandweer is binnen 7 minuten ter plaatse met de eerste twee voertuigen.

Aankomst en verkenning eerste voertuigen

Om 8:48 uur^{xciii} is het eerste voertuig, de 643^{xciii} ter plaatse en maakt op basis van de grootte van het schip en de enorme rookontwikkeling "middelbrand". Dit houdt in dat de TS van Velsen door kan rijden naar de incidentlocatie en dat er nog een OvD gealarmeerd moet worden. Er waren al wel twee TS'en en een AL gealarmeerd, maar dat kwam doordat in het gebied standaard tweezijdig wordt aangereden.

De TS 643 wordt op de kade opgewacht door de al aanwezige "BHV-brandwachten". Het is goed dat de brandweer wordt opgewacht, maar het is vreemd dat de al aanwezige BHV-Brandwachten niet zelf de brand aan het bestrijden waren in het schip.

Over het startmoment van de brand doen verschillende geruchten de ronde. Eerder die ochtend, rond 7.00 uur, zou in het benedenwinds liggende bedrijventerrein een penetrante brandlucht zijn geroken. Dit is later die dag tijdens de bestrijding aan de brandweer verteld door onbekende personen (vermoedelijk werknemers). Meerdere respondenten hebben het vermoeden dat al eerder die ochtend is ontstaan, mogelijk al rond zes uur. Aanwezige BHV-brandwachten zouden acties hebben ondernomen om de brand te bestrijden/vinden. Dit laatste wordt bevestigd door de reder. Aanwezige brandwachten hebben met handblussers en met brandslang geblust. Dit volgde op een brandalarm dat na detectie aan boord is gegeven. Hierop verliep het overige personeel het schip. Zeker als de brand op dat moment ergens tussen de isolatie woedt, dan was dat lastig. Als deze hypothese klopt, dan stond de brandweer direct al op een achterstand. De reder heeft aangegeven dat snel na detectie de hulpdiensten zijn gealarmeerd, vermoedelijk door een medewerker beveiliging.

De bevelvoerders spreken af dat TS 643 zet in via het midden van het schip terwijl TS 648 inzet vanaf de achterzijde van het schip, zie Figuur 1. De brandweer weet intussen dat er geen personen meer aan boord zijn. Elke TS krijgt ondersteuning van een BHV-brandwacht voor onder andere begidsing op het schip naar de brandhaard op het zogenaamde "werkdek".

Figuur 1 Verkenning

De inzetstrategie om de brand vanaf twee kanten te benaderen biedt de meeste mogelijkheden om de exacte locatie van de brandhaard te lokaliseren. De brandweer trof een enorme rookontwikkeling aan vanaf de achterzijde van het dek. Onderstaande foto is genomen rond het tijdstip dat de eerste voertuigen van de brandweer inzetten.

Figuur 2 Overzicht rookontwikkeling 9:06 uur

Inzet eerste eenheden

De OvD-B is om 8:49^{xciiv} uur gealarmeerd en om 8:57^{xciiv} uur ter plaatse. Na een kort overleg met de bevelvoerder wordt “grote brand” gemaakt. Dit wordt mede ingegeven door het feit dat er niet direct uitgesloten kan worden dat er geen ammoniakgas ten behoeve van de vriesinstallatie aan boord is. Ammoniakgas is giftig en is bijtend op de huid. De opkomst tijd van een OvD-B is landelijk op maximaal 15 min. gesteld. De OvD-B was met 8 min. ter plaatse, dit is dus ruim binnen de gestelde kaders. De inschatting “grote brand” op basis van de rookontwikkeling en de onzekerheid over het aanwezige ammoniak geven een goede onderbouwing voor de keuze.

De complexiteit van een dergelijk schip maakt dat begeleiding naar de brandhaard en informatie over de (brandpreventieve) voorzieningen op het schip noodzaak is voor de brandweer. Het feit dat de BHV-brandwachten een tankautospuiter tot hun beschikking hadden, werkt verwachtingen dat deze dicht bij een brandhaard kunnen komen. Echter de beschermende middelen van hen maakt dat het niet mogelijk. Zij droegen een doorwerkjas en een bouwhelm. Zij hadden niet de beschikking over onafhankelijke ademluchtapparatuur.

De aanwezige BHV-brandwachten gaven aan dat zij gediplomeerde brandwachten waren. Omdat er behoefte was aan een advies/gidsfunctie nabij de brand is toen de ademluchtcontainer ter plaatse was onafhankelijke ademluchtbeschermingsapparatuur door de brandweer aan de BHV-brandwachten beschikbaar gesteld. Hierdoor was het mogelijk dat zij de gids/adviesfunctie ter plaatse beter zouden vervullen. De brandweer heeft juist gehandeld door BHV-brandwachten ademlucht apparatuur te geven omdat zij aangaven dat ze hiervoor waren opgeleid. Vreemd is dat de BHV-brandwachten geen eigen ademlucht apparatuur ter beschikking hadden. Er is hierdoor kostbare tijd verloren gegaan.

Door de bevelvoerder van de TS Velsen 643 is aan een BHV-brandwacht een aantal vragen gesteld deze vragen zijn, uitgaande van de informatie uit de interviews, niet juist beantwoord hierdoor is vertraging ontstaan in het bestrijden van de brand in het schip.

- Is er een brandrol? Antwoord, nee.
  - Opm. Die was er wel degelijk en bij aankomst van de OvD is een bouwtekening van het schip overhandigd deze tekening is gedurende de gehele bestrijding van het incident gebruikt. De tekening was weliswaar niet helemaal actueel door de verbouwingen op het schip, maar het gaf voldoende houvast om de bestrijding te ondersteunen.
- Wat is de snelste toegang naar de brandhaard? Antwoord, de eerste deur beneden-deks.
  - Opm. De eerste antwoord leidde naar de machine kamer ipv het werkdek waar de brand woedde.
- Zijn de gasflessen op het achterdek acetyleen? Antwoord ja
  - Opm. de gasflessen op het achterdek waren stikstof
- Is de gasblusinstallatie intact? Antwoord, nee deze is buiten werking.
  - Opm. Deze was niet buitenwerking.

Deze foutieve informatie heeft onder andere de brandweer vertraagd bij het snel inzetten op de brandhaard.

Uit de interviews blijkt dat het sluiten van ruimen en toegangen tot ruimen niet altijd mogelijk was. Reden hiervoor waren de slangen, kabels en steigers die door de deuren en luiken liepen die niet zomaar afgekoppeld konden worden. Op het schip waren daarnaast niet alle brandwerende voorzieningen intact door de verbouwingswerkzaamheden. Het niet kunnen sluiten van een brandcompartiment kan er toe leiden dat de brand zich buiten het compartiment verder gaat ontwikkelen. Als direct de dekluiken waren gesloten zou de rook moeilijker uit het schip gekomen zijn, hierdoor ontstaat minder rook buiten het schip. Was echter hiervoor gekozen, dan zou een snelle binnenaanval in het schip niet meer mogelijk zijn geweest.

Enkele uren is geprobeerd de brand vanaf de voorzijde via het 2^e luik van het schip te bestrijden. Op het achterdek is door de TS Velsen 643 op dat moment eerst een veilige werkomgeving gecreëerd door gasflessen en aggregaten van boord te halen. Ook is het luik op het achterdek gesloten. Daarna is er een beperkt bruggenhoofd op het achterdek geformeerd. In verband met de logistiek van onder andere de ademluchtflessen. Omdat er geen personen aan boord waren die gered moesten worden heeft de brandweer voor een defensieve tactiek gekozen. Deze tactiek houdt in dat er zo min mogelijk risico wordt genomen door "eigen" personeel en dat er een veilige werkomgeving wordt gecreëerd. Met het sluiten van het luik aan de achterzijde is de rookontwikkeling vanuit het achterdek sterk verminderd. Echter kort daarop kwamen volgens geïnterviewden de vlammen uit de luiken in het voordek. Het opstellen van een beperkt bruggenhoofd zoals ook bij complexe objecten het geval is, is in deze situatie voldoende omdat er niet meer dan één brandweereenheid vanaf het achterdek opereerde.

De brandweer heeft veel moeite gehad om de brand die in het ± 30 cm dikke isolatiemateriaal van het schip zat te bestrijden. Een van de oorzaken is volgens geïnterviewden dat het schip afgetimmerd was (met trespa). Van de betimmering kwam veel rook en hitte af terwijl de brand zich achter het betimmering in de isolatie voortplantte en de omgeving in brand zette. Uit een interview is gebleken dat de brand pas zichtbaar werd op een andere plek dan waar deze was ontstaan. Brand welke zicht voortplant in isolatiemateriaal en daarbij ook nog eens achter een betimmering bevindt kost veel tijd om te bestrijden. De rookontwikkeling en de complexe omgeving van de locatie brandhaard werkt daarbij vertragend.

Vervolg bestrijding tot sein "brand meester"

De brandweer was bekend dat in 2002 in Vlaardingen een visserschip in brand stond. Daarbij werd veel rook gevormd. De brandweer heeft contact gezocht met de OvD die bij die brand betrokken was om informatie uit te wisselen en te spiegelen met betrekking tot de gepleegde inzet. De terugkoppeling die men had gekregen was dat de brandweer juist handelde.

Om 9.15 uur is het sein zéér grote brand, GRIP 1 gegeven en de aanwezige brandweereenheden zijn aangevuld tot een peloton. De eerste opschaling (1e peloton vrije instroom) is goed op gang gekomen. Het formeren van het 2e peloton heeft echter relatief lang op zich laten wachten. Om die reden is er ook door de OvD-B op voorhand alvast een 5^e TS aangevraagd ten behoeve van de waterwinning i.p.v. de komst van het peloton af te wachten.

Het zg. grootschalig optreden geeft het raamwerk voor structuren en opschaling. Zeker wanneer er sprake is van complexe grote branden is het aan te bevelen om met generieke peloton te werken. Het gevaar is dat men anders het overzicht verliest. Het betrof hier echter een overzichtelijke situatie en het ging niet zozeer om de eenheid als wel om de pomp van het gealarmeerde voertuig. Toch is het aan te bevelen om in de grootschalige structuur te werken. Dit werd ook vanuit het OT gestimuleerd. Een Commandant ondersteuningspeloton/plv. compagniescommandant kan ter plaatse een goede ondersteuning geven omdat deze persoon is belast met onder andere de watertransportvoorziening en de verzorging van de compagnie.

Een korte periode (ca 15 a 30 minuten) hebben de blusboten via het ruim van het schip de brand proberen te blussen. Het schip ging hierbij enkele graden slagzij maken om die reden is die blussing is gestopt^{xcv}. Het is bekend dat als er een blussing in een schip wordt uitgevoerd dit het schip instabiel kan maken. Dat houdt in dat water wat in een schip wordt gebracht er ook weer uitgehaald moet worden. Er is echter door verschillende personen aangegeven dat dat in deze situatie niet mogelijk was. Voorgaande kan echter niet geverifieerd worden. Achteraf is door Wijsmuller geconstateerd dat bluswater naar bakboord en hekzijde van het schip is gelopen door onder andere gaten in de tussen wanden en dekken. Hadden deze gaten er niet gezeten, dan was het schip minder gevoelig geweest voor instabiliteit door het bluswater.

De bestrijding in het schip is gestopt op het moment dat de CO concentratie op bepaalde plaatsen op het schip 90 procent van de Lower Explosion Limit (LEL) was. Op dat moment is er voor gekozen om het schip alleen vanaf de buitenzijde te koelen en de binnenzijde van het schip (accommodaties) te koelen door water over de vloeren te laten lopen totdat er voldoende schuim (afkomstig uit Rotterdam en Amsterdam) aanwezig was om een blussing uit te voeren. De brandweer handelt juist op het signaal dat er een bijna explosieve situatie op het schip is. Wel is het vreemd dat er geen gebruik wordt gemaakt van het schuim dat aanwezig is bij Corus, dit is aanzienlijk dichterbij en kan om die reden ook sneller ingezet worden.

Het schuim is rond 16.00 uur ingezet op de brand, maar is reeds na 10 minuten afgebroken op advies van de scheepvaartinspectie omdat het schip te veel slagzij maakt en het niet bekend was hoeveel slagzij het schip nog kon hebben. Enkele medewerkers van de firma Wijsmuller hebben nog wel extra trossen aangebracht zodat het schip in ieder geval aan de kade zou blijven. Dit is gedaan omdat men bang was dat door de slagzij van het schip een tros zou breken en het schip op drift zou raken. Achteraf kan worden gesteld dat het schip meer slagzij had mogen maken voordat er een kritieke situatie zou ontstaan en had het blussen met schuim langer door kunnen gaan. Deze informatie was echter op dat moment niet voorhanden. Of daardoor de brand zou zijn gestopt blijft ongewis.

Na het stoppen van de schuimblussing is ingezet op een defensieve blusstrategie die bestond uit het koelen van de scheepshuid. Speciale aandacht is gegeven aan de locatie van de stookolietank waar 200 ton stookolie in zat. Die tank is via de buitenzijde gekoeld door een blusboot om de kans te verkleinen dat de tank bij de brand betrokken zou raken. Als er wordt gekozen voor het alleen koelen van de scheepshuid, bevindt men zich in een zog "uitbrandscenario". Als de temperatuur dan na verloop van tijd is gezakt, dan wordt er weer in het schip ingezet. Het koelen van de scheepshuid kon wel effectiever dan hoe tijdens deze brand is ingezet zo had er effectiever water over het dek gezet kunnen worden, dit water loopt via de spuigaten van het dek af en beïnvloedt de stabiliteit van het schip niet. Hierdoor had op het achterdek nog het een en ander aan visnetten minder schade op kunnen lopen. De brandweer had wel in een eerder stadium enkele acties kunnen ondernemen om (met behulp van een berger) de ruimen op het voordekdek proberen te sluiten hierdoor is het aannemelijk dat in ieder geval de verspreiding van de rook over het benedenwindse gebied minder overlast veroorzaakt zou hebben.

Uit videobeelden valt op te maken dat tijdens de inzet lang niet alle brandweereenheden die werkzaamheden verrichten op en rond het schip redvesten dragen. Als er werkzaamheden op en rond het water plaatsvinden moet de brandweer naast het dragen van hun pak en ademlucht ook een redvest dragen. Een redvest moet ervoor zorgen dat als een brandweerman te water komt, hij boven water blijft om zodoende snel gered te worden. Daarnaast is gezien het aantal ingezette eenheden rond het water het wenselijk geweest om afspraken te maken hoe, maar vooral wie een redding gaat uitvoeren op het moment dat personen te water raken.

Op de 2^e dag is firma Wijsmuller rond 17.00 uur begonnen met een verkenning op het schip om te bepalen waar het vuur en het water zich exact bevond. Deze verkenning duurt tot de ochtend de volgende dag. Er zijn toen voldoende personeel, materiaal en middelen van Wijsmuller aanwezig waren gerichte acties ondernomen om ruimten één voor één af te blussen. Dit is een moeizame klus geweest. Zo werd er met een snijbrander een klein gat gemaakt in de af te blussen ruimte. Door dit gat vond een blussing plaats om de hitte in de ruimte te verlagen. Daarna werd een groter gat gemaakt waardoor de brandweer / Wijsmuller het vuur konden aflussen. Het feit dat Wijsmuller wel een verkenning heeft kunnen uitvoeren geeft aan dat enkele delen van het schip op dat moment wel begaanbaar waren. Hierbij moet opgemerkt worden dat de risicoacceptatie bij Wijsmuller anders ligt dan bij de overheidsbrandweer.

Wijsmuller is in de ochtend van de 3^e dag samen met de reeds aanwezige brandweer begonnen met selectieve blussingen daar waar dat mogelijk was. De brand was onder controle er waren echter nog een aantal ruimten waar brand woedde. Het was niet bekend hoe hevig de brand daar was. Om die reden is er op dat moment niet het sein "brand meester" gegeven. Het sein "brand meester" geeft aan dat de brand onder controle is en dat de situatie stabiel is. Er zijn dan geen extra middelen nodig om de brand te bestrijden. Omdat er nog enkele ruimten waren waarvan de situatie nog niet helemaal bekend was is het logisch dat de brandweer het sein "brand meester" nog niet geeft. Er zou ook verwarring kunnen ontstaan als de brandweer eerst het sein geeft, en daarna moet in trekken omdat de brand alsnog escaleert. Wel ontstaat bij enkele functionarissen verwarring omdat zij hebben begrepen dat er wel brand meester is gegeven.

De 4^e dag waren alle branden geblust en is het sein "brand meester" gegeven. Op dat moment maakte het schip nog wel wat slagzij, maar was de situatie wel stabiel.

Bij de brand is voor het voeden van de waterkanonnen gebruik gemaakt van een viertal dompelpomp units (DPU's) ingezet. De DPU's hadden een betere aansturing kunnen krijgen dan nu het geval is geweest. Door stringenter in de termen van grootschalig optreden (leidraad brandweercompagnie) te werken hadden de DPU's onder bevel van een ondersteuningspeloton kunnen draaien. Dit ontlast de leider COPI, de OVD-B en de sectie brandweer aanzienlijk en geeft uniformiteit.

Aanvullende analyse COPI

Om 9.15 uur is er grote brand gemaakt en GRIP1, dit is de start van het COPI.

Er zijn bij de brand twee ROGS'en ingeschakeld, een ROGS was aanspreekpunt in het COPI de andere ROGS heeft de meetploegen op de incidentlocatie begeleid. Ondanks dat dit geen standaard oplossing is geven geïnterviewden aan dat deze methode van werken erg goed bevallen is. Zeker daar waar het gaat om meerdere metingen in het bron gebied is ondersteuning van een ROGS een grote meerwaarde. Dat terwijl een 2^e ROGS zich bezig kan houden met de analyse van de meetresultaten en de terugkoppeling / advisering in het COPI.

Omstreeks 11.30 uur biedt Firma Wijsmuller zich aan ter ondersteuning aan de brand bij het COPI, maar komt niet verder dan het personeel van de VC, zij melden Wijsmuller dat ze de aanbieding door zullen geven aan de Leider COPI. Om 14.15 uur heeft Wijsmuller wederom zijn diensten aan het COPI aangeboden en aan het OT (Rijkswaterstaat). Het OT heeft de vraag aan Wijsmuller gesteld of het verstandig het schip vol met water te pompen zodat het schip zou zinken. Dit is afgeraden door Wijsmuller. Wijsmuller had wellicht op een eerder moment bepaalde expertise kunnen inbrengen. Het blijkt echter dat de brandweer organisatie tot een bepaald moment^{xvii} het idee had de brand "zelf" te kunnen bestrijden. Mogelijk dat er nog enkele aanvullende acties hadden kunnen plaatsvinden als Wijsmuller in een eerder stadium binnen het COPI betrokken was. Of dit het brandverloop positief had kunnen beïnvloeden blijft ongewis. De adviezen die door Wijsmuller aan het OT zijn overgebracht en de vragen van het OT aan Wijsmuller geeft aan dat er wel behoefte was aan nadere expertise / achtergrond informatie.

Rond 23.55 uur is Wijsmuller gevraagd om zich te melden bij de Leider COPI. Rond 00.15 uur zat was Wijsmuller in het COPI. Het heeft nog tot de volgende dag in de middag geduurd voordat alle papieren / contracten waren getekend en Wijsmuller daadwerkelijk met de inzet begon.

Na afwegingen in het OT/BT is op de 2^e dag aan het COPI aangegeven dat een meer offensieve brandbestrijding wenselijk was. Het COPI heeft hier geen gehoor aan gegeven. Het is niet gebruikelijk dat aanwijzingen van het OT naar het COPI niet worden opgevolgd. Het COPI is verantwoordelijk voor de bron bestrijding. In het COPI worden dan ook de afwegingen gemaakt om veilig op te kunnen treden. Het COPI achtte het niet verantwoordelijk om veilig een offensieve inzet te plegen. Het is dan ook aan het COPI om deze afweging ter plaatse te maken. Onbekend is echter of het OT van deze beslissing op de hoogte is gesteld.

4.7 Veiligheid hulpverleners

Veiligheid van de hulpverleners is evenals de veiligheid van bewoners en werknemers van bedrijven in het gebied door het COPI, OT en BT hoog op de agenda geplaatst. Enkele functionarissen hebben aangegeven dat de ervaringen rond de brand in de Koningskerk in Haarlem op 23 maart 2003, waarbij hulpverleners om het leven kwamen, hen extra oplettend hebben gemaakt ten aanzien van de veiligheid van hulpverleners. De aandacht voor dit onderwerp blijkt onder meer uit het feit dat het BT al in het eerste overleg aandacht vraagt voor de veiligheid van hulpverleners.

Het BT heeft gebruik gemaakt van externe deskundigheid op het punt van gevaarlijke stoffen en volksgezondheid. Zowel het inschakelen van het BOT-mi, het MOD als het gevraagde advies aan CGOR moeten mede in het licht worden gezien van de zorg voor de veiligheid van de ingezette hulpverleners. De resultaten van het RIVM-onderzoek bevestigen de eerdere conclusies van de GGD dat er geen langdurige en lange termijn effecten voor de gezondheid te verwachten zijn. Er zijn wel klachten geweest, maar die waren van tijdelijke en relatief onschuldige aard.

Een punt dat in de nafase sterk aan de orde is geweest is de veiligheid van politiefunctionarissen en de roep van de Algemene Politiebond om een onderzoek naar de gezondheidsaspecten. Dit onderwerp kwam in veel gesprekken terug en respondenten konden in de regel de ontstane onrust niet verklaren. Ons inziens heeft de onrust zich geleidelijk aan opgebouwd. Al vanaf een vroeg moment vragen politiefunctionarissen aandacht voor de veiligheid van eigen mensen. De berichtgeving in de media in de middag van de eerste dag en de woorden van de burgemeester

(over vrijgekomen gevaarlijke stoffen) tijdens de persconferentie zorgen bij enkele functionarissen voor onrust over mogelijke blootstelling aan giftige stoffen. Binnen de politie komen ondertussen berichten binnen van collega's uit het ontruimde gebied die inmiddels klachten zouden hebben ontwikkeld en zich hebben gemeld bij de EHBO. Kort hierop volgen acties binnen de eigen discipline. De meldkamer gaat bijvoorbeeld doorgeven aan alle commandanten van dienst dat betrokkenen met klachten direct naar het ziekenhuis moeten worden doorverwezen. De beleidsmedewerker Veiligheid, Gezondheid en Welzijn (BM GVW)^{xcvii} wordt gealarmeerd en voegt zich bij het de SGBO. Vanaf dat moment zullen deze beleidsmedewerker en de GGD (GAGS) nauw samenwerken bij het wegnemen van zorgen bij de politie. Ondertussen loopt het aantal personen met klachten gestaag op. In samenwerking tussen BM GVW en de GAGS wordt in de rest van de avond en de volgende ochtend actie ondernomen en wordt actief informatie verspreid, onder meer op intranet. Intern informeert de politie de Ondernemingsraad en wordt nazorg in gang gezet. Leidinggevenden worden verzocht ingezette functionarissen te registreren en eventuele klachten te registreren. Medewerkers krijgen een nummer van de coördinator BOT (Bedrijfsopvang team) voor als zij vragen hebben.

Er is een separate bijeenkomst geweest voor de politie in aanwezigheid van de GGD om na te praten over onder meer de veiligheidsaspecten. Dit was zeker verstandig gelet op de gerezen onzekerheden.

Het RIVM komt in zijn eindrapportage tot de volgende conclusie: 'hulpverleners die zich onbeschermd in de rook hebben bevonden kunnen vooral klachten als irritaties van ogen en luchtwegen (kunnen) hebben.' 'Gezien de gemeten concentraties van de diverse verbindingen zijn van de blootstelling geen ernstige acute gezondheidseffecten te verwachten. Wel zijn luchtwegklachten mogelijk als gevolg van de blootstelling aan de hoge stofconcentraties, Na het ophouden van de blootstelling verdwijnen de klachten snel. Nadelige gezondheidseffecten op langere termijn zijn niet te verwachten,' aldus het RIVM.^{xcviii}

De oorzaak voor de onrust lijkt vooral te liggen in een beperkte interne communicatie in het verloop van de eerste dag over gezondheidsrisico's. Het is op zich voorstelbaar dat politiemensen zich afvragen wat de gezondheidseffecten zijn op het moment dat er berichten zijn over gevaarlijke stoffen, collega's klachten ondervinden en er ook een advies komt over mondkapjes.

De vraag is wel of dit onderwerp voldoende proactief is opgepakt. Er is wel daadkrachtig opgetreden na eerste meldingen van zieke collega's, maar dit optreden heeft de onrust niet beperkt. Met het in dienst treden van de BM GVW is de informatievoorziening intern verbeterd. In het OT is niet ook niet proactief opgepakt. De interne communicatie over deze zaken moet bij elke inzet tijdig aan de orde komen. Dit is zowel een verantwoordelijkheid van de politie als van de andere partners. Een eerdere nauwere betrokkenheid van de GAGS had mogelijk ook geholpen evenals een eerdere betrokkenheid van de BMGVW.

De acties door de GGD en de BMGVW zijn zeker van groot belang geweest, maar konden niet alle onrust wegnemen.

4.8 Externe communicatie

Een groot aantal respondenten was direct betrokken bij de externe communicatie. Dit thema werd zonder uitzondering door respondenten genoemd als *het* thema waarop versterking mogelijk en nodig is.

In deze paragraaf behandelen wij observaties over het waarschuwen van de bevolking, het functioneren van de crisisbeheersingsorganisatie op het onderdeel communicatie, communicatie vanaf de incidentlocatie, de calamiteitenzender, de perscommunicatie, het informeren van het publiek en het informeren van doelgroepen bewoners en bedrijven.

Waarschuwen van de bevolking

De bevolking in het industrieterrein nabij de brand is door middel van geluidswagens gewaarschuwd. Het sirenenetwerk is niet benut. De mogelijkheid van het inzetten van sirenes is wel overwogen. Dit was mede de aanleiding voor het opstellen van een bericht voor RTV N-H. Hiervoor zijn in het onderzoek verschillende verklaringen gegeven door respondenten. Enkele respondenten gaven aan dat dit is besloten omdat er geen onnodige paniek moest worden veroorzaakt en de sirenes in een groter gebied zouden afgaan dan nodig was en dus breder onrust zouden geven. Andere respondenten geven aan dat de sirene geen bereik had in een deel van het gebied vanwege de locatie van de sirene. In de verslaglegging van COPI, OT en BT is de besluitvorming rond inzet van de sirenes niet zichtbaar. In het rampenplan is vastgelegd dat de burgemeester besluit over de inzet. Het is onduidelijk hoe dit in deze casus is gelopen. In een later bericht geeft ook het NCC aan dat de sirenes zouden zijn ingezet.

In de eerste informatie aan de media vanuit de incidentlocatie is aangegeven dat er op dat moment (rond 10.30 uur) geen gevaar bestond voor de volksgezondheid. Vanaf die middag is in de communicatie over de ontruiming van het effectgebied, zowel naar direct betrokkenen als naar het publiek, expliciet aangegeven dat er gevaarlijke stoffen zouden zijn vrijgekomen.

Het adequaat informeren van het publiek vereist dat ook informatie wordt gegeven over eventuele risico's, waaronder vrijgekomen gevaarlijke stoffen. Uit metingen van de brandweer volgt een resultaat van 3 ppm blauwzuur. Dit geeft feitelijk dat het desbetreffende meetbuisje *mogelijk* een concentratie blauwzuur heeft gemeten. Indien het blauwzuur betreft, ligt deze waarde tegen de voorlichtingsgrens aan waarbij 5 ppm de waarschuwingsgrens is en 50 ppm dodelijk is. Het naderen van de voorlichtingsgrens is voldoende reden voor het informeren van de bevolking. Het persbericht van 13.15 uur vermeldt als reden voor de ontruiming 'een te hoge concentratie blauwzuur en koolmonoxide, wat is gemeten in het gebied.' Het bericht bevat geen nadere informatie over eventuele risico's. Het is onduidelijk wat wordt bedoeld met een 'te hoge concentratie'. Deze formulering kan de indruk wekken dat de gemeten concentratie zeer schadelijk is, en kan daarmee ook onnodig onrust veroorzaken. Eerder wordt bedoeld een verhoogde concentratie. Achteraf bezien had meer aandacht moeten worden besteed aan een genuanceerde uitleg van het feit dat er gevaarlijke stoffen zijn gemeten. Het bericht over blauwzuur wordt direct opgepakt door verscheidene media. In de berichtgeving wordt ingegaan op de risico's van blauwzuur.

Het beeld naar buiten toe was dat het dusdanig ernstig was dat er ontruimd werd. Meerdere respondenten op operationeel niveau geven aan dat blauwzuur niet de directe reden voor ontruiming was. Er zijn op dat moment zorgen over een mogelijk verdere uitstoot van gevaarlijke stoffen in de loop van de dag. De ontruiming wordt dan ook vooral uit voorzorg en niet vanuit acuut gevaar ingezet, aldus meerdere respondenten. Dit is niet als zodanig extern gecommuniceerd.

Het valt op dat ook in volgende persberichten het blauwzuur genoemd blijft als reden voor ontruiming. Ook op het moment dat meer meetgegevens beschikbaar zijn en blijkt dat er in het effectgebied geen blauwzuur wordt gemeten, wordt dit niet actief gecommuniceerd. De meetgegevens worden niet benut in de externe communicatie, behalve tijdens de bewonersbijeenkomsten als het gaat over de mogelijke gezondheidsrisico's. Gedurende de rest van de dagen blijft het beeld van mogelijk blauwzuur een belangrijke stempel drukken op de berichtgeving door de media.

Vanaf dag twee speelt vooral de overlast door rook en roetdeeltjes voor het gebied. Dit is de belangrijkste reden voor het vooralsnog niet vrijgeven van het ontruimde gebied. Het is echter niet altijd duidelijk dat gevaarlijke stoffen zoals blauwzuurgas niet langer de dominante reden zijn dat mensen niet terug mogen.

De communicatie over eventuele gezondheidsrisico's was te beperkt. De informatie die gegeven werd aan bewoners en medewerkers van bedrijven in het effectgebied was de eerste dagen summier. Pas op de derde dag is in een persbericht (persbericht 20) actief gecommuniceerd over de gezondheidsaspecten en is ook voor het eerst informatie gegeven over het slachtofferbeeld. Naar aanleiding van een bewonersbijeenkomst is hierover op dag drie (donderdag 1 februari) in de

media bericht. Tijdens deze bewonersbijeenkomst waren deskundigen van de GGD aanwezig en zij hebben onder meer een toelichting gegeven over gezondheidsaspecten.

De volksgezondheidsaspecten zijn onvoldoende meegenomen in de publieksinformatie. Dit heeft geen direct gevaar opgeleverd maar heeft waarschijnlijk wel tot deels onnodige ongerustheid geleid bij delen van de bevolking in een groot gebied (de rookwolk reikte tot aan Purmerend). Deskundigen vanuit de GGD/GHOR, zoals de GAGS) zijn niet voldoende betrokken bij de externe communicatie. Op het moment van het incident was Kennemerland nog niet officieel aangesloten bij een interregionale regeling voor de GAGS. De GAGS-functionaris die regulier de functie van Medisch Milieukundige (MMK) vervult bij de GGD was echter door de GHOR wel gevraagd te komen. Betrokken functionarissen bleken niet goed bekend met de functie van GAGS, het bleek voor hen moeilijk om aan relevante informatie (zoals meetgegevens) te komen en om betrokken te raken bij de externe communicatie.

Ook andere gemeenten communiceerden over de mogelijke effecten van de brand voor de eigen bevolking. De gemeente Zaanstad geeft in een persbericht rond 15.30 uur de eerste dag aan dat er geen gevaar is voor de volksgezondheid.

In de huidige planvorming over voorlichting is wel de relatie met het proces 'Waarschuwen bevolking' benoemd, maar dit is niet uitgewerkt. In de planvorming wordt niet ingegaan op de wijze waarop met informatie over gevaarlijke stoffen en informatie over volksgezondheidsaspecten moet worden omgegaan. Ook is niet helder welke taak daarbij is weggelegd voor het gemeentelijk proces Milieuzorg.

Organisatie van de communicatie

De opschaling van de communicatie is traag verlopen. De stafsectie Voorlichting is als laatste stafsectie operationeel in het RCC. Tijdens het eerste BT-overleg blijkt er geen BT-voorlichter aanwezig te zijn. Hierop wordt een voorlichter vanuit het OT toegevoegd aan het BT. Dit heeft direct impact op de voorlichtingscapaciteit en op de aansturing van voorlichting in het OT gehad.

Met name voor de stafsectie Voorlichting bleek het problematisch om voldoende functionarissen tijdig op het RCC te hebben om het actiecentrum Voorlichting te bemensen. Dit heeft onder meer te maken met een combinatie van dubbele 'piketten' (medewerkers draaien mee in een lokaal piket voor het CGD in de gemeente en een regionaal piket voor het OT of BT) en een te 'zachte' en daarmee vrijblijvende vrije instroom op regionaal niveau. De afspraak in de regio is dat medewerkers van de getroffen gemeente naar het CGD in de eigen gemeente gaan. Indien zij op piket staan voor OT of BT, dient daarvoor een vervanger uit een andere gemeente te komen. Uit dit incident blijkt dat bij het oproepen en opkomen van vervangers voor OT of BT een zwak punt zit. De meldkamer en gemeentelijke medewerkers gaven onderling verschillende antwoorden op de vraag wie de vervanger dient op te roepen. Daarnaast is gebleken dat er een bepaalde mate van vrijblijvendheid werd ervaren onder de potentiële instroom voor het OT. Dit heeft ervoor gezorgd dat in ieder geval voor de stafsectie Voorlichting alle voor het OT mogelijke communicatiemedewerkers van gemeenten in de regio afgebeld moesten worden om te vragen of zij konden instromen. Dit bleek te weinig resultaat op te leveren. Opvallend is dat meerdere gebelde functionarissen aangaven niet te kunnen of te willen komen. Onduidelijk is waarom zij tot deze beslissing kwamen.

Tijdens het incident was de communicatie vanaf de middag van 30 januari als volgt georganiseerd:

- in het COPI was een voorlichter van de politie aanwezig die de contacten met de media verzorgde;
- in het OT was een voorlichter aanwezig en was de stafsectie Voorlichting operationeel;
- in het BT was een voorlichter aanwezig als adviseur;
- bij het RCC is een perscentrum ingericht en een callcenter voor de pers;
- in zowel de gemeente Velsen als de gemeente Beverwijk namen voorlichters deel aan het overleg in het CGD en gaven zij uitvoering aan voorlichtingsactiviteiten.

Op momenten was de taakverdeling tussen met name de stafsectie in het RCC en de voorlichters in de gemeenten onduidelijk. In de bestaande planvorming is deze taakverdeling niet uitgewerkt. Het regionaal model deelplan Voorlichting bevat veel informatie over de taken van elk van de

functionarissen, maar het geeft slechts beperkt inzicht in de voorziene wijze van uitvoeren van deze taken. Tijdens dit incident ontstond verwarring over de taakverdeling tussen RCC en gemeenten. De gemeente Velsen heeft tweemaal een verzoek vanuit het OT geweigerd omdat dit een taak voor het RCC zou zijn. Dit betrof het voorbereiden van een van de persconferenties en het opzetten van een perscentrum. Dit laatste in het rampenplan expliciet als gemeentelijke taak benoemd. De praktische betekenis hiervan is echter niet duidelijk. In het regionaal model deelplan Voorlichting is aangegeven dat de (vaste) locatie voor een perscentrum nog niet bekend is. Deze onduidelijkheden in verwachtingen en rolverdeling behoeven aandacht in de versterking van de planvorming.

Het handboek RCC en het deelplan Voorlichting geven elk een eigen beschrijving van de organisatie van het voorlichtingsproces. In het deelplan Voorlichting wordt de stafsectie Voorlichting niet benoemd. Er wordt niet ingegaan op de taak- en rolverdeling met het RCC. Op dat punt is het deelplan verouderd. De rol- en taakverdeling tussen RCC en gemeenten als het gaat om voorlichting is niet uitgewerkt in de plannen. De organisatie van de communicatie is daarmee tot op zekere hoogte een voorspelbaar knelpunt. Ook de mogelijkheid van het inschakelen van het ERC moet worden belegd in het deelplan.

Naast het uitbrengen van persberichten, is gebruik gemaakt van het 0800-informatienummer van het ERC en van de website www.crisis.nl. Het activeren van deze website heeft enige tijd in beslag genomen, omdat de hiervoor te ondertekenen formulieren niet op het RCC voorhanden waren. De gemeente Velsen heeft conform afspraak op de eigen website een link naar de website crisis.nl geplaatst. De gemeente Beverwijk heeft ervoor gekozen om zelf op zijn website informatie over de situatie te plaatsen, omdat de informatievoorziening op crisis.nl achterliep op de situatie. De GGD heeft een telefoonnummer geopend voor huisartsen en professionals. De SMS-alertering van het ERC is geactiveerd, maar nooit gevuld met informatie. Uit dit incident is daarmee gebleken dat de samenwerking met het ERC beter voorbereid moet worden en duidelijk moet worden geborgd in de organisatie en procedures in de regio op het gebied van externe communicatie.

Communicatie op de incidentlocatie

Het is gebruikelijk dat bij een (groot) incident een voorlichter namens de operationele diensten de ter plekke aanwezige pers te woord staat. Aangezien de brandweer niet over voorlichters beschikt, voert daarbij de politievoorlichter doorgaans het woord. Deze situatie geldt in ieder geval tot en met GRIP 1. Vanaf GRIP 2 moet de voorlichting ter plaatse afgestemd zijn op en volgen uit de keuzes die over de communicatie worden gemaakt in het OT en/of BT. Ook in het rampenplan van Kennemerland en in het regionaal model deelplan Voorlichting is voorzien in een voorlichter COPI. Deze heeft onder meer tot taak 'het na ieder COPI-overleg informeren van de media'. De te openbaren informatie moet volgens de plannen worden afgestemd met de perscoördinator.

Tijdens het onderzoek is op twee punten door respondenten aandacht gevraagd voor ervaren knelpunten. Dit betrof het doorverwijzen van de media in het eerste uur van het COPI naar de gemeente Velsen en de eerste informatie aan de media vanuit de incidentlocatie.

Rond de tijd dat het COPI geformeerd werd, was aan de politievoorlichter ter plaatse doorgegeven dat alle telefoontjes voor communicatievragen naar gemeente Velsen doorverwezen zouden worden. Dit omdat het incident geen primaire politieaangelegenheid was. Er was op dat moment nog geen geautoriseerde informatie die de voorlichter zelf kon vertellen. Dit is conform de afspraken in het rampenplan en het deelplan Voorlichting. Een van de uitgangspunten in het rampenplan luidt dat 'in eerste instantie de voorlichter van de getroffen gemeente de aangewezen is voor de coördinatie van de voorlichting.'^{xcix} De gemeente is procesverantwoordelijke voor het proces Voorlichting. Hierbij wordt echter uitgegaan van een min of meer gelijke informatiepositie. De CGD's van de gemeenten en de voorlichters van de gemeente waren echter op dat moment (rond 10.00 uur) nog niet op de hoogte van het incident. Rond 11.00 uur kwamen de CGD's voor het eerst bij elkaar, maar ook toen was de informatie waarover zij konden beschikken nog zeer summier. De gemeente Velsen werd 'verrast' door de vroege telefoontjes van de media. Het aantal telefoontjes nam vervolgens toe terwijl de informatiepositie lange tijd beperkt bleef.

Alhoewel het begrijpelijk is dat de COPI-voorlichter doorverwijst naar de proceseigenaar voorlichting, in dit geval de gemeente Velsen, kon deze voorlichter er niet zonder meer van uitgaan dat de gemeente op de hoogte was. Ten tijde van de eerste mediaverzoeken was er nog sprake van een GRIP 2 situatie. Dit betekent dat er nog geen BT en CGD operationeel was. Directe afstemming tussen de COPI-voorlichter en de gemeentelijke voorlichter over een werkverdeling en werkafspraken had in dit geval verstandig geweest. Afstemming op dit punt met het OT had beperkte waarde omdat de organisatie van de communicatie in het OT (nog) niet op orde was.

De COPI-voorlichter heeft afgestemd met de leider COPI en met het OT. De COPI-voorlichter heeft hierbij expliciet aangegeven dat het naar zijn oordeel noodzakelijk was om op korte termijn relevante informatie door te geven aan de media. Op dat moment was de stafsectie Voorlichting echter niet bemand en verzorgden een politievoorlichter en een medewerker van de stafsectie Informatie de communicatiecomponent. Rond 10.30 uur staat de COPI-voorlichter de media te woord. Hij geeft onder meer aan dat uit metingen blijkt dat er op dit moment geen gevaar is voor de volksgezondheid. Dit wordt door sommige media uitgelegd als dat er geen gevaarlijke stoffen zijn vrijgekomen. In volgende contacten wordt wel melding gemaakt van het vrijkomen van gevaarlijke stoffen. Enkele respondenten geven aan dat op deze wijze het beeld is gewekt dat politie en brandweer het oneens zouden zijn. Ook zou er het eerste bericht van de politie voorbarig zijn geweest omdat het gevaar voor de volksgezondheid nog niet vaststond. Dit was ook niet in lijn met het beeld dat ontstond toen politiegeluidswagens mensen oproepen binnen te blijven en ramen en deuren te sluiten.

Achteraf bezien was er inderdaad geen acuut gevaar voor de volksgezondheid. Wel was het waarschijnlijk dat er gevaarlijke stoffen waren vrijgekomen, de vraag was in welke concentratie. Op dat moment heeft de COPI-voorlichter eerste informatie gegeven om onnodige paniek te voorkomen. Deze boodschap had beter afgestemd kunnen worden in het COPI en in het OT. Het feit dat er weinig informatie uit het OT kwam en het aantal media ter plaatse toenam maakte dat de voorlichter in toenemende mate de druk maar ook professionele noodzaak voelde om informatie te verstrekken. Het incident was toen al ruim 1 uur en 45 minuten aan de gang.

Dat de voorlichter uiteindelijk informatie vrijgaf is begrijpelijk, de inhoud van de boodschap had echter terughoudender moeten zijn op het punt van gevaarlijke stoffen. De COPI-voorlichter moet ons inziens de vrijheid hebben om basisinformatie te geven. Dit moet echter wel vooraf worden afgesproken en ook moet duidelijk zijn wat voor soort informatie kan worden vrijgegeven. Dit is niet voorbereid in het rampenplan en in het deelplan Voorlichting.

De positie van de COPI-voorlichter bleef gedurende de dagen op momenten lastig. Teneinde meer grip te krijgen op de communicatie heeft het BT op de eerste dag besloten dat het BT de persberichten moet vaststellen en dat dit de informatie is die vervolgens mag worden gebruikt in de externe communicatie. Dit betekende voor de COPI-voorlichter dat het enige tijd duurde voordat informatie vanuit het COPI uiteindelijk via OT, na de selectie van informatie voor het persbericht en vervolgens na vaststelling door het BT naar buiten kon worden gebracht. Dit betekende dat de COPI-voorlichter weinig informatie kon geven en dat de informatie bovendien enigszins verouderd was op het moment van communiceren. Dit terwijl de media voor een deel zelf konden waarnemen wat er ter plaatse gebeurde. In het model deelplan Voorlichting is vastgelegd dat de COPI-voorlichter de media na ieder COPI-overleg informeert over de stand van zaken. Deze taak kon nu niet op die wijze worden uitgevoerd. De voorziene taak- en rolverdeling tussen voorlichting COPI en voorlichting op andere niveaus kwam niet uit de verf.

Calamiteitenzender

Er is een convenant gesloten tussen de regio's in de provincie Noord-Holland en RTV N-H over het functioneren van RTV N-H als calamiteitenzender. RTV N-H heeft na afloop van de brand in een brief aan de beide burgemeesters kritiek geuit op de crisisbeheersing tijdens de brand en de communicatie richting RTV N-H. RTV N-H is niet expliciet als calamiteitenzender benut. De calamiteitenzender is bedoeld om mededelingen van de overheid over te brengen aan burgers die mogelijk gevaar lopen. In het convenant is onder meer vastgelegd dat indien de commissaris of de burgemeester dan wel diens gemandateerden het doen van een mededeling voor de bevolking noodzakelijk acht (in bijzondere omstandigheden), hij in alle gevallen in ieder geval gebruik maakt

van de zenddiensten van RTV N-H. Er is geen gebruik gemaakt van de sirene voor het waarschuwen van de bevolking, maar wel van geluidswagens van de politie. Ter voorbereiding op mogelijk sirenegebruik is wel een persbericht verstuurd naar RTV N-H met hierin informatie voor de bevolking. Of dit bericht is aangekomen is onduidelijk. In ieder geval is de informatie wel mondeling overgebracht in een telefonisch contact. Op de mogelijke inzet van sirenes is niet teruggekomen door het RCC richting RTV N-H. Ook is de bevolking in de persberichten expliciet gewezen op Radio Noord-Holland als bron voor informatie. Alhoewel respondenten aangeven dat RTV N-H niet als calamiteitenzender is benut, is in ieder geval wel de suggestie gewekt dat dit het geval was.

Het lukte RTV N-H niet goed om contact te krijgen met de crisisbeheersingsorganisatie. Uiteindelijk is de burgemeester van Velsen bereikt op zijn mobiele telefoon. Het was voor RTV N-H onduidelijk wie er vanuit het RCC met RTV N-H communiceerde: er was geen vast contactpersoon. Op momenten heeft het BT bewust extra aandacht gegeven aan RTV N-H, onder meer door RTV N-H bij te praten separaat door de burgemeester van Beverwijk en door RTV N-H interviews te geven. Enerzijds is er meer aandacht aan besteed en anderzijds liepen zaken niet goed. Zo wordt RTV N-H (te) laat geïnformeerd over een persconferentie de eerste dag. Enkele respondenten geven aan dat doordat het proces communicatie niet soepel startte en er veel moest gebeuren, er niet expliciet is stilgestaan bij de rampenzender. De betrokken medewerkers hadden hier ook geen ervaring mee of hadden geen kennis van de specifieke regionale afspraken.

RTV N-H is niet expliciet benut als calamiteitenzender, maar op momenten is wel de suggestie gewekt dat dit het geval was. De afstemming tussen RTV N-H en de voorlichters verliep niet goed. De contacten verliepen per email waarbij er geen herkenbare functionaris namens het OT als contactpersoon fungeerde. RTV N-H heeft zelf meerdere malen geprobeerd contact op te nemen en heeft uiteindelijk de burgemeester van Velsen bereikt. De burgemeester van Velsen heeft toen de burgemeester van Beverwijk verzocht om RTV-NH te woord te staan. Op basis van het convenant had RTV N-H benut moeten worden. Dit zou ook een herkenbare bron van informatie zijn geweest voor de lokale en regionale bevolking. Tegelijkertijd geldt dat de burgemeester zelf kan bepalen op welke wijze hij communiceert en welke middelen hiertoe worden aangewend. Het in de eerste uren niet inzetten van RTV N-H als calamiteitenzender is grotendeels niet bewust gebeurd, maar lijkt eerder het gevolg van de knelpunten in het proces voorlichting. Toen de BT-overleggen begonnen was er geen reden meer voor urgente mededelingen en daarmee geen directe noodzaak tot het inschakelen van de calamiteitenzender.

Algemeen aandachtspunt, los van dit specifieke incident, is de relatie tussen het 0800 nummer van het ERC en de website www.crisis.nl en de calamiteitenzender. Urgente mededelingen kunnen niet via www.crisis.nl en het 0800 nummer verlopen, daarbij is de eigen gemeentelijke website kwetsbaar in een dergelijke situatie vanwege de waarschijnlijk grote belasting. De calamiteitenzender is hier specifiek geschikt voor. De verdere berichtgeving moet zo veel mogelijk gelijk zijn in de verschillende communicatiemiddelen.

Perscommunicatie

In de eerste twee uur na het incident blijkt het voor de geïnteresseerde media niet eenvoudig om informatie te krijgen over de gebeurtenissen. In eerste instantie zijn er geen contactgegevens van media voorhanden in het RCC. Hoewel de gemeente Velsen deze gegevens snel verstrekt aan de stafsectie Gemeente, duurt het lang voordat de gegevens de stafsectie Voorlichting bereiken. Het eerste persbericht, dat door twee politiemedewerkers in het OT is opgesteld, wordt om 10.38 uur een persbericht naar RTV N-H en de NOS verzonden. Het is onduidelijk of dit ook is aangekomen bij RTV N-H. Het hierop volgende breed verspreide persbericht verschijnt pas om 13.15 uur. Het derde persbericht verschijnt vervolgens om 15.30 uur.

Er zijn in aanvulling op de uitgegeven persberichten meerdere persconferenties gehouden, waaronder twee op de eerste dag. De eerste persconferentie is gepland om 14.00 uur, maar wordt afgeblazen. Na een vierde persbericht om 16.15 uur, vindt de eerste persconferentie plaats om 17.00 uur. De media-aanwezigheid tijdens de persconferenties is relatief beperkt, zo geven respondenten aan. Een mogelijke reden hiervoor is dat de uitnodigingen aan de pers niet soepel verlopen. De uitnodiging voor de eerste persconferentie is kort voor de persconferentie verzonden. Rond de eerste persconferentie komen er klachten dat er op dat moment diverse persploegen

aanwezig zijn nabij de incidentlocatie en het voor deze ploegen – mede door de wegafsluitingen – niet mogelijk is om tijdig op de persconferentie in Haarlem te zijn. De tweede persconferentie vindt plaats om 21.30 uur, mede naar aanleiding van de ontruiming van de woonboten in Beverwijk die avond.

Op onderdelen is de communicatie naar de pers niet optimaal verlopen. Dit is mede het gevolg van knelpunten in het opstarten en vervolgens functioneren van de communicatieorganisatie.

Informeren van het publiek^c

In totaal zijn er 22 persberichten opgesteld van dinsdag 30 januari tot en met vrijdag 2 februari. Afgezien van het persbericht dat is verstuurd aan RTV N-H om 10.38 uur is het eerste publieke persbericht uitgegeven rond 13.15 uur. In de directe omgeving was de bevolking gericht gewaarschuwd door middel van geluidswagens. Het moment van uitbrengen van het persbericht was bewust bepaald op het moment dat de ontruiming reeds was gestart. Het BT wilde uit zorgvuldigheid dat de direct betrokken bedrijven en bewoners eerder werden geïnformeerd dan het grote publiek. Het 'grote publiek' kreeg daarmee pas relatief laat informatie over de gebeurtenissen. Dit heeft niet geleid tot nadelige effecten, al zullen de aanwezige media dit mogelijk als vervelend hebben ervaren.

Aandachtspunt hierbij is echter wel een specifieke doelgroep: de medewerkers van bedrijven en burgers die niet direct zijn gewaarschuwd en niet hoeven te worden ontruimd, maar wel in de buurt wonen of werken. Zij hebben waarschijnlijk een andere informatiebehoefte omdat zij willen weten waarom zij niet worden ontruimd en welke risico's zij lopen. De groep mensen die vragen of zorgen heeft over eventuele gezondheidsrisico's is niet beperkt tot de groep in het ontruimde gebied. Deze doelgroep is niet expliciet benoemd en bediend en was afhankelijk van de algemene informatie. Dit was ook in de overige dagen het geval.

Er is gebruik gemaakt van ondersteuning vanuit het ERC. Vanaf het begin van de middag waren het 0800-nummer en de website www.crisis.nl operationeel. De website en het telefoonnummer voorzagen in een behoefte. Hier zijn vooral vragen binnengekomen over de duur van de afzettingen in het gebied, de luchtvervuiling en de vraag wanneer mensen weer terug kunnen. Er belden ook mensen naar dit 0800-nummer met gezondheidsklachten. Deze mensen zijn door het ERC doorverwezen naar de huisarts of GGD. Op enkele uitzonderingen na heeft het 0800-nummer goed gefunctioneerd. In totaal heeft het callcenter ongeveer 2500 telefoontjes gehad. Ook de website was op een korte uitzondering na goed bereikbaar. De website van Velsen bevatte volgens afspraak alleen een doorverwijzing naar www.crisis.nl. Beverwijk koos er voor om wel informatie op te nemen op de eigen website. De gemeente plaatste de uitgegeven persberichten op de site. Enkele respondenten gaven aan dat dit sneller gebeurde dan dat dezelfde berichten op www.crisis.nl werden geplaatst, waarmee de site van Beverwijk door sommigen op momenten als 'actueler' werd ervaren. Het 'vullen' van www.crisis.nl verliep niet optimaal. De aangeleverde informatie was beperkt en liet op momenten op zich wachten. Er heeft geen tegenstrijdige informatie gestaan op de beide websites, maar idealiter is er een duidelijke bron van betrouwbare informatie en mag er geen licht zitten tussen de informatie op crisis.nl en op een gemeentelijke site. Ondanks de nationale site zoeken veel mensen en bedrijven toch naar gerichte informatie op de website van de eigen gemeente. De samenwerking met het ERC zal dan ook verder versterkt en geborgd moeten worden, zodat de gemeenten erop kunnen vertrouwen dat op crisis.nl de meest actuele informatie snel verschijnt.

Het ERC heeft zelf aanvullende informatie op de site gezet afkomstig uit onder meer berichtgeving in de media. Het ERC heeft ook informatie vanuit andere regio's en gemeenten geplaatst, zoals informatie vanuit Zaanstad. Deze informatie was niet onderling afgestemd tussen de gemeenten alvorens deze werd geplaatst op de site.

Het ERC heeft samen met de betrokken voorlichters van gemeenten, OT en COPI de voorlichting en samenwerking geëvalueerd na de brand. Dit is een goed initiatief. In overleg zijn eerste ideeën benoemd ter versterking van de organisatie van de communicatie.

Informeren van doelgroepen zoals bewoners en bedrijven

Het BT heeft vanaf het begin het belang van bewoners en bedrijven hoog op de agenda gezet. Er is zorgvuldigheid betracht in het afwegen van de verschillende belangen als het gaat om de te volgen bestrijdingstechniek en de mogelijke effecten hiervan in het effectgebied. Voor het informeren van bedrijven en bewoners is veel capaciteit en tijd vrijgemaakt, onder meer door middel van het bellen van bedrijven en bewoners en het organiseren van informatiebijeenkomsten. De eerste informatiebijeenkomst is gehouden in de ochtend van de tweede dag.

Waar mogelijk heeft het BT ervoor gezorgd dat bewoners en bedrijven naar hun woning of bedrijf konden om zaken te regelen. Enkele bedrijven kregen toestemming om door te werken vanwege het maatschappelijk belang, binnen geformuleerde voorwaarden zoals constante metingen door de brandweer en met een tijdslimiet. Voor twee bedrijven geldt dat zij in de eerste nacht reeds toestemming kregen om naar het bedrijf terug te keren.

Er is op momenten verwarring ontstaan over de gronden waarop bedrijven wel of niet weer aan het werk mochten. Dit werd ten eerste veroorzaakt door het verschil in ontruiming tussen Velsen en Beverwijk. In Velsen hebben de medewerkers van de bedrijven – verzocht door de politie, maar uit vrije wil – tijdelijk het gebied verlaten. De bedrijven in Beverwijk zijn actief op basis van de opgestelde noodverordening ontruimd. Toen het gevaar voor de Velsense kant was geweken, heeft de politie enkele afzettingen enigszins teruggetrokken en konden de Velsense bedrijven weer aan het werk. Dit zorgde voor onvrede bij Beverwijkse bedrijven, mede omdat niet duidelijk was waarom zij anders werden behandeld. Het feit dat Velsense bedrijven eerder terug mochten keren dan Beverwijkse bedrijven is wel uitgelegd aan de ondernemers, maar dit werd niet altijd als voldoende uitleg ervaren of geaccepteerd, zo valt op te maken uit het onbegrip dat enkele Beverwijkse ondernemers hiervoor tonen.

Een ander punt dat heeft gespeeld is dat tijdens de bedrijvenbijeenkomsten en de evaluatiebijeenkomst met bedrijven is opgemerkt dat één bedrijf langer in het gebied is gebleven dan met hulpverleningsdiensten was afgesproken. Ook politiemedewerkers hebben dit gesignaleerd. Hierbij is ogenschijnlijk sprake geweest van een verblijf van enkele uren, terwijl dit ongeveer 40 minuten zou duren. Dit is echter onzeker, omdat het ook meerdere bezoeken door één bedrijf kan betreffen. De gestelde tijdsgrens is waarschijnlijk in de praktijk niet altijd nageleefd. Enkele bedrijven begrepen de overweging van het BT op de tweede dag om twee bedrijven aan de Beverwijkse kant wel door te laten werken niet. Het BT heeft een besluit genomen in verband met het maatschappelijk belang dat gediend was bij het door kunnen werken van deze bedrijven.

De ontruiming verliep relatief soepel, waarbij bedrijven en bewoners in de regel goed meewerkten met de politie. Na de ontruiming bleek op momenten dat er nog mensen in het gebied waren, in bedrijven, woningen (op het bedrijventerrein van Beverwijk) en op een woonboot. Het betrof incidentele gevallen, maar wanneer er grotere concentraties gevaarlijke stoffen zouden zijn geweest had dit wel gevaar opgeleverd. Op momenten was er onduidelijkheid over de precieze grens van het te ontruimen gebied. Soms vielen woningen of bedrijven wel onder de noodverordening, maar vielen zij buiten het te ontruimen gebied. Dit zorgden voor vragen. Er waren begrijpelijkerwijs ook veel vragen over het moment van waarschijnlijke terugkeer. Het antwoord hierop was niet eenvoudig, omdat een en ander afhankelijk was van het resultaat van de brandbestrijding. Met name tijdens de eerste en de tweede dag zijn verschillende scenario's doordacht en deels uitgetest. De effecten hiervan waren niet volledig voorspelbaar. Dit maakte het moeilijk om de bedrijven en bewoners uitsluitsel te geven. De beschikbare informatie luidde dat het nog onzeker was wanneer terugkeer mogelijk was. In de loop van de tweede dag heeft de burgemeester van Beverwijk aangegeven dat een terugkeer aan het eind van de middag waarschijnlijk was. Achteraf bleek dit echter nog niet mogelijk.

De beschikbare doelgroepeninformatie was gedurende de gehele bestrijding beperkt. De informatie op de websites was grotendeels beperkt tot de meer algemene informatie in de persberichten. De informatiebijeenkomsten voor bewoners en bedrijven voorzagen duidelijk in een behoefte. Aanvullend is een telefoonteam ingezet om bedrijven en bewoners gericht te informeren waar mogelijk.

Specifieke doelgroepen zoals automobilisten en schepen werden gericht geïnformeerd via de hiertoe bestemde reguliere kanalen zoals respectievelijk de Verkeersinformatiedienst en de berichten aan de scheepvaart vanuit het Centraal Nautisch Beheer (CNB). Ook dit zijn belangrijke componenten van de externe communicatie. Dit is niet benoemd in de bestaande voorlichtingsplannen.

De gemeente Beverwijk heeft in de laatste informatiebijeenkomsten voor bewoners en bedrijven de aanwezigen gevraagd een evaluatieformulier in te vullen. De respondenten konden hierin aangeven wat zij vonden van de alarmering, ontruiming, opvang en verzorging en informatievoorziening. In de interne evaluatie van de gemeentelijke processen doet de gemeente verslag van de uitkomsten van de evaluatie. De belangrijkste bevindingen zijn hieronder weergegeven.

Bewoners Kanaalweg (drie respondenten)

- Eén respondent vertelt dat de alarmering goed is verlopen, twee andere verhalen dat de geluidswagen niet in de straat is geweest en dat ramen en deuren zijn gesloten op eigen initiatief.
- Enerzijds is een respondent van mening op een juiste wijze ontruimd te zijn, anderzijds zijn twee respondenten die mening niet toegedaan. Zij geven aan bij toeval ontruimd te zijn, omdat de politie hen buiten zag of na gebeld te zijn door een familielid. De inwoners zijn verbaasd over het tijdstip van ontruimen. De bedrijven zijn om 12 uur ontruimd, de bewoners op de Kanaalweg om half 3.
- De respondenten van de Kanaalweg zijn erg positief over de opvang in de hotels in Wijk aan Zee (...).
- Over het algemeen zijn de respondenten tevreden over de wijze waarop de gemeente heeft gecommuniceerd ten tijde van de scheepsbrand en ontruiming. De bijeenkomsten en de website zijn als informatief ervaren. Het stadskantoor was telefonisch soms moeilijk te bereiken en het algemene inlichtingnummer 0800-1351 had op veel vragen geen antwoord (...)

Bewoner Groeneweg (één respondent)

- Inwoner heeft via het internet vernomen dat er een gevaarlijke rookontwikkeling vanuit Velsen de kant van Beverwijk op kwam. De Groeneweg is niet ontruimd. Inwoner is nergens over geïnformeerd, maar behoorde wel tot het gebied van de noodverordening. Inwoner is daarover verbaasd, vanwege eventueel te treffen pro-actieve maatregelen (...).

Bewoners Ringvaart (tien respondenten)

- De bewoners van de Ringvaart zijn gealarmeerd via de televisie (RTV NH), vrienden, familie, het informatienummer 0800-1351 of op eigen initiatief door informatie te vragen aan de aanwezige politie of ME.
- De meeste bewoners vinden dat ze erg laat zijn gewaarschuwd (COT: het besluit tot ontruimen van de Ringvaart is ook feitelijk later genomen).
- De bewoners zijn erg tevreden over de opvang en verzorging in het Kennemer theater en in de hotels in Wijk aan Zee. Daarbij moet worden aangetekend dat de informatievoorziening in het Kennemer theater voor veel bewoners onduidelijk was of niet aanwezig.
- De bijeenkomsten in de raadzaal met de burgemeester en de vertegenwoordigers van de hulpdiensten worden door de bewoners als zeer prettig ervaren. Bij een aantal bewoners heerste er ontevredenheid over de communicatie buiten de bijeenkomsten om (...). Daarnaast geeft een aantal bewoners aan weinig te hebben gemerkt van enige andere informatievoorziening dan de bijeenkomsten. Ook geeft een aantal bewoners aan niet geïnformeerd te zijn over de terugkeer naar de woonboot (...). Informatie via 0800-1351 niet altijd up-to-date was (...).

Bedrijven (twintig respondenten)

- Een aantal respondenten geeft aan gewaarschuwd te zijn middels een geluidswagen met de mededeling, dat ramen en deuren gesloten moesten worden. Een deel zegt daarbij ook gebeld te zijn met de waarschuwing, onbekend daarbij is of gebeld is door de gemeente of politie. Een deel van de respondenten geeft aan niet geïnformeerd te zijn en zelf te hebben gebeld voor

- informatie of via andere kanalen de waarschuwing te hebben gehoord.
- Over het algemeen zijn de respondenten tevreden over de wijze waarop door de politie ontruimd is. De ontruiming verliep ordentelijk en er is tevredenheid over de werkwijze van de politie. Een aantal keer wordt aangegeven dat geen gelegenheid werd gegeven om bijvoorbeeld de telefoon door te schakelen of computers uit te zetten. Een aantal respondenten heeft de informatie inzake de evacuatie zelf ingewonnen, middels internet of verkregen van aanwezige politie bij de afzettingen. Eén respondent kreeg naar eigen zeggen de keuze voorgelegd: ofwel blijven tot de brand uit zou gaan ofwel ontruimen. Bij de melding 'blauwzuur' is het bedrijf op eigen initiatief ontruimd. Een tweetal respondenten geeft aan dat de periode van de rookontwikkeling tot de ontruiming naar hun mening te lang heeft geduurd.
  - De meeste respondenten zijn tevreden over de informatievoorziening in de eerste twee dagen van de scheepsbrand (dinsdag 30 en woensdag 31 januari). Dat geldt tevens voor de voorlichtingsbijeenkomst op woensdagavond 31 januari. De respondenten vonden de informatie zoals deze was te vinden op het internet niet voldoende of te weinig up-to-date/traag. Dit geldt vooral voor de gemeentelijke website.
  - Onduidelijkheid bestond er bij de ondernemers over welke bedrijven op woensdag een korte periode terug mochten naar hun panden om een aantal bedrijfsprocessen op te starten (...).
  - Veel ontevredenheid bestaat over de berichtgeving op de laatste dag (donderdag 1 februari). De meeste respondenten vinden dat ze te laat zijn geïnformeerd over het terugkeren naar de bedrijven.

Beeldvorming

Gelet op het feit dat het proces Voorlichting moeizaam op gang kwam, maakt dat er zeker de eerste dag weinig tot geen tijd was voor bijvoorbeeld mediawatching. Dit maakt geen deel uit van de sitraps van het OT en van de input in het BT. Vanuit het BT is op de derde dag vastgesteld dat de mediawatching moest verbeteren.

Enkele respondenten geven aan dat de persberichten en vooral de interpretatie hiervan door de media op momenten het beeld dat de brandweer het niet aan zou kunnen oepriepen. Dit betrof onder meer het bericht dat Wijsmuller werd ingeschakeld en het bericht dat er gestopt zou zijn met blussen en de brandweer het schip vanwege gevaar zou hebben verlaten. Dit zou hebben bijgedragen aan een beeld van een brandweer die niet durfde en niet kundig was, zo gaven meerdere respondenten aan.

4.9 Nazorg

In Velsen is het proces Nazorg opgestart. Eerder is door de GHOR ingezette psychosociale hulpverlening bleek niet nodig, bijvoorbeeld in de opvanglocatie. Het proces CRAS is opgestart en loopt door in de nafase. In een vroeg stadium is het onderwerp vergunningen door de gemeente Velsen opgepakt en ondergebracht in een multidisciplinaire werkgroep. Dit maakt onderdeel uit van de activiteiten in de nafase.

Ook in de nafase hebben de gemeenten zich ingespannen voor bedrijven en bewoners, onder meer door middel van het organiseren van evaluatie/informatiebijeenkomsten. Ook voor de politie is een bijeenkomst georganiseerd om na te praten en onder meer in te gaan op de gezondheidsaspecten.

Voor de coördinatie van de nafase is een ambtelijke werkgroep Nafase ingesteld en een bestuurlijke stuurgroep bestaande uit de burgemeesters van Velsen en Beverwijk en een directielid van de HDK. De noodzaak van coördinatie is duidelijk onderkend door het BT.

Er is niet gewerkt conform het regionaal model deelplan Nazorg. Het deelplan heeft feitelijk betrekking op grootschalige rampen en bevat elementen als rouwverwerking en wederopbouw. Dit incident toont aan dat de nafase gevarieerder is en ook bij relatief kleine incidenten aandacht behoeft. De gekozen werkvorm is passend. Vanuit de gemeente Velsen is een nazorgtraject gestart, onder aansturing van een werkgroep Nazorg, dat heeft bestaan uit coördinatie van lopende zaken, waaronder onderzoeken, en besluitvorming over de relevante acties. Het verdient echter aanbeveling om bij aanvang van de nazorgfase gezamenlijk met de operationele diensten en

buurregio's de verschillende te coördineren activiteiten en de relevante thema's nog meer volledig in een totaaloverzicht te brengen. Het onderwerp gezondheidsklachten was een thema dat voorspelbaar aandacht zou vergen in de nafase. Dit is ook adequaat opgepakt door de GGD, maar er was geen direct aansluiting met de werkgroep Nafase. Wel waren en zijn er bilaterale contacten tussen GGD en de gemeente Beverwijk als lid van de werkgroep Nafase. Ook interregionale afstemming voor de nafase had meer aandacht kunnen krijgen. Dit laatste bijvoorbeeld rond piekmomenten in de berichtgeving zoals een rapport van VROM over de meetresultaten of berichtgeving rond mogelijke blootstelling van hulpverleners aan gevaarlijke stoffen.

Veel betrokken organisaties en individuele betrokkenen hebben evaluaties gehouden en voor zichzelf leerpunten benoemd. Ook in het onderzoek hebben de onderzoekers ervaren dat respondenten duidelijke lessen voor zichzelf hebben benoemd. Dit is een sterk punt dat als zodanig moet worden vastgehouden, maar dat mogelijk meer gestructureerd en meer uniform kon worden vormgegeven om het effect verder te vergroten.

Tenslotte is een belangrijk aandachtspunt de follow-up van alle benoemde aanbevelingen en verbeterpunten.

5 Conclusies en aanbevelingen

In dit slothoofdstuk geven wij de belangrijkste conclusies en aanbevelingen weer. Daarbij hebben wij er voor gekozen om steeds per punt zowel de conclusie als de aanbeveling weer te geven zodat duidelijk is op welke wijze conclusies en aanbevelingen met elkaar samenhangen.

1. **Algemeen oordeel** De bestrijding van het incident is over het algemeen redelijk goed verlopen. De ernst en de omvang van de gebeurtenis zijn beperkt gebleven. Er is relatief weinig schade bij de omgeving en bij bewoners. De besluitvorming was over het algemeen zowel inhoudelijk als procedureel adequaat. Er is terecht ruim gebruik gemaakt van ondersteuning door derden, zowel wat betreft bijstand als wat betreft de inzet van specifieke deskundigheid. Op belangrijke onderdelen van de crisisbeheersing zijn echter ook knelpunten geconstateerd. Dit heeft in veel gevallen bij dit incident slechts een beperkt effect gehad op de feitelijke bestrijding en het beperken van de gevolgen. Deze casus biedt dan ook veel lessen die benut kunnen worden voor de voorbereiding op een grootschalige ramp. Deze lessen dienen ruim binnen de betrokken organisaties binnen Kennemerland te worden verspreid.
2. **Incident** Het gaat hier om een groot incident dat enkele dagen heeft voortgeduurd. De fysieke schade bij externen was gering en er zijn geen doden en ernstig gewonden gevallen. Het verdient de voorkeur het beeld van het incident niet te vertroebelen door te spreken over scheepsramp of andere (te) zware aanduidingen.
3. **Detectie** Het is goed mogelijk dat de brand al enige tijd woedde alvorens de brandweer is gealarmeerd. Dit past in het beeld dat respondenten schetsen van de situatie bij aankomst van de brandweer. Enkele respondenten geven dit aan op basis van geruchten of op basis van een eigen inschatting van de situatie bij aankomst. Een aanwijzing hiervoor is dat tijdens de eerste melding van de brand het personeel het schip verliet. Er zijn echter geen meldingen over rook of stank bij de meldkamer binnengekomen voor de eerste melding van de brand, zo geeft de meldkamer aan. Vanuit de kant van de reder is aangegeven dat er weinig tijd zat tussen het detecteren van brand en het alarmeren van hulpdiensten. Eerste blusactiviteiten zijn ter plaatse door aanwezige brandwachten ingezet. Binnen dit onderzoek kan niet worden vastgesteld op welk moment de brand precies ontstaan is, wanneer deze voor het personeel op het schip zichtbaar werd en hoe lang het heeft geduurd voor de hulpdiensten zijn ingeschakeld. Aannemelijk is in ieder geval dat de brand zich (zichtbaar of onzichtbaar) reeds langere tijd verspreid heeft. Dit beeld wordt ondersteund doordat de brandweer bij aankomst constateerde dat de brand al om zich heen gegrepen had. Als snellere detectie en een direct daarop volgende adequate respons hadden kunnen plaatsvinden, dan zou dit waarschijnlijk hebben geleid tot een meer beperkte calamiteit. Respondenten zijn kritisch over het bij het schip aanwezige brandbestrijdingsmaterieel.
4. **Alarmering** De alarmering is deels adequaat verlopen en deels niet. Een aandachtspunt vormt de kwetsbaarheid van de bezetting van de meldkamer Brandweer en Ambulance (MBA) en vooral de brandweerplaatsen. Binnen de meldkamer is op momenten goed geïmproviseerd onder meer door collegiale ondersteuning. Er wordt gewerkt aan nieuwe meldkamer, inclusief een hogere bezetting. Dit neemt echter niet weg dat op korte termijn de kwetsbaarheid aanwezig blijft. De verschillen tussen gemeenten in de wijze van alarmeren van gemeentelijke functionarissen is onwenselijk. Een ander belangrijk aandachtspunt vormt de alarmering van de effectgemeente. Een knelpunt is dat de gemeente Beverwijk niet werd gealarmeerd door de meldkamer bij Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure (GRIP), niveau 3. De voorbereide alarmering (via Communicator) werd niet uitgevoerd. Dit terwijl inmiddels bekend was dat vrijwel het hele effectgebied in Beverwijk lag. Het alarmeren van de effectgemeente is een aandachtspunt. Tenslotte dienen alle leden van het BT, de Operationeel Leider (OT) en de hoofden van de stafsecties in het OT een hard piket te hebben, om meer garantie te hebben voor tijdige beschikbaarheid van deze functionarissen.

Aanbeveling

Stel bestuurlijk vast op welke wijze de kwetsbaarheid van de meldkamer Brandweer en Ambulance wordt beoordeeld en hoe wordt aangekeken tegen de hardheid van het piket voor meldkamer personeel. Dit betreft de overgangperiode tussen het moment van verschijnen van deze rapportage en de oplevering van de nieuwe meldkamer. Overweeg om een hard piket in te stellen voor alle leden van het BT, de Operationeel Leider en de hoofden van de stafsecties in het OT.

De gemeentelijke alarmering is matig verlopen, al bleek er discussie te ontstaan over het invullen van regionale functies (AOV, voorlichter in BT) in relatie tot het vullen van lokale functies. In de piketregeling moet rekening worden gehouden met het feit dat functionarissen ook nodig kunnen zijn in de eigen (bron- of effectgemeente). Het alarmeren van de effectgemeente(n) moet een vast onderdeel zijn van de alarmeringsprocedure. Als dit het bestuurlijke uitgangspunt is moet dit ook worden geïmplementeerd binnen de alarmeringsorganisatie: er moet dan een alternatieve bezetting kunnen worden gerealiseerd en hier moet in de alarmering rekening mee worden gehouden. Het alarmeren van derden zoals het CNB en RWS moet onderdeel zijn van de alarmeringsprocedure.

Aanbeveling

Stel bestuurlijk vast of er wel of niet wordt gewerkt met het principe dat functionarissen van de brongemeente bij een ramp of zwaar ongeval in de gemeente blijven en daarmee niet beschikbaar zijn voor regionaal piket. Indien dit uitgangspunt wordt vastgesteld moet dit worden verwerkt in de alarmeringsprocedures en moet worden vastgesteld wie verantwoordelijk is voor een eventuele aangepaste alarmering op basis van de specifieke situatie die zich voordoet: de meldkamer of de brongemeente. Het alarmeren van de effectgemeente(n) moet worden geborgd.

Aanbeveling

Vul waar nodig de alarmeringsprocedure aan met betrekking tot de waterpartners CNB en RWS. Houd hierbij rekening met de afspraken die zijn gemaakt in het kader van het ICP.^{ci}

5. **GRIP-procedure** Er is opgeschaald tot en met GRIP 3. Dit besluit werd breed gedragen als benodigd opschalingniveau, zowel in het OT als in het BT. Op basis van de vastgestelde regionale GRIP was op voorhand GRIP 4 logischer geweest (vanwege een brongemeente die niet dezelfde was als de effectgemeente(n)). Brede bekendheid met GRIP maakt het meer logisch op basis van overtuigende argumenten af te wijken van de procedure dan nu het geval was. De beelden die veel respondenten hadden bij wat een GRIP 4 situatie is, komen niet overeen met dat wat is vastgelegd in plannen. Dit geeft aan dat de GRIP-procedure in de regio nog onvoldoende bekend en doorleefd is.

Aanbeveling

Breng de regionale GRIP nogmaals expliciet onder de aandacht van bestuurders en leden BT en OT. Werk de bestaande algemene criteria voor opschaling uit de GRIP-structuur verder uit zodat deze geschikt zijn als operationele en bestuurlijke handvatten en zodat er een gezamenlijk beeld en gevoel ontstaat bij de wijze van toepassing van de GRIP procedure. Leg beter vast hoe de alarmering van de effectgemeente plaatsvindt binnen de GRIP-structuur.

In de gesprekken maar ook in de plannen lopen de termen Beleidsteam en Regionaal Beleidsteam door elkaar. In de planvorming is er uitsluitend een RBT bij GRIP 4. Wel is er een Beleidsteam bij GRIP 3 waarin regionale functionarissen plaatshebben die de betrokken burgemeester ondersteunen. De inzet van een derde, coördinerend burgemeester, zou voor de hand hebben gelegen gelet op mogelijk verschil in belang tussen bron- en effectgemeente. De huidige werkwijze zat tussen GRIP 3 en 4 in. In de praktijk heeft de gekozen vorm naar tevredenheid van de meeste respondenten gewerkt, maar dit was op voorhand niet zeker. De samenwerking tussen de burgemeesters van Velsen en Beverwijk was goed. Ook andere burgemeesters uit de regio zijn ingezet ter aflossing.

Aanbeveling

Intensiveer het bestuurlijk oefenen zodat iedere burgemeester ten minste een maal per jaar een GRIP 3 situatie oefent. Beoefen een GRIP 4 situatie inclusief de inzet van meerdere CGD's.

6. **COPI-OT-BT** Er heeft een intensief contact bestaan tussen alle verschillende gremia. Dat heeft over het algemeen goed gefunctioneerd. Ook hebben de verschillende gremia intern goed gefunctioneerd. Het BT stelde waar nodig vragen over de situatie en verzocht het OT gericht om advies. Het OT informeerde het BT over de stand van zaken en legde het BT beslispunten voor met hierbij een advies. Aandachtspunt vormt wel de rapportagecyclus van de verschillende gremia, zodat op de juiste momenten de juiste informatie beschikbaar is. Ook een tijdige terugkoppeling vanuit het OT richting COPI kan beter. Wanneer de verslaglegging wordt aangepast kunnen ook duidelijker actielijsten en besluitenlijsten worden uitgewisseld. Dat kan worden verbeterd indien meer eenduidig een procedure wordt vormgegeven die aangeeft op welke wijze en wanneer situatierapporten dienen te worden opgesteld.

Aanbeveling

Breid het (concept)handboek RCC uit tot een document waarin het functioneren van de hele crisisbeheersingsorganisatie is uitgewerkt, inclusief de afstemming tussen COPI en OT en tussen OT en CGD (zie verder). Besteed hierbij in ieder geval aandacht aan: de wijze van informatie-uitwisseling, de wijze van verslaglegging, de wijze van communiceren (bijvoorbeeld uitsluitend communicatie tussen Leider COPI en Leider OT of ook monodisciplinair contact tussen leden COPI en leden OT), de wijze waarop eventuele urgente berichten worden doorgegeven en de wijze van terugkoppeling van besluiten en benodigde acties.

Aanbeveling

Het huidige format voor de journaals van het RCC is op onderdelen onduidelijk (status van slachtoffers, de periode waarop het journaal betrekking heeft, en dergelijke). Kom tot een aangepast format situatierapport dat zowel geschikt is voor het informeren en adviseren van het BT als voor een adequate terugkoppeling aan het COPI. Ook het verslag van het BT is niet op alle onderdelen overzichtelijk en inzichtelijk. Werk met besluitenlijsten van het BT en benut deze in het OT voor het bewaken van de voortgang.

7. **Inzet externe deskundigen.** De inzet vanuit de private sector (of blusboten) was noodzakelijk. De inzet hiervan heeft enige tijd geduurd. Een eerdere inzet van het bergings-/bestrijdingsbedrijf had mogelijk de gevolgen kunnen beperken. Ook een laatste inzet door aanwezige brandwachten in termen van sluiten van bijvoorbeeld luiken had de effecten mogelijk kunnen beperken. Dit zou wel extra risico's hebben meegebracht voor de veiligheid. Nader bezien dient te worden op welke wijze de brandweer sneller geïnformeerd kan worden in geval van scheepsbranden.

Aanbeveling

Stel in het kader van de preparatie van de crisisbeheersing bestuurlijk vast welk mandaat een Leider COPI en een Leider OT (Operationeel Leider) heeft met betrekking tot de inzet van externe deskundigen. Stel operationele criteria vast voor het inschakelen van deze deskundigheid en het beoordelen van nut en noodzaak van de hulp die wordt aangeboden door externen. Breng op basis van de regionale risicoanalyse op hoofdlijnen in beeld welke behoefte aan externe deskundigheid voorstelbaar en voorspelbaar is binnen de regio en welke partners hierin zouden kunnen voorzien. Bezie de mogelijkheid en wenselijkheid van het afsluiten van waakvlamovereenkomsten met deze partners. Dit bevordert een snelle inzet indien nodig.

8. **Brandbestrijding: conclusies NIFV** Scheepsbrandbestrijding in Nederland krijgt onvoldoende aandacht. In gemeente Velsen is er bovengemiddelde aandacht voor scheepsbrandbestrijding en geven enkele leden van het korps Velsen ook les in scheepsbrandbestrijding.

Een korps met in het verzorgingsgebied druk bevaren kanalen en rivieren moet voorbereid zijn op de risico's in zijn gebied. Er zijn geen aanwijzingen dat brandweer Velsen niet was voorbereid op scheepsbrandbestrijding in het algemeen.

De les- en leerstof voor operationeel leidinggevend is erg beperkt en heeft onvoldoende diepgang wat betreft de techniek en tactiek van scheepsbrandbestrijding. Hierdoor is er een erg smalle theoretische basis op het gebied van scheepsbrandbestrijding indien men er zich niet verder in verdiept.

De brandweer heeft gebruik gemaakt van de inzet van derden door contact op te nemen met het korps Rotterdam-Rijnmond, dat enkele jaren geleden brand heeft gehad in een kleiner maar soortgelijk visserschip.^{cii} Daarnaast is de hulp ingeroepen van Svitzer Wijsmuller, een specialistisch scheepsbergingsbedrijf. Deze laatste had wellicht in een eerder stadium hulp kunnen bieden bij de bestrijding van de brand en heeft deze hulp ook actief aangeboden. Of het verloop van de brand daardoor ook zou zijn veranderd blijft ongewis.

Het lijkt er op dat firma Wijsmuller meer risico's neemt bij de bestrijding van de brand dan de brandweer. Het lijkt er op dat een specialistische bedrijf met gespecialiseerde apparatuur gericht een aantal acties kan ondernemen. Dit pleit er voor om nauwe banden met dergelijke firma's aan te gaan, ook op andere gebieden dan de scheepsbrandbestrijding waar specifieke specialistische kennis, ervaring en apparatuur voor nodig zijn.

Deelconclusies

De brandweer was binnen de "gestelde" normen met de eerste voertuigen aanwezig. Bij de bevelvoerders was tijdens het aanrijden niet bekend hoe groot het schip zou zijn en hoe groot de brand was.

Uit de analyse blijkt dat de brand al bij aankomst veel rook produceert. De classificatie middelbrand is gezien het feit dat er nog nadere informatie ingewonnen moet worden door de 1^e bevelvoerder een juiste keuze. Dat de BHV-brandwachten niet zelf de brand aan het bestrijden zijn kan er op duiden dat de brand al zo ontwikkeld was dat zij de brand niet meer met 'eigen' middelen konden bedwingen. Wanneer dit inderdaad het geval is geweest is het aannemelijk dat de mogelijkheden voor de brandweer aanzienlijk beperkt waren. Dit kan niet binnen dit onderzoek worden vastgesteld.

De brandweer heeft in de eerste fase van de brand snel en adequaat gehandeld. De brandweer heeft een juiste beslissing/ prioritering genomen door eerst een veilige werkplek te creëren op het achterdek, maar gelijktijdig via de voorzijde de brand te bestrijden. Door een aantal foutieve antwoorden op vragen van de brandweer is er vertraging opgetreden bij de bestrijding van de brand via het achterdek. Hierbij kan niet gesteld worden of dit het uiteindelijke verloop van de brand zou hebben beïnvloed. De tekening van het schip was snel voorhanden en is gebruikt gedurende de gehele bestrijding van het incident.

De brandweer heeft qua inzet tactiek scheepsbrandbestrijding conform het eerder in deze rapportage geformuleerde gehandeld. Les- en leerstof geven aan dat "luiken en ruimen gesloten moeten worden en als de temperatuur gedaald is ingezet kan worden".^{ciii} Dit houdt in dat er behoudend ingezet wordt op het moment dat er geen slachtoffers gered moeten worden. De reden hiervoor is het reduceren van risico's onder eigen personeel. De luiken aan de achterkant zijn gesloten. De luiken aan de voorkant konden niet door de brandweer worden gesloten, enerzijds vanuit de risico's voor de veiligheid van het brandweerpersoneel en anderzijds omdat het aanwezige steigermateriaal dit verhinderde.

De brandweer had wel enkele acties kunnen ondernemen om (met behulp van een berger) de ruimen op het voordek te sluiten gebruikmakend van specialistisch materieel. Het is aannemelijk dat hiermee de overlast als gevolg van het verspreiden van de rook in het benedenwindse gebied beperkt had kunnen worden. De brandweer kon het niet zelf, onder meer van eigen veiligheid en vanwege steigermaterieel waar voor specialistisch materieel.

Er had meer dan nu het geval is geweest opgetreden moeten worden als brandweercompagnie. Dit heeft echter geen invloed gehad op de bestrijding, maar had wel meer structuur gegeven aan de logistiek en waterwinning.

De gelijktijdige inzet van twee Regionaal Officiëren Gevaarlijke Stoffen (ROGS) bij een incident waar gemeten moet worden kan een meerwaarde hebben, zo blijkt uit dit incident. Niet in alle gevallen zal dit nodig zijn en dit moet per situatie worden gezien.

Het blijkt uit meerdere incidenten dat in Nederland niet op alle plaatsen snel grote hoeveelheden schuim als blusstof kan worden ingezet. Bij incidenten waar veel schuimvormend middel nodig is duurt het vaak lang voordat het schuimvormend middel op de incident locatie is. Ook bij dit incident heeft het enige tijd geduurd.

Een COPI krijgt veel aanbiedingen voor diensten van bedrijven. Er is bij de Nederlandse brandweerkorpsen echter geen systeem om nut en noodzaak van aanbieders van diensten te scheiden.

Het COPI heeft een eigen verantwoordelijkheid met betrekking tot het inzetten van personeel ter plaatse. De afweging om geen offensieve inzet te plegen is gezien de achtergrond waarin het incident zich afspeelde een juiste keuze. Er hadden echter wel in een vroegtijdig stadium maatregelen genomen kunnen worden waardoor de overlast van de rook enigszins verminderd kon worden, zoals het sluiten van de ruimen.

Aanbeveling

Ter versterking van de preparatie van de scheepsbrandbestrijding in Nederland moet de huidige les- en leerstof voor de brandweer worden aangepast. De les –en leerstof moet worden uitgebreid gericht op de techniek en de tactiek van scheepsbrandbestrijding.

Aanbeveling

Ter versterking van de preparatie en uitvoering van de scheepsbrandbestrijding moet een scheepsbrandbestrijdingsprotocol worden ontwikkeld. Dit protocol moet inzicht geven in hoe te handelen (techniek en tactiek) in verschillende scheepsbrandsituaties.

- 9. Eigen veiligheid** Wij vinden het logisch (mede na het drama met de Koningskerk) en verstandig dat de eigen veiligheid van personeel relatief veel aandacht heeft gekregen en dat de brandweer bij de bestrijding geen overmatige risico's heeft genomen. Er was immers geen directe dreiging voor de veiligheid van anderen. Het is goed dit uitgangspunt ook bij andere incidenten en calamiteiten te hanteren.

Aanbeveling

Maak de veiligheid van hulpverleners een vast onderdeel van de crisisbeheersing en verwerk dit in de alarmering (in ieder geval vroegtijdig informeren GAGS en deskundigen binnen brandweer en politie) en in de standaardagenda van het COPI, OT en BT. Maak afspraken over de registratie van hulpverleners bij incidenten waarbij mogelijk gevaarlijke stoffen zijn vrijgekomen.

De ontstane zorgen bij enkele politiefunctionarissen zijn begrijpelijk gelet op de berichten die hen intern en extern bereikten. De onrust is voorstelbaar en deels voorspelbaar en geldt voor alle politie-inzet in gevaarlijke stoffen-incidenten. Lessen voor een eventuele volgende keer zijn onder meer: de noodzaak van nauwere multidisciplinaire samenwerking op dit punt (onder andere betrokkenheid GAGS en snel informeren leider OT bij klachten), een snelle betrokkenheid van deskundigen binnen de politie bij incidenten met mogelijk gevaarlijke stoffen (opnemen in alarmering) en het vastleggen van dit onderwerp in standaardagenda's voor COPI en OT.

De acties naar aanleiding van klachten in samenwerking tussen politie en GGD waren goed, maar de onrust kon niet volledig worden weggenomen. Wij beoordelen de gehouden nazorgbijeenkomst met de politie en onder meer de GGD als positief. Onderzoek door het RIVM heeft uitgewezen dat er geen sprake is van gezondheidseffecten voor de ingezette hulpverleners anders de korte termijn (irritatie)klachten. Hiermee zouden dan ook twijfels moeten zijn weggenomen.

Aanbeveling

Bespreek de kwestie rond de gezondheidsklachten van politiefunctionarissen in een overleg tussen leidinggevendenden van brandweer, politie en GHOR en maak afspraken over eventuele aanpassingen in de werkwijze bij gevaarlijke stoffen, vooral in het proces ontruimen. Besteed hierbij expliciet aandacht aan de wijze waarop eigen personeel wordt geïnformeerd over eventuele risico's en over de wijze waarop adviezen van deskundigen kunnen worden benut in de operatie (de locatie van briefings, de locatie van posten, en dergelijke)

10. **Gemeentelijke processen** De gemeentelijke processen zijn in het algemeen adequaat opgestart, waarbij een uitzondering moet worden gemaakt voor Voorlichting, waarover later meer.

Gemeenten hebben niet altijd conform de desbetreffende deelplannen gewerkt. Er is veel geïmproviseerd. Dit is in de praktijk in deze casus relatief goed gelopen. Dit geldt onder meer voor de beschikbare capaciteit voor functies binnen de gemeentelijke processen. Een ander voorbeeld is het berichtencentrum van Beverwijk dat niet conform plan werkte. Op momenten heeft de organisatie onder druk gestaan, maar dit is ten delen onvermijdelijk en inherent aan het feit dat zich buitennormale situaties voordoen. Juist het werken met regionale modelplannen maakt dat extra aandacht nodig is voor de deelplannen omdat deze in de meeste gevallen niet binnen de eigen gemeenten zijn opgesteld. Dit bleek in de preparatie (de oefeningen in Beverwijk) reeds een aandachtspunt. Er is geen reden om aan te nemen dat de kennis over en inzicht in de deelplannen bij andere gemeenten groter is.

De samenwerking tussen de bron- en effectgemeente in de uitvoering van de meeste processen was goed. Dit is echter niet structureel geborgd en afhankelijk van personen. De werkwijze bij gelijktijdig functioneren van meerdere CGD's is niet uitgewerkt. Dit heeft hogere druk gelegd op de stafsectie Gemeente in het OT, wat ook nadelige effecten lijkt te hebben gehad op het functioneren van deze stafsectie. Een mogelijkheid in dergelijke situaties is een intensievere samenwerking tussen direct betrokken gemeenten, bijvoorbeeld door samen te werken in één CGD en/of een actiecentrum/actiecentra. Coördinatie van CGD-taken dient in de preparatie meer aandacht te krijgen zowel in plannen als in oefeningen. Dat geldt tevens voor de afstemming tussen de CGD's en het OT, wat tijdens dit incident niet optimaal is verlopen.

Aanbeveling

Vul het rampenplan of het te verbreden handboek RCC (zie eerdere aanbeveling) aan met een beschrijving van de werkwijze in een situatie met meerdere CGD's. Dit moet worden uitgewerkt in samenwerking tussen de betrokken gemeenten en deskundigen van de HDK.

Tevens dient meer aandacht te zijn voor capaciteit te behoeve van de ondersteuning van de juridische aspecten.

Aanbeveling

Voeg een gemeentelijk proces 'Juridische ondersteuning' toe aan het rampenplan en de rampbestrijdingsplannen. Bereid dit voor door middel van een te ontwikkelen deelplan.

Het beheer van de gemeentelijke deelplannen kan beter. Er staat soms verouderde tekst in en dit roept vragen op over de kwaliteit van het beheer. Dit moet intensiever worden gevolgd. Recent zijn vanuit onder meer Velsen ambtelijk voorstellen gedaan over de wijze waarop beheer in het Veiligheidsplatform vorm en inhoud krijgt. Informatie-uitwisseling tussen gemeenten lijkt beperkt plaats te vinden. Opgedane ervaringen en lessen worden niet systematisch gedeeld tussen gemeenten.

Het ambitieniveau op het gebied van opleiden en oefenen is hoog zoals het is vastgelegd in het speciaal hiertoe ontwikkelde deelplan. Monitoring van de uitvoering of realisatie hiervan is beperkt en niet centraal belegd. Wel wordt er gewerkt aan versterking van het oefen- en opleidingsbeleid van gemeenten binnen Kennemerland.

Aanbeveling

Intensiveer de intergemeentelijke samenwerking en het intergemeentelijk uitwisselen van ideeën, ervaringen en lessen. Benut het actualiseren van de deelplannen voor het interactief en intensief bespreken van deze plannen, bijvoorbeeld met behulp van scenario's. Benut het Veiligheidsplatform ook voor het bespreken van actuele onderwerpen op het gebied van crisisbeheersing. Maak bestuurlijk afspraken over de wijze waarop binnen de regio de gemeentelijke activiteiten op het gebied van oefenen, opleiden en trainen worden gemonitord.

De gemeentelijke aspecten zijn in deze casus goed verlopen, maar de genoemde punten tonnen de kwetsbaarheid, vooral wanneer de gemeentelijke processen intensiever dan nu het geval was op de proef zouden worden gesteld (grootschaliger opvang, inzet proces Uitvaartverzorging, proces Milieuzorg en dergelijke). Ook eventuele afhankelijkheden wat betreft het gebruik van email en intranet moeten mee worden genomen in de versterking van de gemeentelijke crisisbeheersing.

Aanbeveling

Gemeenten in de regio dienen voor zichzelf kritisch na te gaan welke capaciteit zij kunnen leveren in het kader van de crisisbeheersing, zowel binnen de grotere als kleinere gemeenten in de regio. Op deze wijze wordt inzichtelijk welke aanvullende behoefte aan capaciteit er is per gemeentelijk proces of gemeentelijke functie. Het bestaande convenant voor gemeentelijke bijstand heeft nadere uitwerking in werkafspraken over gemeentelijke ondersteuning in de acute fase voordat het geschikt is voor het invullen van eventuele geconstateerde tekorten in capaciteit. Een mogelijkheid is om de gemeentelijke processen regionaal voor te bereiden en in te vullen, waarbij ongeacht de bron van de ramp een vaste groep van deskundigen binnen dit proces kan worden ingezet. Hiervoor kan een regionaal coördinatiecentrum gemeentelijke diensten worden ingericht, van waaruit de gemeentelijke processen voor iedere gemeente in de regio kunnen worden uitgevoerd. Er zijn dan geen meerdere CGD's meer nodig, maar wel actiecentra per direct betrokken gemeente voor de lokale uitvoering van taken.

11. **Communicatie en voorlichting** Bij een gebeurtenis als deze is de externe communicatie en de voorlichting aan de bevolking het waarschijnlijk belangrijkste gemeentelijke proces. Dat proces is matig verlopen en verdient meer aandacht op de korte termijn. Dit betreft meerdere aspecten van het communicatieproces, zowel inhoudelijk, organisatorisch als procesmatig.

De preparatie is op onderdelen matig en daarmee is het voorstelbaar en voorspelbaar dat dit proces in de praktijk tot knelpunten leidt. Deze constatering vergt een substantiële aanpassing en uitbreiding van de voorlichtingsfunctie. Het huidige piket voor voorlichter in het BT moet sluitend worden.

De organisatie van de communicatie en voorlichting tijdens dergelijke incidenten dient vergaand geïntensiveerd te worden. De in samenwerking met ERC gehouden evaluatiebijeenkomst over de communicatie is zeker positief. Ook de bereidheid om op dit punt te leren is maximaal aanwezig. Ook is nagedacht over mogelijke structuurwijzigingen in de organisatie. Deze goede initiatieven en de unanieme erkenning bij respondenten dat dit proces niet naar wens is gelopen maken een grote slag op korte termijn mogelijk.

De inbreng vanuit de regionale zender als calamiteitszender moet als zodanig worden beoefend evenals de afstemming met het ERC. De kwantiteit en kwaliteit van de voorlichtingsfunctie was tijdens dit incident onvoldoende, met name in het OT en op het grensvlak tussen OT, gemeenten en COPI. Daardoor is er zowel interne als extern niet voldoende afgestemd.

Aanbeveling

Betrokken partners moeten op korte termijn nieuwe afspraken maken over de organisatie en invulling van de voorlichting inclusief de voorlichting op het rampterrein, de plaats van voorlichting in het OT en de wijze van aansturen van de voorlichtingsorganisatie van BT tot en met het gemeentelijk actiecentrum en de rol van het ERC. De onderling tussen partners besproken ideeën over voorlichting kunnen hiervoor de basis vormen. De afspraken over alarmering van functionarissen Voorlichting moeten minder vrijblijvend worden. Een en ander moet worden beoefend en worden vastgelegd in een nieuw deelplan Voorlichting.

12. **Sirenenetwerk** Er zijn verschillende redenen te geven die het logisch maken dat in deze casus het sirenenetwerk zou zijn geactiveerd. Met name na de meting van mogelijk blauwzuur (waarde in de buurt van de voorlichtingswaarde) was alarmering en vervolgens gebruik van de regionale radio en tv niet onlogisch geweest. De waarschuingswaarde was echter nog zeker niet bereikt. Terughoudendheid om goede redenen zou dan kunnen. Argumenten die wij nu hoorden (mogelijk paniek, onvoldoende bereik) passen hier niet bij. Dit zou het bestaan van een sirenenetwerk overbodig maken (of in de toekomst cellbroadcasting). Communicatie hierover richting RTV N-H en richting betrokken partners was te beperkt. De interne communicatie over het al dan niet benutten van het sirenenetwerk was niet altijd duidelijk.

Aanbeveling

Bezie kritisch de bestaande planvorming en overige preparatie voor gebruik van het sirenenetwerk. Beoefen de relevante procedures en kom tot duidelijke operationele en bestuurlijke handvatten voor de oordeelsvorming over het al dan niet benutten van de sirenes.

13. **Calamiteitenzender** RTV N-H is niet gebruikt als calamiteitenzender. Er is op momenten wel de suggestie gewekt dat dit wel het geval was. Achteraf gezien zou het verstandig zijn geweest wanneer RTV N-H als calamiteitenzender was gebruikt, conform het desbetreffende convenant. Dit zou waarschijnlijk hebben bijgedragen aan de duidelijkheid voor alle betrokkenen over de status en inhoud van de verstrekte informatie. Op die manier had meer eenduidig gecommuniceerd kunnen worden en hadden ook specifieke doelgroepen kunnen worden bediend. De door RTV N-H opgestelde brief alsmede het uitlekken hiervan heeft niet bijgedragen aan een constructieve samenwerking. Op basis van de lessen van deze evaluatie kan in overleg met RTV N-H de plaats van de calamiteitenzender binnen de crisisbeheersing worden versterkt. RTV N-H moet kunnen beschikken over een vast contactpersoon binnen de crisisbeheersingsorganisatie tijdens een (dreigend) incident.

Aanbeveling

Conform het opgestelde convenant over de calamiteitenzender moet er ieder jaar een oefening plaatsvinden. In plaats van een oefening kan in 2007 de samenwerking tussen de calamiteitenzender en de regio Kennemerland in een interactieve bijeenkomst onder de aandacht worden gebracht en verder worden verkend. Bestaande afspraken en procedures alsmede bestaande beelden en verwachten moeten worden besproken.

14. **Blauwzuurgas** De ongelukkige en trage communicatie rond het blauwzuurgas heeft tot onnodige problemen geleid. De vraag kan gesteld worden of met een eenmalige meting die nog onder de voorlichtingswaarde was dit op deze wijze gecommuniceerd moest worden. De invloed van het bericht over blauwzuur op de beeldvorming is groot geweest. De vertaalslag tussen meting en het geven van betekenis hieraan voor de communicatie is niet adequaat verlopen. Het beeld van mogelijk blauwzuur is te lang blijven hangen en ook te lang gecommuniceerd in persberichten. Een duidelijk bericht op het moment dat duidelijk werd dat er geen blauwzuur meer was en werd gemeenten liet te lang op zich wachten. Bij de communicatie in de toekomst over gevaarlijke stoffen dient dit in ogenschouw genomen te worden.

De communicatie over eventuele gezondheidsrisico's was tijdens dit incident te beperkt. De volksgezondheidsaspecten zijn beperkt meegenomen in de publieksvoorlichting. Dit is wel aan de orde geweest in de bewoners- en bedrijvenbijeenkomsten, maar niet expliciet in de persvoorlichting tot eind van de ochtend op de derde dag. Dat heeft geen direct gevaar

opgeleverd maar heeft wel voor onnodige onrust gezorgd. Implementatie van de GAGS procedure biedt hierbij een eerste mogelijke versterking. In deze casus is de GAGS onvoldoende betrokken, in ieder geval op de eerste dag. Een ander betekent niet dat het BT geen aandacht had voor de gezondheidsaspecten. Het tegendeel is waar getuige het beroep dat het BT heeft gedaan op de inzet van externe deskundigen als het RIVM, het BOT-mi en CGOR. De knelpunten zitten vooral in de interne en externe communicatie. Wel valt op dat het proces Milieuzorg niet is opgestart. Vanuit dit proces zou onder meer de koppeling tussen brandweergegevens, BOT-mi adviezen, inzet GAGS en het proces voorlichting kunnen zijn vormgegeven.

Aanbeveling

Bezie kritisch de bestaande planvorming op het gebied van het omgaan met en meten van gevaarlijke stoffen, inclusief het deelplan Milieuzorg. Stel vast welk niveau van planvorming gewenst is en op welke onderdelen dit nadere uitwerking behoeft. Vul de planvorming aan met afspraken over de wijze waarop wordt omgegaan met de communicatie over gevaarlijke stoffen en met de rol en taken van de GAGS in verhouding tot de bestaande organisatie.

15. **Ontruiming en activiteiten richting bewoners en bedrijven** De ontruiming is in het algemeen goed verlopen. De gemeenten hebben met veel gevoel gehandeld in de richting van de mogelijk bedreigde bewoners en werknemers van bedrijven in de rook. De druk om de ontruiming snel te beëindigen was groot, maar in het belang van de bedrijven en bewoners is hier toch mee gewacht. Wel zijn er incidenteel mensen aanwezig geweest in het gebied ondanks de ontruiming en de ingestelde afzettingen. Enkele bewoners en bedrijven hebben kritische vragen gesteld over de ontruiming, onder meer over een bedrijf dat ogenschijnlijk in het gebied mocht blijven werken. De toegestane bedrijfsbezoeken waren gericht op het faciliteren van ondernemers in het beperken van schade en risico's voor het bedrijf. Op enkele uitzonderingen na is dat goed verlopen. Wel moeten de bedrijfsbezoeken een volgende keer duidelijker worden afgestemd tussen politie en gemeente. Nu kwam het aantal bezoeken niet overeen met de beschikbare politiecapaciteit. Het is goed deze ervaringen expliciet vast te leggen en te verwerken in de verschillende draaiboeken.

Aanbeveling

Bezie kritisch de bestaande planvorming voor ontruiming. Benoem in het deelplan Ontruimen expliciet de rol van de gemeente alsmede de eventuele juridische aspecten (noodverordening, noodbevel).

16. **Bijstand** Zowel in de operatie als op het niveau van staven is een adequate bezetting gerealiseerd. Dit was mede mogelijk dankzij adequate inzet vanuit andere regio's, zowel wat betreft materieel als wat betreft deskundigheid en op momenten inzet van leden COPI en OT. Op momenten ontbrak overzicht van ingezette bijstand mede als gevolg van ervaren onduidelijkheid bij medewerkers van de MBA en leden van het OT over de gevolgde procedures. De afspraken over bijstandaanvragen moeten worden verscherpt. De rol van het LOCC moet nadrukkelijk worden meegenomen in de regionale procedures. De registratie van hulpverleners behoeft aandacht: indien er bijvoorbeeld wel sprake zou zijn geweest van langetermijnrisico's voor de volksgezondheid dan moet relatief snel kunnen worden nagegaan wie zich waar heeft begeven als hulpverlener. Dit onderwerp behoeft ook in andere regio's aandacht en is niet als zodanig belegd in de bestaande rampbestrijdingsprocessen.

Aanbeveling

Borg de mogelijkheid tot het inschakelen van het LOCC op de meldkamer.

17. **Afschaling** De afschaling van de gehele organisatie is uiteindelijk conform planning verlopen maar de interne communicatie hierover behoeft aandacht. Het was voor de gemeenten op momenten niet duidelijk wanneer er werd afgeschaald door het BT en/of het OT en wat hiervan de consequenties zouden zijn voor de gemeente. Het is verstandig niet te vroeg af te schalen mede omdat de nafase van een dergelijk incident tevens gecoördineerde inzet vraagt.

Aanbeveling

Benoem het onderwerp Afschalen expliciet in het rampenplan, zodat dit volgens een vaste en herkenbare procedure kan verlopen.

18. **Nafase** Het BT heeft tijdig aandacht voor de nafase gehad en ook opdracht gegeven de nazorg voor te bereiden waar nodig en mogelijk. De precieze economische schade van dit incident is nog niet duidelijk. Dat zal de komende maanden duidelijk moeten worden. De nazorg voor bewoners en bedrijven was adequaat. Er is niet gewerkt conform het deelplan Nazorg maar de gekozen werkvorm is wel passend waarbij de noodzaak van coördinatie van de activiteiten en afstemming tussen Velsen en Beverwijk is onderkend. De samenwerking met de GGD en de interregionale afstemming hadden meer expliciet deel uit kunnen maken van de gekozen organisatiestructuur voor nafase, maar dit heeft geen negatieve effecten gehad voor de kwaliteit van de nazorg. Het nazorgplan moet op onderdelen worden aangescherpt, mede op basis van de lessen van dit incident.

Aanbeveling

Neem in het deelplan Nazorg afspraken op over de organisatie en werkwijze bij een relatief kleinschalig incident. Vul het deelplan nazorg aan met een format plan van aanpak nazorg dat benut kan worden na incidenten en rampen. Vul het deelplan Nazorg bijvoorbeeld aan met de onderwerpen Informatievoorziening (anders dan het Informatie- en Advies Centrum), Juridische afhandeling, Schadeafhandeling, Verantwoording, Omgaan met maatschappelijke spanningen en Gezondheidsaspecten.

Bijlage 1 Respondenten

Naam	Organisatie	Functie^{civ}
Dhr. H. Anker	Havenbedrijf Amsterdam	Regiomanager
Mevr. D. Bakboord	Gemeente Haarlem	Voorlichter
Dhr. W. van den Berg	Gemeente Heemstede	(Coördinerend) Gemeentesecretaris
Dhr. A. Borst	RWS District Alkmaar	Senior gebiedsadviseur
Dhr. G. Broekman	Provincie Noord-Holland	Medewerker Kabinet Commissaris van de Koningin
Dhr. P.A.G. Cammaert	Gemeente Velsen	Burgemeester
Dhr. A. Ellwanger	Politie Kennemerland	Politievoorlichter OT
Dhr. M. Dijkshoorn	Gemeente Beverwijk	Eerste loco-burgemeester
Dhr. E. Gans	Brandweer Haarlem/Bloemendaal	Hoofd Stafsectie Brandweer
Dhr. J. Groot	Politie Kennemerland	Politievoorlichter COPI
Dhr. C. Hazenberg	Gemeente Beverwijk	Gemeentesecretaris (in het OT)
Dhr. M.W. Helwig	Svitzer Wijsmuller	Senior Contract Manager
Dhr. K. Hendriks	GHOR Kennemerland	Officier van Dienst Geneeskundig
Mevr. E. Henstra	GHOR Kennemerland	Hoofd Stafsectie GHOR
Dhr. F. van Herpen	Brandweer Zandvoort	ROGS-officier in COPI
Mevr. M. Hoenkamp	Gemeente Beverwijk	Voorlichter
Dhr. J. Jaspers	RTV Noord-Holland	Redactie
Mevr. R. Keuken	GHOR Kennemerland	Geneeskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen
Mevr. M. Koopman	Gemeente Velsen	Voorlichter
Mevr. A.M. Korf	Gemeente Velsen	Eerste loco-burgemeester
Dhr. T. Kramer	Rijkswaterstaat Noord-Holland	Coördinator Crisisbeheersing
Dhr. J. van Lieshout	Brandweer Velsen	1 ^e Officier van Dienst
Dhr. W. Mulligen	Politie Kennemerland	Politie COPI
Dhr. H. Munneke	Brandweer Heemstede	Operationeel Leider
Dhr. C. Ockeloen	Gemeente Velsen	Derde loco-burgemeester
Mevr. E. van den Oever	Hulpverleningsdienst Kennemerland	CPA-centralist
Dhr. R. van Oppenraaij	Gemeente Haarlem	Hoofd Sectie Voorlichting
Mevr. M. Overes	Gemeente Velsen	Voorlichter
Dhr. S. Pauwe	Brandweer Kennemerland	Regionaal commandant van dienst
Dhr. K. de Regt	Gemeente Velsen	Hoofd Voorlichting
Dhr. T. van Rijn	Brandweer Kennemerland	Leider COPI (niveau HOVD)
Dhr. G. Schenk	Brandweer Kennemerland	Adviseur Gevaarlijke stoffen
Dhr. B.B. Schneiders	Gemeente Haarlem	Burgemeester
Dhr. E. Schols	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu	Ondersteuning Milieuhandhaving
Dhr. B.W.J. Steensma	Arrondissementsparket Haarlem	Hoofdofficier van Justitie
Dhr. A. Schweitzer	Gemeente Velsen	Ambtenaar orde & veiligheid/ coördinator crisisbeheersing
Dhr. E. Sintenie	Politie Kennemerland	Politie COPI
Dhr. Y.C. Sperling	Svitzer Wijsmuller	Senior Salvage Manager
Dhr. S. Stenneberg	Hulpverleningsdienst Kennemerland	Stafsectie Politie/stafsectie Voorlichting
Mevr. C. Stranger	Gemeente Beverwijk	Ambtenaar rampenbestrijding
Mevr. N. Struijs	Gemeente Velsen	Voorlichter
Dhr. F. Vergeer	Expertisecentrum voor Risico-	Senior Communicatieadviseur

Vertrouwelijk - Eindrapportage

	en Crisiscommunicatie	
Dhr. A. Verkaik	Gemeente Velsen	Tweede loco-burgemeester
Dhr. C. Visser	Brandweer Velsen	1 ^e Bevelvoerder
Dhr. F. Vogelaar	Hulpverleningsdienst Kennemerland	Brandweerkundig centralist/ VC- coördinator
Mevr. S. Vreugdenhil	GHOR Kennemerland	Hoofd Stafsectie GHOR
Dhr. Th.L.N. Weterings	Gemeente Beverwijk	Burgemeester
Dhr. H. Wierda	Polite Kennemerland	Plaatsvervangend Korpschef
Mevr. I. van der Zande	GHOR Kennemerland	Regionaal Geneeskundig Functionaris
Dhr. G. Zwijnenburg	Rederij Van der Zwan	Directeur

Bijlage 2 Overzicht bronnen

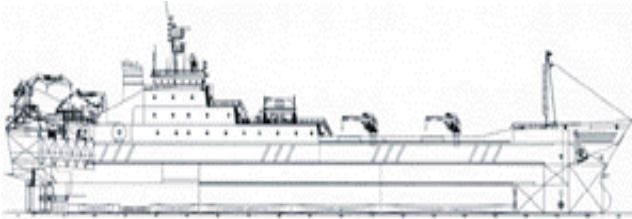
- Adviesnotitie Crisiscommunicatie Kennemerland, concept, maart 2007
- Bewonersbrief gemeente Beverwijk, 7 maart 2007
- Brief Wijkplatform Velsen-Noord, 26-2-2007, Velsen
- Brief RTV N-H aan burgemeesters Cammaert en Weterings, 20-2-2007, Amsterdam
- Brief van Haven Amsterdam aangaande nasleep brandbestrijding vissersschip Willem van der Zwan, 8-3-2007, Amsterdam
- Conceptnotulen bijeenkomst medewerkers communicatie, 15-3-2007, Velsen
- Dagrapport(en) Havendienst Amsterdam
- Dataverslag van de Leider Meetplanorganisatie (LMPO), 2-2-2007, Regionale Brandweer Zaanstreek-Waterland
- Documentatie vanuit de Stafsectie Brandweer
- Documentatie vanuit de Stafsectie Politie
- Documentatie vanuit de Stafsectie GHOR
- Documentatie vanuit de Stafsectie Voorlichting
- Documentatie vanuit de Stafsectie Informatie
- Documentatie vanuit de Stafsectie Logistiek
- Evaluaties medewerkers communicatie Velsen, februari 2007, Velsen
- Evaluatie gemeentelijke processen Beverwijk tijdens scheepsbrand in Velsen
- Globale evaluatie gemeente Velsen, 19 april 2007
- GMS-uitdraai
- GRIP-procedure regio Kennemerland, mei 2005
- Handboek Regionaal Crisis Centrum Zijlweg 200 te Haarlem, 12-3-2007, Veiligheidsbureau Kennemerland
- Interne aandachtspunten MBA Kennemerland
- Overzicht persactiviteiten (R)AC Voorlichting
- Incidentenrapport, overzicht meetresultaten en datalog van de Meetplanleider, 13-2-2007
- Interne notitie n.a.v. de scheepsbrand in Velsen 30 januari t/m 2 februari 2007, Veiligheidsbureau Kennemerland Documentatie vanuit de Stafsectie Gemeentelijke diensten
- Interne evaluatie Rijkswaterstaat
- Inzet Sectie Voorlichting 30 januari tot en met 1 februari 2007
- Logboek Regionaal Beleidsteam Kennemerland
- Logging stafsectie GHOR 30 januari tot en met 1 februari 2007
- Mediaberichtgeving over de scheepsbrand in Velsen
- Metingen van de meetploeg van de brandweer
- Opmerkingen en advies ERC, 2-2-2007, Den Haag
- Overzicht persactiviteiten (R)AC Voorlichting 30-01-07 t/m 02-02-07
- Persbericht 21 maart 2007, gemeente Velsen
- Persoonlijke aantekeningen van diverse functionarissen
- Persoonlijke lessendocumenten RGF, GAGS, Leider Kernteam PSH
- Politiejournaal 30 en 31 januari 2007
- Politielogging 30 januari tot en met 1 februari 2007
- Procedure berichtgeving rampenzender RTV N-H bij calamiteiten
- Protocol Lokaal incidentenoverleg Velsen, 24-06-04
- Rampenplan voor de gemeenten in Kennemerland, februari 2006, Veiligheidsbureau
- Rapportage BOT-mi onderzoek, 23-2-2007
- Rapport MOD-inzet bij brand vistrawler Velsen-Noord, RIVM, 20-2-2007
- RCC-journaals
- Regionaal Beheersprotocol Rampenbestrijding, 01-04-2006
- Regionaal model deelplan Beperken schadelijke gevolgen/ Milieuzorg, juni 2005
- Regionaal model deelplan Beperken schadelijke gevolgen/ Nazorg, juni 2005
- Regionaal model deelplan CRAS, 14-7-2005
- Regionaal model deelplan Opleiden en Oefenen, datum onbekend
- Regionaal model deelplan Opvang en verzorging, oktober 2005
- Regionaal model deelplan Verplaatsen, oktober 2005
- Regionaal model deelplan Voorlichten en informeren, 12 oktober 2006

- ❑ Schadelijst getroffen bedrijven Beverwijk
- ❑ Situatie rapporten van het COPI
- ❑ Situatie rapporten van het OT
- ❑ Transcriptie geluidstapes MBA d.d. 30 januari 2007 (eerste 4 uur vanaf melding brand)
- ❑ Verslag bijeenkomst medewerkers communicatie (multidisciplinair), 15 maart 2007
- ❑ Verslag CGD Beverwijk dinsdag 30 januari 2007 – donderdag 1 februari 2007
- ❑ Warmtebeeldopnames vanuit de KLPD-helicopter

Bijlage 3 Beschrijving Willem van der Zwan^{cv}

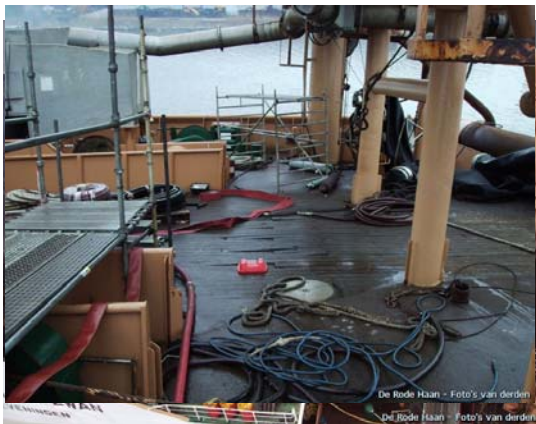
De SCH 302 'Willem van der Zwan' is een vrieshektrawler van het bouwjaar 2000. Het schip lijkt op een "varende visfabriek". Zodra de vis gevangen is, wordt deze aan boord gelijk ingevroren.

De SCH302, zie Figuur 3 heeft een lengte van 142,5, een breedte van 18,7 meter, 10.000 pk Wärtsila-motoren en 9.375 ton grostonnage. Het is één van de grootste vrieshektrawlers ter wereld. Daarnaast biedt ruimte aan 54 bemanningleden. Het schip ving vooral pelagische vis^{cvi} voor de kust van Mauritanië in West-Afrika.

Figuur 3 SCH302 Willem van de Zwan^{cvi}

Sinds 2 oktober 2006 lag de trawler aan de Velserkade voor modernisering van koel- en vriesinstallaties en enkele andere aanpassingen zoals het aanbrengen van een lift tussen het werkdek en de koel-vriesruimten. Het schip was op de dag van de brand te vergelijken met een bouwplaats, dat is overigens niet vreemd gezien de aard van de aanpassingen aan het schip. Overal lagen slangen, kabels en ook stonden er luiken en ruimen open om de werkzaamheden uit te kunnen voeren zie Figuur 4. Op het schip waren zogenaamde "brandwachten" aanwezig. Zij beschikten over een gedateerde tankautospuit en hadden een soort BHV-rol. De beschermende kleding van de BHV-brandwachten bestond uit een z.g. doorwerkjas en een bouwhelm.

Figuur 4 Overzicht achterdek^{cvi}

Bijlage 4 Afkortingenlijst

AC	Algemeen Commandant
ACV	Actiecentrum Voorlichting
ADR	Algemene Doorlichting Rampenbestrijding
AGS	Adviseur Gevaarlijke Stoffen
AOV	Ambtenaar Openbare Veiligheid
BM VGW	Beleidsmedewerker Veiligheid, Gezondheid en Welzijn politie
BOT-mi	Beleidsondersteunend Team Milieu-incidenten
BT	Beleidsteam
BRC	Berichten- en Communicatiecentrum
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CGD	Coördinatiecentrum Gemeentelijke Diensten
CGOR	Centrum voor Gezondheidsonderzoek bij Rampen
CNB	Centraal Nautisch Beheer
CO	Koolmonoxide
CO2	Kooldioxide
COPI	Commando Plaats Incident
CPA	Centrale Post Ambulancevervoer
CRAS	Centraal Registratie- en Aanmeldpunt voor Schade
ERC	Expertisecentrum Risico- en Crisiscommunicatie
GAC	Gemeentelijk Actiecentrum
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GMS	Gemeenschappelijke Meldkamer Systeem
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidenten-bestrijdingsprocedure
GAGS	Gezondheidskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen
HOVD	Hoofdofficier van Dienst
HovJ	Hoofdofficier van Justitie
HDK	Hulpverleningsdienst Kennemerland
HS-GHOR	Hoofd sectie GHOR, leidt de stafsectie GHOR in het OT
ICP	Interregionaal Coördinatieplan Noordzeekanaal
IOOV	Inspectie Openbare Orde en Veiligheid
IVW	Inspectie Verkeer en Waterstaat
LMPO	Leider Meetplanorganisatie
LOCC	Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum
LOP	Leidraad Operationele Prestaties
MBA	Meldkamer Brandweer en Ambulance
MOD	Milieu Ongevallen Dienst
NCC	National Crisiscoördinatie Centrum
NVIC	Nationaal Vergiftigingen Informatiecentrum, onderdeel van het RIVM
OL	Operationeel Leider
OT	Operationeel Team
OVD	Officier van Dienst
RBT	Regionaal Beleidsteam
RCC	Regionaal Crisis Centrum, de plaats van waaruit OT en BT opereren
RGF	Regionaal Geneeskundig Functionaris
RIK	Regionaal Informatie Knooppunt
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
ROGS	Regionaal Officier Ongevallenbestrijding Gevaarlijke Stoffen
RTV N-H	Radio en Televisie Noord-Holland
RWS	Rijkswaterstaat
SGBO	Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden
TS	Tankautospuut
VBK	Veiligheidsbureau Kennemerland
VC	Verbinding/Commando
WKR	Wet Kwaliteitsbevordering Rampenbestrijding
Wrzo	Wet Rampen en Zware Ongevalleb
WVD	Waarschuwings- en Verkenningdienst

Eindnoten

- ⁱ Zie voor een toelichting op de opschaling en crisisbeheersingsorganisatie hoofdstuk 2 van deze rapportage.
- ⁱⁱ Enkele procedures en plannen bleken niet tijdig te kunnen worden aangeleverd, vooral wat betreft de gevaarlijke stoffen organisatie
- ⁱⁱⁱ Bron: www.hdk.nl
- ^{iv} Toelichting bestuurlijk convenant artikel 2
- ^v Het regionaal rampenplan Kennemerland is in juli 2005 voor het laatst bestuurlijk vastgesteld. In februari 2006 zijn de laatste wijzigingen doorgevoerd in het plan.
- ^{vi} Rampenplan, Deel I, p. 47
- ^{vii} Rampenplan, Algemeen deel, p. 48
- ^{viii} Bron: IOOV, Project Territoriale Congruentie, Definitieve rapportage fase 2, Nulmeting, 27 maart 2007.
- ^{ix} HDK, RCC piket stand van zaken april 2007
- ^x Bron: IOOV, Project Territoriale Congruentie, Definitieve rapportage fase 2, Nulmeting, 27 maart 2007.
- ^{xi} Deel I, Algemeen deel, p. 34
- ^{xii} Deze passage is afkomstig uit het Rampenplan, Deel I, p. 46, 47
- ^{xiii} Gemeente Beverwijk, versie 1 april 2006
- ^{xiv} Bron: toelichting door de gemeente Velsen
- ^{xv} Gemeente Beverwijk, *Beheersprotocol rampenbestrijding*, versie 1 april 2006, p. 4
- ^{xvi} Deel I, Algemeen deel, p. 15
- ^{xvii} IOOV, *Definitieve rapportage fase 2, nulmeting, Territoriale congruentie*, maart 2007, p.24
- ^{xviii} Twijnstra Gudde, *Evaluatie real-time oefening CRIB 10 oktober 2006*, Beverwijk, 27 oktober 2006
- ^{xix} Gemeente Beverwijk, *Evaluatie oefening Waterdrager*, 17 oktober 2006
- ^{xx} Voetnoot nodig met verwijzing naar document. + in bronnenlijst!
- ^{xxi} Deel III, Deelprocessen, p. 21
- ^{xxii} Regionaal deelplan Voorlichting, oktober 2005, p. 5
- ^{xxiii} Bron: Nederlands Bureau Brandweer Examens
- ^{xxiv} In het kader van werkzaamheden aan het schip is een team brandwachten ingehuurd, specifiek met het oog op mogelijke (scheeps)branden. De reder geeft aan dat er ook een brandpreventieprotocol is opgesteld als onderdeel van een pakket preventie- en bewakingsmaatregelen in opdracht van de verzekeraars. Het aantal aanwezige brandwachten varieerde per dag en dagdeel. Er waren maximaal tien brandwachten aanwezig.
- ^{xxv} Bekend was: scheepsbrand aan wal – standaard inzet (code “brand op schip” is er maar houdt geen rekening met de grootte van het schip: twee tankautospuiten).
- ^{xxvi} Bron: uitgetypte meldkamertapes.
- ^{xxvii} Opschaling meldkamer: naast een piket zit iedereen in de vrije instroom. Meestal zijn deze piketten ingeroosterd.
- ^{xxviii} In het brongebied zit de ROGS en daar is een meetploeg aanwezig, voor het effectgebied zit een functionaris op de meldkamer, de LMPO. Deze heeft rechtstreeks contact met de ROGS.
- ^{xxix} Interview
- ^{xxx} Havenbedrijf Amsterdam, dagrapport 30 januari
- ^{xxxi} Interview
- ^{xxxii} Bron: logging GHOR.
- ^{xxxiii} Haven Amsterdam, dagrapport 30 januari 2007
- ^{xxxiv} Meteen was voor het OT duidelijk dat dit GRIP 3 was, dit is pas in de tweede sitrap formeel vastgesteld, omdat toen ook het hoofd sectie politie in het OT aanwezig is.
- ^{xxxv} Bron: interview.
- ^{xxxvi} Uit de interviews met o.a. de Operationeel Leider, de HS GHOR en de gemeentesecretaris in het OT is gebleken dat het OT besloten heeft tot opschaling naar GRIP 3. Het tijdstip van opschaling naar GRIP 3 komt uit RCC-journaal 1.
- ^{xxxvii} Interview
- ^{xxxviii} Evaluatie medewerker
- ^{xxxix} Interview

- ^{xi} Tot kwart over 11 zijn er bij de medewerkers voorlichting in Velsen geen details van het schip, de ligging, de brand etc.
- ^{xii} RCC Journaal 3
- ^{xiii} Interview
- ^{xiii} RCC journaal 2
- ^{xiv} Bron: logboek ERC
- ^{xiv} In de verslaglegging wordt gesproken over het RBT. In het genoemde rampenplan is in GRIP 3 geen sprake van een RBT, maar van een BT. Ook is er geen coördinerend burgemeester in GRIP 3.
- ^{xvi} Havenbedrijf Amsterdam, dagrapport 30 januari
- ^{xvii} Politielog
- ^{xviii} Bron: logboek ERC
- ^{xix} Bron: logboek ERC
- ⁱ Bron: logboek ERC
- ⁱⁱ COT: ook zou er contact gezocht zijn met de reder. Dit kon niet worden bevestigd. Waarschijnlijk heeft er contact plaatsgevonden tussen Wijsmuller en personeel op het schip, maar niet direct met de directie.
- ⁱⁱⁱ RCC Journaal 5
- ⁱⁱⁱ Reactie respondent op eerste feitenreconstructie
- ^{iv} Haven Amsterdam, dagrapport 30 januari 2007
- ^{iv} Haven Amsterdam, dagrapport 30 januari 2007
- ^{vi} Dit staat voor MONOCHLOORDIFLUORMETHAAN
- ^{vii} Er is geen fysiek hard copy plan. Wel is een set van maatregelen voorbereid
- ^{viii} Bron: logboek ERC
- ^{lix} RCC Journaal 6
- ^{ix} Medewerker in eigen evaluatie
- ^{lxi} RCC Journaal 7
- ^{lxii} RCC Journaal 7
- ^{lxiii} RCC Journaal 7
- ^{lxiv} RCC Journaal 7
- ^{lxv} Reacties respondent op eerste feitenreconstructie
- ^{lxvi} Bron: interview HS GHOR
- ^{lxvii} RCC Journaal 9
- ^{lxviii} Bron: logging GHOR.
- ^{lxix} Reactie respondent op eerste feitenreconstructie
- ^{lxx} Bron: logging GHOR.
- ^{lxxi} Bron: logging GHOR.
- ^{lxxii} Bron: logboek ERC
- ^{lxxiii} Politielog
- ^{lxxiv} Bron: logboek ERC
- ^{lxxv} Politielog
- ^{lxxvi} Politielog
- ^{lxxvii} In de documentatie over het incident worden de begrippen ROGS en AGS door elkaar gebruikt. Het COT beschikt niet over een actuele beschrijving van de organisatie gevaarlijke stoffen van de regio.
- ^{lxxviii} Bron: logboek ERC
- ^{lxxix} Bron: logging GHOR.
- ^{lxxx} Bron: logboek ERC
- ^{lxxx} Brandweer Amsterdam en Omstreken, *Sitrap*, p. 8
- ^{lxxxii} bron:
http://www.acp.nl/home/nieuws/artikel/20520/?tx_ttnews%5Byear%5D=2007&tx_ttnews%5Bmonth%5D=02&cHash=1054f128f8
- ^{lxxxiii} Binnen dit thema besteden we aandacht aan interne communicatie en (inter)regionale communicatie.
- ^{lxxxiv} Het verhalen van verzekerbare schade loopt via de normale procedure tussen verzekerde en verzekeraar.
- ^{lxxxv} Deze informatie is afkomstig uit het IOOV rapport 2 fase, p. 56
- ^{lxxxvi} Deze informatie is afkomstig uit het IOOV rapport 2 fase, p. 56
- ^{lxxxvii} Bron: evaluatierapport brandweer.
- ^{lxxxviii} Bron: evaluatierapport brandweer.

- ^{lxxxix} De effecten van het incident troffen de regio's Kennemerland, Zaanstreek-Waterland, Amsterdam e.o. en Noord-Holland Noord.
- ^{xc} Bron: GMS uitdraai alarmcentrale Kennemerland
- ^{xc i} RCC Journaal 1, Intern rapport HDK, conceptversie, p. 7
- ^{xc ii} Bron: GMS uitdraai alarmcentrale Kennemerland
- ^{xc iii} Bron: GMS uitdraai alarmcentrale Kennemerland
- ^{xc iv} Bron: GMS uitdraai alarmcentrale Kennemerland
- ^{xc v} Van wie deze opdracht kwam is in de interviews niet naar voren gekomen, wel is deze optie met Wijsmuller telefonisch besproken.
- ^{xc vi} Het kapzeisen van het schip
- ^{xc vii} Dit is de voormalig arbo-coördinator.
- ^{xc viii} RIVM, *MOD inzet bij brand vistrawler Velsen-Noord*, 30 maart 2007, p.
- ^{xc ix} Deel III, Deelprocessen, p. 21
- ^c Zie ook Waarschuwen van de bevolking.
- ^{ci} Interregionaal Coördinatieplan Noordzeekanaal.
- ^{ci i} Wij doelen hier op de brand op De Friesland, op 6 maart 2002 in de haven van Vlaardingen.
- ^{ci ii} Lesmodule Onderbrandmeester repressie
- ^{ci v} Voor de operationele medewerkers van de hulpverleningsdiensten is de functie die zij bekleedden tijdens het incident weergegeven.
- ^{cv} Deze bijlage is afkomstig uit de deelrapportage van het NIFV
- ^{cv i} Makreel, wijting en sardines
- ^{cv ii} Bron: Freire shipyard
- ^{cv iii} Bron: De rode haan